

**T. C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI**

**OKUL ÖNCESİ DÖNEM RESİMLİ ÖYKÜ KİTAPLARININ
COĞRAFİ KAVRAMLARI İÇERMESİ YÖNÜNDEN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Özge ÖZKAN KILIÇ

**ÇANAKKALE
Temmuz, 2012**

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

OKUL ÖNCESİ DÖNEM RESİMLİ ÖYKÜ KİTAPLARININ COĞRAFI
KAVRAMLARI İÇERMESİ YÖNÜNDEN İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Özge ÖZKAN KILIÇ

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Havise GÜLEÇ

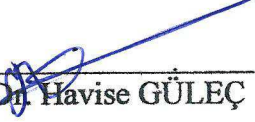
Çanakkale – 2012

TAAHHÜTNAME

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Okul Öncesi Dönem Resimli Öykü Kitaplarının Coğrafi Kavramları İçermesi Yönünden İncelenmesi” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

0...52/2014
Özge ÖZKAN KILIÇ
İmza

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼ę¼'ne
Özge ÖZKAN KILIÇ'a ait OKUL ÖNCESİ DÖNEM RESİMLİ YK¼
KİTAPLARININ COğRAFI KAVRAMLARI İÇERMESİ YN¼NDEN
İNCELENMESİ adlı çalışma, j¼rimiz tarafından İlköğretim Anabilim Dalı,
Okul ncesi Eğitimi Bilim Dalında
Y¼KSEK LİSANS TEZİ olarak oybirliği/oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

¼ye Doç. Dr. Havise G¼LE
(Danışman)

¼ye Doç. Dr. Salih Zeki GENÇ

¼ye Yrd. Doç. Dr. Hulusi GEÇGEL

Tez No : 439708
Tez Savunma Tarihi : 10/03/2012

ONAY
Doç. Dr. Aziz KILINÇ
Enstit¼ M¼d¼r¼
06/08/2012

ÖZET

Bu araştırmada, Türkiye’de basılmış okul öncesi dönem çocuklarına yönelik hazırlanan resimli öykü kitaplarının coğrafi kavramları içerip içermediğini analiz etmek ve buna ek olarak, okul öncesi dönem öğretmenlerinin, çocuklara coğrafi kavramları öğretmede resimli öykü kitaplarını kullanma durumlarının incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın örneklemini, 2005-2011 yılları arasında basılmış olan Edirne il sınırları içerisinde bulunan kütüphanelerden, özel ve devlet anaokullarından, kitapçılardan toplanan seçilmiş örneklem yöntemi ile seçilen 250 okul öncesi dönem resimli öykü kitabı ve Edirne ili ve ilçelerindeki anaokulu, anasınıflarında görev yapan araştırmaya katılmak isteyen okul öncesi öğretmenleri (N=30) oluşturmaktadır.

Araştırmada, survey (tarama) modeli kullanılmıştır. Araştırmanın başında çocuk edebiyatı ve coğrafya ile ilgili alanyazın taraması yapılmıştır. Kitaplar, araştırmacı tarafından geliştirilen ve uzman görüşü alınarak hazırlanmış “Kitap Değerlendirme Formu” ile değerlendirilmiştir. Öykü kitaplarının coğrafi kavramları içerip içermediği “Kitap Değerlendirme Formu”na göre değerlendirdikten sonra elde edilen verilerin analizinde SPSS 15.0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular sonucunda; örnekleme yer alan resimli öykü kitaplarında en fazla işlenen kavramın “yer” olduğu, en az işlenen kavramın ise, “harita” olduğu saptanmıştır.

Coğrafi kavramların okul öncesi dönem resimli öykü kitaplarındaki yeri ve önemi ve bu kitapların ne derece etkin kullanıldığını belirlemek amacıyla 15 açık uçlu sorudan oluşan görüşme formu kullanılarak öğretmenlerle görüşmeler yapılmıştır. Bulgular sonucunda, genel olarak okul öncesi öğretmenlerinin coğrafi kavramları içeren resimli öykü kitaplarını çocuklara coğrafya eğitimi vermek amacıyla kullandıkları anlaşılmıştır. Öğretmenlerin, okul öncesi dönemde coğrafya eğitiminin olması gerektiğini düşündükleri sonucuna varılmıştır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER

Çocuk edebiyatı, okul öncesi dönem, resimli öykü kitapları, coğrafya, coğrafi kavramlar

ABSTRACT

This research study aims to analyze whether picture story books published for preschoolers in Turkey include geographic concepts and to investigate preschool teachers' opinions about the importance of using picture story books and whether they use these books to teach children geographic concepts.

As the sample of the research, a total of 250 preschool picture story books selected using the chosen sampling method from the libraries, private and public preschools, and bookstores in Edirne, published between 2005 and 2011, and 30 preschool teachers from Edirne region volunteering to participate in the study have been used.

In this research study, the survey method has been used. First, a literature review about children's literature and geography has been conducted. The story books have been evaluated using the "Book Evaluation Form" developed by the researcher with the help of expert opinion to see whether they include geographic concepts. Then, the data obtained from this evaluation have been analyzed using the statistical software package SPSS 15.0. Results indicate that "place" is the most mentioned concept among the picture story books in the sample, while "map" is the least mentioned one.

Teachers have been interviewed using a questionnaire including 15 open-ended questions to determine the place and importance of geographic concepts in preschool picture story books and how efficient these books are being used. Findings suggest that preschool teachers, in general, use picture story books which include geographic concepts to teach children geography and that they think geographic education is essential for preschoolers.

KEYWORDS

Children's literature, preschool, picture story books, geography, geographic concepts

ÖNSÖZ

Okul öncesi dönemde çocukların resimli öykü kitapları ile karşılaşmaları, onların gelişimleri açısından oldukça önemlidir. Karşılaştıkları bu kitaplar çocukların öğrendiği birçok kavramın temelini oluşturmaktadır. Coğrafi kavramlar da çocuk kitaplarında geçen ve çocukların severek öğreneceği kavramlardandır. Öğretmenler, çocuklara coğrafyayı sevdirmede ve öğretmede öykü kitaplarını kolaylıkla kullanabilirler.

Tez beş bölümden oluşmaktadır. Giriş başlığı altında olan birinci bölümde; problem durumu, araştırmanın amacı, önemi, sınırlılıkları ve tanımlar üzerinde durulmuştur.

İkinci bölümde, kuramsal açıklamalar ve konu ile ilgili yapılan araştırmalar hakkında bilgi verilmiştir.

Üçüncü bölümde, yöntem, araştırma modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması ve analizine yer verilmiştir.

Dördüncü bölümde, bulgular ve yorumlar üzerinde durulmuştur. Beşinci bölümde de bulgular ve yorumlara bağlı olarak elde edilen sonuçlara yer verilmiş ve bunlara ilişkin önerilerde bulunulmuştur. Kaynakça başlığı altında, tezi hazırlarken yararlanılan kaynaklara yer verilmiştir.

Yarının yetişkinleri olacak olan çocuklarımızın doğaya karşı ilgili, çevrelerine karşı sorumluluk sahibi bireyler olmaları için, küçük yaşta coğrafya ile tanışmaları gerekmektedir. Bunun için de öğretmenler ve aileler çocuklara okudukları öykü kitaplarının içinde geçen coğrafi kavramları, çocukların anlayabileceği bir şekilde, onlara aktarmalıdır.

Araştırmanın planlanması, uygulanması ve sonuçlandırılmasında bana zaman ayırıp yol göstererek bu tezi hazırlamama yardımcı olan değerli hocam ve danışmanım Doç. Dr. Havise GÜLEÇ'e, saygılarımı ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Tezimin istatistiki bölümlerinde yardımcı olan, hocalarım Doç. Dr. Salih Zeki GENÇ'e ve Doç. Dr. Çavuş ŞAHİN'e, harcadıkları zaman ve emek için teşekkür ediyorum.

Çalışmamın gerçekleştirilmesinde, her türlü yardım ve desteği sağlayan annem Nilgün ÖZKAN'a, babam Necmi ÖZKAN'a ve kardeşim Müge ÖZKAN'a, tez çalışmam sırasında göstermiş olduğu sabır ve yardımlarından dolayı eşim Kıvanç KILIÇ'a sonsuz sevgi ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Özge ÖZKAN KILIÇ

Çanakkale, 2012

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖZET.....	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ.....	iii
KISALTMALAR.....	viii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
EKLER LİSTESİ	x

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1.Problem	2
1.2.Araştırmanın Amacı	3
1.3.Araştırmanın Önemi	4
1.4.Araştırmanın Sınırlılıkları	5
1.5.Tanımlar	5

BÖLÜM II

KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Açıklamalar.....	8
2.1.1.Okul Öncesi Dönem	8
2.1.2 Okul Öncesi Dönemde Çocuk Edebiyatı	9
2.1.2.1. Çocuk Edebiyatının Tanımı ve Önemi.....	10
2.1.2.2. Çocuk Edebiyatının Amaçları	11
2.1.2.3. Çocuk Edebiyatının İşlevi ve Nitelikleri	12
2.1.3. Resimli Öykü Kitapları.....	13
2.1.4. Resimli Öykü Kitaplarının Özellikleri	17
2.1.4.1. Resimli Öykü Kitaplarının Biçimsel Özellikleri	18
2.1.4.2. Resimli Öykü Kitaplarının İçerik Özellikleri.....	20
2.1.5. Resimli Öykü Kitaplarının Önemi	23
2.1.6. Resimli Öykü Kitaplarının Çocuk Gelişimi ile İlişkisi	26
2.1.6.1. Öykü Kitaplarının Çocuğun Dil Gelişimine Etkisi	27
2.1.6.2. Öykü Kitaplarının Çocuğun Bilişsel Gelişimine Etkisi	31
2.1.6.3. Öykü Kitaplarının Çocuğun Kişilik Gelişimine Etkisi	35

2.1.6.4. Öykü Kitaplarının Çocuğun Toplumsal Gelişimine Etkisi	36
2.1.7. Coğrafya	37
2.1.7.1. Coğrafyanın Tanımı	38
2.1.7.2. Okul Öncesi Dönemde Coğrafya	40
2.1.8. Coğrafi Kavramlar.....	43
2.1.8.1. Konum.....	45
2.1.8.2. Dolaşım	46
2.1.8.3. Yer.....	48
2.1.8.4. Bölge	50
2.1.8.5. İnsan ve Çevre İlişkisi	51
2.1.8.6. Harita.....	55
2.1.9. Resimli Öykü Kitaplarında Coğrafi Kavramlar	57
2.1.9.1. Doğa ve Fen Olaylarını Anlatan Eserler	58
2.1.9.2. Doğa ve Fen Olaylarıyla İlgili Çocuk Kitaplarında Aranılan Nitelikler	59
2.1. Konuyla İlgili Araştırmalar	60

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli.....	64
3.2. Evren ve Örneklem	65
3.3. Verilerin Toplanması	65
3.4. Verilerin Analizi	66

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

4.1. Okul Öncesi Dönem Resimli Öykü Kitaplarının İncelenmesi Sonucu Elde edilen Bulgular	68
4.2. Okul Öncesi Öğretmenleri İle Yapılan Görüşmeler Sonucunda Elde Edilen Bulgular.	70

BÖLÜM V

SONUÇ ve ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar	78
5.1.1. Okul Öncesi Dönem Resimli Öykü Kitaplarının İncelenmesi Sonucu Elde Edilen Sonuçlar	78
5.1.2. Okul Öncesi Öğretmenleri İle Yapılan Görüşmeler Sonucunda Elde Edilen Sonuçlar.....	79

5.2. Öneriler.....	81
5.2.1. Ailelere Yönelik Öneriler.....	81
5.2.2.Eğitimcilere Yönelik Öneriler.....	81
5.2.3.Çocuk Kitabı Yazarlarına Yönelik Öneriler.....	82
5.2.4.Araştırmacılara Yönelik Öneriler.....	82
KAYNAKÇA	83
EKLER.....	92
ÖZGEÇMİŞ.....	114

KISALTMALAR

akt.: Aktaran

ed. : Editör

haz.: Hazırlayan

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

vb. : Ve benzeri

n: Birey Sayısı

TABLOLAR LİSTESİ

	Sayfa No
Tablo 4.1.1. Örnekleme Alınan Okul Öncesi Dönem Resimli Öykü Kitaplarının Basım Yıllarına Göre Dağılımları.....	65
Tablo 4.1.2. Örnekleme Alınan Okul Öncesi Dönem Resimli Öykü Kitaplarının Çeviri Olup Olmama Durumlarına Göre Dağılımları.....	66
Tablo 4.1.3. Okul Öncesi Dönem Resimli Öykü Kitaplarında Rastlanan Temel Coğrafi Kavramların Dağılımları.....	66
Tablo 4.2.1. Görüşmeye Katılan Okul Öncesi Öğretmenlerinin Mesleki Kıdemi İle İlgili Dağılımları.....	67
Tablo 4.2.2. Okulöncesi Öğretmenlerin Eğitim Durumu ile İlgili Dağılımları	68
Tablo 4.2.3. Okul Öncesi Öğretmenlerine Göre, Okul Öncesi Çocuklarının Coğrafyaya Karşı İlgi Durumları ve Öğretmenlerin Bu İlgiyi Arttırmak İçin Yaptıkları.....	68
Tablo 4.2.4. Okul Öncesi Öğretmenlerine Göre Okul Öncesi Dönemde Öğretilebilecek Coğrafi Kavramlar.	69
Tablo 4.2.5. Öğretmenlerin Coğrafi Kavramlara Okul Öncesi Dönem Öykü Kitaplarında Rastlama Durumlarının Dağılımları.	70
Tablo 4.2.6. Okul Öncesi Dönem Resimli Öykü Kitaplarında Coğrafi Kavramlara Rastlayan Öğretmenlerin Kavramları Tanımlama Yolları.	70
Tablo 4.2.7. Öğretmenlerin Çocuklara Coğrafya Öğretiminde Öykü Kitaplarını Kullanma Durumlarının Dağılımları.	72
Tablo 4.2.8. Öğretmenlere Göre Coğrafi Kavramları Öğretmede Öykü Kitaplarını Yeterli Bulma Durumlarının Dağılımları.	72
Tablo 4.2.9. Okul Öncesi Dönem Öğretmenlerine Göre Resimli Öykü Kitaplarında Geçen Coğrafi Kavramların Çocuklara Faydaları.	72
Tablo 4.2.10. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Resimli Öykü Kitaplarında Yer Alan Coğrafi Kavramlar Hakkında Ekledikleri.....	74

EKLER LİSTESİ

	Sayfa No
EK 1: Görüşme Formu Uygulama İzni	88
EK 2: KitapDeğerlendirme Formu.....	89
EK 3: Örneklem Grubunu Oluşturan Kitapların Listesi	90
EK 4: Örneklem Grubunu Oluşturan Kitapların İçerdiği Coğrafi Kavramlar Listesi	100
EK 5: Görüşme Formu.....	108

BÖLÜM I

GİRİŞ

Eğitim doğumla başlar ve bir ömür boyu devam eder. Bebek doğduğu andan itibaren çevresiyle iletişim kurmaya çalışır. Anne ve baba da ilk günden itibaren çocuğunu sağlıklı ve donanımlı bir şekilde geleceğe hazırlama endişesiyle hareket eder. Bu çerçevede çocuğuyla iyi iletişim kurmaya çalışır. Yetişkinlerin çocuğuyla iletişiminde iyi bir vasıta olan kitaplar aynı zamanda çocukta öğrenme duygusunu da kamçılar (Gürel, Temizyürek ve Şahbaz 2007). Resimli kitaplarla kurulan iletişim, çocukları sanatsal ve estetik öğrenme sürecinin bir öznesi olarak görsel okur-yazarlığa hazırlar; nesne ve kavramları tanıtarak onların söz varlığının gelişimini destekler. Düşünen, duyarlı bireyler yetiştirebilmek için çocukların, bir yaşından başlayarak nitelikli kitaplarla buluşturulması gerekir (Sever 2008).

Coğrafya, yaşamımızın her anında karşımıza çıkmaktadır. Çocuklar da coğrafyayla farkında olmadan erken yaşlarda karşılaşır. Yaşadıkları yerin özellikleri çocukları etkilemektedir. Dışarı çıkarken giydikleri kıyafetler onlara hava durumuyla ilgili bilgi vermektedir. Evlerinin etrafında gördükleri her şeyin konumunu daha çok küçükken öğrenebilmektedirler. Parka giderken izledikleri yol, odalarındaki eşyaların yerleri, sınıflarının düzeni, çocukların harita bilgisinin temellerini oluşturmaktadır. Günlük hayatlarında karşılaştıkları coğrafi olayların nedenlerini merak eder ve sonuçlarıyla karşılaştırmak isterler.

Okul öncesi, anaokulu ve ilkokul öğretmenlerinin, öğrencilerin okur-yazarlık ve matematiksel yeteneklerinin gelişimi üzerinde odaklanması evrensel bir zorunluluktur. Küçük öğrenciler coğrafya da öğrenebilir ve hatta öğrenmelidir. Bu nedenle öğretmenler programlarında coğrafya yeteneklerinin geliştirilmesine de yer verebilirler (Güleç ve Metin 2006).

Coğrafi kavramların doğru kullanılması, bu yöndeki kavramların anlamının doğru bilinmesi ile ilgilidir. Kavramların doğru öğrenilememesi ve kalıcı bilgiler haline dönüştürülememesi, coğrafya öğreniminin önemli sorunları arasında yer almaktadır. Doğal olarak coğrafya eğitiminde anlamadan öğrenme, yani ezbercilik ön plana çıkmaktadır.

Böylelikle coğrafi kavramları öğrenirken ezberciliğin benimsenmesi ile öğrenciler bilgileri akıl süzgecinden geçirmeden, kalıcı belleğe aktarmadan öğrenmiş olmaktadır. Bunun sonucu olarak da bir müddet sonra ezberlenen bilgiler unutulmaktadır (Akengin ve Süer 2011). Öğretme amacıyla hazırlanan bir çocuk kitabında temel amaç, çocuklara öncelikle bilgi aktarmak, onların doğrudan bilgilenmelerini sağlamaktır. Yalın bir anlatımın görsel öğelerle desteklendiği kitaplarla çocuklara bir bilgi ya da bilim alanıyla ilgili bilgiler aktarılabilir (Sever 2010).

Okul öncesi dönemde coğrafya eğitimi bu dönem çocuklarının gelişim özellikleri dikkate alınarak basit bir şekilde verilmelidir. Resimli öykü kitaplarını kullanarak çocuklara temel coğrafya kavramları hem basit olarak hem de eğlenceli olarak öğretilbilir. Böylece çocuk coğrafyayı severek hatırlayacak ve ezberlemek zorunda kalmayacaktır.

Çocuk yayınlarında ele alınan konular genellikle eğlendirici ve dinlendirici nitelikte olmalıdır. Seçilen konuların bir bölümü çocukları düşünmeye yöneltmeli ve onların bir takım görüşler kazanmalarını sağlamalıdır. Hayatı, insanları ve doğayı sevdirmelidir (Çılgın 2007).

Okul öncesi dönemde çocuklara öğrettiklerimizi onların yaparak yaşayarak öğrenmelerini isteriz. Ancak bu her zaman mümkün olmaz. Çocuk farklı ülkelere gidemeyebilir ya da uzak bir bölgeyi gidip ziyaret edemeyebilir. Oysa resimli öykü kitapları çocukların gidip göremediği bu yerleri onların evine kadar getirerek, çocuklara farklı bir bakış açısı kazandırır. Okul öncesi dönemde çocuklara öğrettiğimiz coğrafi kavramlar ileride karşılaşacakları soyut kavramları anlamalarını kolaylaştıracaktır.

1.1. Problem

Çocukların okul öncesi dönemde öğrenme yaşantıları, daha sonra edineceği becerilere bir temel hazırlamaktadır. Yaşamın ilk yıllarında alınan eğitimin ve geçirilen deneyimlerin çocuğun gelişiminde önemi büyüktür. Bu dönemde öğrenmeyi sağlamada yaşantılar önemli yer tutmaktadır. Çocukların yaşam boyu kullanacağı coğrafi bilgilerin önemi düşünüldüğünde, erken yaşlardan başlayarak yaşlarına uygun nitelikli yazınsal metinlerle karşılaşması ve bu metinlerin, içeriğinde geçen öğelere göre dikkatli seçilmesi gerekmektedir.

Kitaplar, çocukların bilgilerini arttırmaya, kendilerini, yaşadıkları dünyayı ve insanları anlamalarına yardımcı olacaktır. Çocuklara uygun ve iyi kitaplar sağlamak onların eğitsel ve kültürel gelişimleri için bir gerekliliktir.

Çocuğun gereksinimleri yaş, ilgi, ihtiyaç ve gelişim düzeyine göre değişmektedir. Kitabın çocuğa hitap etmesi, onu tatmin etmesi, çocuğun algılayış seviyesine uygun olması gibi vasıfların bulunması gerekmektedir (Kıran 2008).

Okul öncesi dönem kitaplarında geçen coğrafi kavramlara yer verilmemesi, bu dönemdeki çocuklara verilebilecek kavramları öğretmede geç kalınmasına neden olabilmektedir.

Bu araştırma, okul öncesi dönem çocukları için hazırlanan resimli öykü kitaplarında geçen coğrafi kavramların öneminin belirlenmesi çerçevesinde oluşturulmuştur.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, okul öncesi dönemdeki çocuklar için hazırlanan öykü kitaplarında geçen coğrafi kavramları inceleyip değerlendirmek ve okul öncesi dönem öğretmenlerinin, okul öncesi öğrencilerine coğrafi kavramları öğretmede resimli öykü kitaplarını kullanma durumlarını ortaya çıkarmaktır.

Alt Amaçlar

Bu temel amaç doğrultusunda araştırmada, okul öncesi dönem çocuklarına yönelik hazırlanan resimli öykü kitapları incelenerek ve öğretmenlerle görüşmeler yaparak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Okul öncesi dönem çocuklarına yönelik hazırlanan resimli öykü kitaplarında geçen temel coğrafi kavramlardan “konum, yer, bölge, insan ve çevre ilişkisi, dolaşım ve harita” incelenen kitaplardan kaçında ele alınmıştır?

2. Okul öncesi öğretmenlerine göre, okul öncesi dönem çocuklarının coğrafyaya karşı ilgileri var mıdır? Öğretmenler bu ilgiyi arttırmak için neler yapmaktadırlar?

3. Okul öncesi öğretmenlerine göre okul öncesi dönemde öğretilebilecek coğrafi kavramlar nelerdir?

4. Okul öncesi dönem öğretmenleri coğrafi kavramlara öykü kitaplarında rastlıyor mu?

5. Öğretmenlerin coğrafi kavramları öğrencilerine tanımlama yolları nelerdir?
6. Okul öncesi dönem öğretmenleri çocuklara coğrafi kavramların öğretiminde resimli öykü kitaplarının kullanımı hakkında neler düşünmektedir?
7. Okul öncesi dönem öğretmenlerine göre resimli öykü kitaplarında geçen coğrafi kavramlar nelerdir?
8. Okul öncesi dönemde coğrafi kavramları öğretirken resimli öykü kitapları öğretmenler tarafından ne derece etkin kullanılmaktadır?
9. Öğretmenlere göre resimli öykü kitapları çocuklara coğrafyayı öğretecek yeterlikte mi?

Bu amaçlar doğrultusunda çocuklara kavram öğretiminde önemli bir yeri olan resimli öykü kitapları coğrafi kavramları içermesi yönünden incelenmiş ve okul öncesi öğretmenleriyle coğrafi kavramları içeren resimli öykü kitaplarını kullanma durumları ile ilgili görüşmeler yapılmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Günümüzde öykü kitaplarının, çocuklar için önemli bir eğitim aracı olarak kabul edilmektedir. Gerçek yaşamdan kesitler sunan öykülerin, çocuğun yakın çevresini tanımada ve bu çevre ile sağlıklı ilişkiler kurmasında, algılama ve yorumlama yeteneğini arttırmasında önemli rolleri vardır.

Çocuğun ilgi ve ihtiyaçlarını karşılayan, zihinsel ve duygusal gelişimini destekleyen, çocuk eğitimine büyük katkı sağlayan çocuk kitapları coğrafya öğretiminde de eğitimlere yardımcı olabilmektedir. Okul öncesi dönemde çocuklara okunan resimli öykü kitaplarında coğrafya ile ilgili kavramlara yer verildiği görülmektedir. Çocuk kitaplarının içinde de geçen coğrafi öğelerle aslında çocuklara farkında olmadan coğrafya bilgisi verilmektedir.

Çocuk ve kitap arasında kurulacak olumlu bağlar; onun yaşına, gelişim düzeyine, ilgi ve gereksinimlerine uygun özellikteki kitapların seçimiyle doğrudan bağlantılıdır. Bu nedenle bu dönemde oluşturulacak kitap sevgisi, çocuğun tüm gelişimlerini etkileyerek onun dünyaya bakışını zenginleştirecek, kitapla iç içe olmanın mutluluğunu yaşarken, ilerde iyi bir okuyucu olmasına da yardımcı olacaktır (Turla, Ersoy ve Avcı 2008).

Çocuk kitapları çocuklara bilgiyi yalın olarak verme yöntemlerinden biridir. Okul öncesi dönemdeki çocuklara; onların çevrelerini tanımalarına ve genişletmelerine değişik coğrafi bilinç geliştirmelerine olanak sağlayacak yazınsal metinler sunulmalıdır. Bu metinler çocuğa kendi çevresindeki ilişkilerle oluşturduğu yaşam deneyiminin düş ve düşünce gücünün dışına taşınmalı; ona yaşama ve insana ilişkin duyarlılık kazandırmalıdır. Çocuk okunan kitabı dinleyip resimlerini inceledikten sonra kendi düş dünyasında duyduklarını canlandırarak kalıcı öğrenmeyi sağlayabilmelidir.

Çocuk kitaplarının uygun ölçütler kullanılarak değerlendirilmesi çocuk gelişimi ve eğitimiyle ilgili herkese katkı sağlayabilecektir.

Okul öncesi dönem çocukları için hazırlanan kitaplardaki coğrafi kavramların incelenmesi hem bu alandaki eksikliğe dikkat çekmek hem de bu konuda yapılacak çalışmalara yön vermesi açısından önemlidir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın sınırlılıkları aşağıdaki gibidir.

- 2005-2011 yılları arasında yayınlanmış, kütüphanelerden, özel ve devlet anaokullarından, kitapçılardan toplanan seçilmiş örneklem yöntemi ile seçilen 250 tane okul öncesi dönem resimli öykü kitabının incelenmesiyle,
- Örnekleme alınan resimli öykü kitaplarında geçen konum, yer, insan ve çevre ilişkisi, bölge, dolaşım ve harita kavramlarının incelenmesiyle,
- Araştırma verileri, araştırmacı tarafından hazırlanan kitap değerlendirme formu ve gözlem formu ile elde edilen bulgularla,
- 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Edirne ili merkezinde ve ilçelerinde anaokulu ve anasınıflarında görev yapan araştırmaya katılmaya istekli olan okul öncesi öğretmenleri (N=30) ile sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Okul öncesi eğitim: 0-6 yaş arası çocukların gelişimlerini sağlamaya yönelik sistemli, organize ve planlı her türlü eğitim etkinliklerine genel olarak okul öncesi eğitim denilmektedir (Ural ve Ramazan 2007).

Çocuk edebiyatı: Çocuk Edebiyatı (yazını), erken çocukluk döneminden başlayıp ergenlik dönemini de kapsayan bir yaşam evresinde, çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren, beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adıdır. Çocuğun dilsel beğenilerini, anadilinin anlatım olanaklarıyla eğitime anlayışından uzak çocuksu yayınlar ile çocuğu bir yetişkinin kendince oluşturduğu doğrulara bağımlı kılmak isteyen güdümlü yayınlar; çocuklarda kitap ve edebiyat adına yanlış kanıların oluşmasına, zamanla, çocuğun okuma isteğinin körelmesine, sonuçta, çocukla kitap arasında engellerin oluşmasına yol açabilir (Sever 2010).

Hikaye: Belli bir zaman ve yerde birkaç kişinin başından geçen, gerçeğe uygun bir olayı anlatan veya birtakım kimselerin karakterini çizen ve çoğu kez ancak birkaç sayfa tutan kısa yazılara hikaye denir. Bu yazılar bir tasarlama ürünü olabileceği gibi, bir gözleme de dayanabilir.

Okul öncesi dönemde çocuklar yaşamlarından alınmış olayların hareketli bir anlatımla verildiği hikayeleri zevkle dinlerler. Çocuğu olumlu yönde etkileyebilmek için seçilecek hikayelerin küçük çocukların düzeyine uygun olması gerekir. Kendisi ve yakın çevresi ile ilgili, hayvanların özelliklerini, yaşam biçimlerini, doğa olaylarını, pek çok olayın nedenlerini ele alan hikayeleri zevkle dinlerler (Tür ve Turla 1999).

Resimli Öykü Kitapları: 1-7 yaş arasındaki çocukların okuduğu ya da kendilerine okunan kitaplar “Resimli Kitaplar” adı altında toplanır. Yani, içerisinde resim olan her kitap bu tür içerisine girmez. Resimli kitaplarda basit bir öykü, ardarda resimlerle, hem resim hem metin yoluyla çocuğa anlatılır. Hatta bazen metin hiç olmayabilir. Metnin varlığı halinde, resimle metin birbirinin tamamlayıcısı durumundadır (Çılgın 2006).

Resimli öykü kitapları, çocukları eğlendiren ve onların hayal güçlerini geliştiren önemli eserlerdir. Ayrıca bu kitaplar, çocukların dünyayı, kendi beden ve duygularını ve insanlar arası ilişkileri keşfetmelerine ve toplumda kabul gören değerlerin öğrenilmesine yardımcı kaynaklardır. Tüm bu nedenler ile çocuk kitaplarının tasarımları ve içerikleri, yarının yetişkinleri olacak çocukların görüş ve düşüncelerine etki etme potansiyeline sahiptir (Brugilles, Cromer & Cromer 2002).

Coğrafya: Coğrafya, insanlar ve yer (mekân) ile bunlar arasındaki ilişkiyi inceleyen bilimdir. Yani yer ve insanlar arasındaki ilişkiler coğrafyanın konusunu oluşturur. Coğrafya sadece yerlerin isimlerini ezberleme ve bunların dünya üzerinde nerede

olduklarını gösterme değildir. Coğrafya, öğrencilerin çevrelerinde olanları anlamalarına ve insanın çevre ile etkileşimi hakkında bir anlayış geliştirmelerine yardımcı olur (Karabağ 1998).

Konum: Dünya üzerindeki bir yerin veya bölgenin belirlenmesine coğrafi konum denir (Doğanay ve Sever 2011). Nerede bulunuyoruz? sorusunun cevabını coğrafyada "konum" kavramı verir. Yeryüzünde her şeyin matematiksel bir konumu vardır (Efe 2002).

Coğrafyacılar konumu belirlemek için dünya üzerinde hayali çizgiler oluştururlar. Bu çizgilerden yatay olanlar "enlem" dikey olanlar da "boylam olarak tanımlanmaktadır. Çocukların bu kavramları öğrenmelerin yardımcı olabilmek için öncelikle yaşadıkları yerlerin isimlerini, caddelerinin adreslerini ve yaşadıkları evlerin özelliklerini bildiklerinden emin olmak gerekir (Fromboliti & Seefeldt 1999).

Yer: Her yerin kendine özgü coğrafi özellikleri vardır. Bir yeri diğerinden farklı yapan bu özellikler fiziki ve beşeri olarak iki grupta toplanır. İklim, bitki örtüsü, topografya, toprak fiziki özelliklerdir. Yerleşim şekli, kültür, nüfus, arazi kullanımı, ekonomik faaliyetler, dil, din ise beşeri özelliklerdir. Coğrafyacılar bir yeri tarif ederken onun fiziki ve beşeri özelliklerini göz önünde bulundururlar (Efe 2002).

İnsan ve Çevre İlişkisi: Çevre herkes için farklı bir anlam ifade edebilir. Çevreden anlaşılan, kişinin kültür düzeyi, eğitimi, yetiştiği ortama bağlı olarak değişir. İnsanoğlu kendi çıkarları için yaşadığı çevreye müdahale etmektedir. Bunun olumlu ve olumsuz sonuçları zamanla ortaya çıkmaktadır (Efe 2002).

Coğrafyacılar, insanların yaşadıkları çevrelerini, orada neden yaşadıklarını, doğal kaynakları nasıl kullandıklarını incelerler (Fromboliti 1999).

Dolaşım: İnsanlar birbiriyle ve etraftaki birçok şeyle sürekli etkileşim ve iletişim halindedir. İnsanlar bir yerden diğerine gider, birbirleriyle görüşür, ürün satın alır, satar, bilgi alışverişinde bulunur. Çevresiyle birçok yönden etkileşim halindedir. Dünya üzerinde insan, ürün ve bilgi dolaşımından söz etmek mümkündür (Efe 2002).

Bölge: Bölge, belirli ortak özellikleri olan yeryüzü parçasıdır (Efe 2002). Coğrafyacılar Bölgeleri belirli özelliklerine göre kategorize ederler (Fromboliti 1999).

Harita: Yeryüzünün tamamının ya da bir bölümünün kuşbakışı görünüşünün belli ölçekte (oranda) bir düzlem üzerine aktarmasıyla elde edilen çizime harita denir (Doğanay ve Sever 2011).

BÖLÜM II

KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Açıklamalar

Bu bölümde araştırma konusuyla ilgili kuramsal bilgiler ve konu ile ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılan çalışmalar sunulmuştur.

2.1.1.Okul Öncesi Dönem

Okul öncesi dönem çocukların bedensel, zihinsel ve sosyal gelişimlerinin en hızlı olduğu dönemlerden biridir. İnsanın doğuştan getirdiği potansiyelini en üst sınırlarına kadar geliştirebilmesi ancak ona çok erken sağlanacak imkanlarla mümkün olabilir. Bu nedenle yaşamın ilk yıllarındaki eğitimin, çocuğun içinde bulunduğu fiziksel ve sosyal çevrenin onun gelişmesinde çok önemli rolü vardır. Bu yıllarda çocuğa verilenler ve verilemeyenler onun geleceğini belirler (Oktay 1999).

0-6 yaş arası kapsayan okul öncesi yılları kişiliğin oluşumu, şekillenmesi, temel bilgi, beceri ve alışkanlıkların kazanılması ve geliştirilmesinde ileri yıllara olan etkisi nedeni ile yaşamın en kritik dönemlerinden biridir (Arı 2003). Temel bilgi ve beceriler bu dönemde kazanılır. Bu nedenle okul öncesi eğitiminin önemi büyüktür (Yavuzer 2003).

Okul öncesi dönemdeki bir çocuk için ailesinden sonra yakın çevresi içinde onu en çok etkileyen ortam kuşkusuz ki ilk akademik deneyimlerinin adımlarını attığı okul ortamıdır. Çocuğun bu dönemde okul öncesi kurumda yaşadığı ilk deneyimlerin olumlu ya da olumsuz izleri onun ileriki akademik yaşamı ve gelişimi üzerinde doğrudan etkilidir (Oktay 1999).

Okul öncesi eğitim kurumlarında çocuk, daha okula başlamadan renkleri ayırt etmeyi, büyüklük-küçüklük, uzunluk-kısalık, nitelik ve nicelik kavramlarını yaş düzeyine uygun olarak öğrenmektedir. Öğretmenin anlattıklarını, okuduklarını dinlemeyi ve dinlediklerini anlatabilme yeteneğini geliştirmektedir. Ayrıca doğa olaylarını gözlemlemeyi, bir konuda karara varmayı, müziği, dansı, şarkı söylemeyi, resim yapmayı

öğrenmektedir. Okul öncesi eğitim programlarında tüm bu etkinliklere yer verilmektedir. Bütün bu etkinlikler yapılırken, çocukların gelişim düzeyleri, bireysel özellikleri ve ilgileri göz önünde bulundurulmaktadır. Burada amaç, zengin uyarıların bulunduğu bir çevrede çocukların gelişmesine katkıda bulunmak olmalıdır (Başal 2005).

Okul öncesi eğitimin bir parçası olan günlük etkinliklerde, çocukların yaşamları boyunca kullanacağı nitelikte kavramlara yer verilmektedir. Böylelikle çocuklar küçük yaşlardan itibaren yaşamla ilgili temel bilgilere ulaşmış olmaktadır.

Bu dönemde çocuğa verilecek eğitim gelişme seviyesine uygun, bireysel farklılıkları dikkate alan çocukta kendine güven ve paylaşma duygusunu geliştiren sosyal ve potansiyel yeteneklerini ortaya çıkaran bir eğitimidir. Bu dönemde çocuğa verilecek eğitim gelişme seviyesine uygun, bireysel farklılıkları dikkate alan çocukta kendine güven ve paylaşma duygusunu geliştiren sosyal ve potansiyel yeteneklerini ortaya çıkaran bir eğitimidir. Yapılan bilimsel araştırmalar ve çağdaş eğitim alanındaki uygulamalar, nitelikli, sağlıklı ve istenilen davranışlara sahip nesiller yetiştirmek için eğitime çok küçük yaşlarda başlanması gerektiğini ortaya koymuştur (Ünlü 2001).

Bu açıdan bakıldığında okul öncesi eğitim, çocuğa gerçek yaşamda var olanların küçük denemelerini, uygun bir çevrede, uzman kişilerce bilinçli ve yapılandırılmış olarak yaşatan bir deneyim kazanma süreci olarak da tanımlanabilir (Turaşlı Kuru 2009).

2.1.2 Okul Öncesi Dönemde Çocuk Edebiyatı

Okul öncesi, kitabın çocuğun yaşam alanına girdiği, çocukta kitaba karşı duyuşsal bir birikimin oluşturulduğu dönemdir. Bu dönemde, görsel ve dilsel bir uyaran olarak nitelikli kitaplar, çocukların gelişimleri için önemli bir sorumluluk üstlenir (Sever 2008).

Okul öncesi yıllarda çocuğu kitapla karşılaştırmanın amacı, kitaplara karşı olumlu tutum yaratmaktır. Çocuk ve kitap arasında kurulacak olumlu bağlar; onun yaşına, gelişim düzeyine, ilgi ve gereksinimlerine uygun özellikteki kitapların seçimi ile doğrudan bağlantılıdır. Bu nedenle bu dönemde oluşturulacak kitap sevgisi, çocuğun tüm gelişimlerini etkileyerek onun dünyaya bakışını zenginleştirecek, kitapla iç içe olmanın mutluluğunu yaşarken, ilerde iyi bir okuyucu olmasına da yardımcı olacaktır (Turla, Ersoy ve Avcı 2008).

Çocukların kitapları sevmesi için, öncelikle ilgisini çekecek olan kitapları bulmak ve çocukla bu kitabı tanıştırmak gerekir. Böylelikle kitapla çocuk arasında bir bağ kurulabilir.

Resimli kitap ve dergilere bakmak, çocuk için önceleri zevkli bir oyunken yakın çevresinden başlayarak bilmediği, görmediği olay, nesne, hayvanlar ile ilişkisini kitaplar sayesinde kurar. Resimlere bakarak başlayan bir serüven, daha az resim daha çok yazı olan kitaplara doğru onu sürükler (Tür ve Turla 1999).

Erken çocukluk döneminde çocuğa sunulan öyküler, şiirler, bilmeceler, çağdaş çocuk masalları, tekerleme ve parmak oyunları onun edebiyat ürünleri ile ilk karşılaşmasını sağlayacaktır. Bu ilk tanışma kitapları sevmenin ve ömür boyu onlarla birlikte olmanın temelini oluşturacaktır (Turla, Ersoy ve Avcı 2008).

2.1.2.1. Çocuk Edebiyatının Tanımı ve Önemi

Gelişme ve yetiştirme çağındaki çocukların dil düzeyine, duygu ve düşünce dünyasına, anlama ve kavrama becerilerine seslenen edebiyata “Çocuk Edebiyatı” diyoruz. Edebiyat, çocuğun zevk ve güzellik duygusu bakımından gelişmesine zemin hazırlar. Çocuk edebiyatı, eğitici yönüyle de öne çıkan bir edebiyattır. Doğrudan doğruya çocuğu eğitmek amacıyla vücuda getirilmese de çocukta olumlu etki ve izlenimler bırakmayı hedefler (Şimşek 2002).

Bir başka ifadeyle çocuk edebiyatı, çocukların dil gelişimine katkıda bulunan, onların edebi ihtiyaçlarını karşılayan, çocuklar için çocuklara göre yaratılmış edebiyattır (Dursunoğlu 2007).

Eğitim psikolojisi alanındaki gelişmeler, çocuk eğitiminin toplum hayatındaki yeri ve önemini ön plana çıkarmış bunun sonucu olarak, çocuk eğitimindeki arayışlar da insanları çocuk edebiyatıyla tanıştırmıştır. Çocuk edebiyatı, çocukların oluşturduğu ya da çocukluk döneminin kaleme alındığı bir edebiyat değildir. Zaten böyle bir edebiyat çocuğu sınırlandırır. Çocuk, her şeyden önce okuduğu bir çocuk kitabından, kendisini çocukluğundan çıkarmasını ve kendi dünyasına götürmesini bekler (Şirin 1994).

Aslında çocuk edebiyatının gelişmesinde, çocukların etkin olduğunu söylemek daha doğru bir yaklaşım olsa gerektir. Bilindiği gibi, ihtiyaç duyulmadan bir şeyin gerçekleşmesi mümkün değildir. Çocukların kendileri için yazılı ya da sözlü kaynaklara

duydıkları ihtiyaç, onlara uygun eserlerin yazılması gerçeğini ortaya çıkarmıştır (Yalçın ve Aytaş 2008).

Çocuğun hayal dünyasına hitap eden, üstün nitelikleri olan, estetik bir boyut taşıyan, kelime hazinesine uygun, anadilini geliştirebilecek özellikte, ulusal ve evrensel değerleri içeren, psiko-sosyal gelişimine katkı sağlayan, severek dinlediği/okuduğu, zevk aldığı yazılı ve sözlü edebiyat mahsullerini “çocuk edebiyatı” içerisinde değerlendiriyoruz. Çocuk edebiyatı ile edebiyatı kesin hatlarla birbirinden ayırmamız mümkün değildir. Çocuk edebiyatı içinde değerlendirebileceğimiz eserin en somut farklılığı dili, anlatımı ve temasıdır (Gürel, Temizyürek ve Şahbaz 2007)

Çocuklar, okul öncesi dönemden başlayarak dış dünyayla; dış dünyadaki olgu ve olayların büyük bir kısmıyla kitaplar aracılığıyla tanışır ve kitaplar onların “dünyaya açılan pencereleri” olur (Haktanır ve Gürkan 1997).

Özellikle okul öncesi dönemde çocuklara öğretilmesi gereken pek çok kavramın kitaplarda ele alındığı görülmektedir. Öğretmenler anlatmak istedikleri her türlü kavramı kitaplar sayesinde öğrencilerinin seviyelerine uygun bir şekilde aktarabilirler.

Çocuk edebiyatı, çocukların büyüme ve gelişmelerine, hayal, duygu, düşünce ve duyarlılıklarına, zevklerine, eğitilirken eğlenmelerine katkıda bulunmak amacı ile gerçekleştirilen çocuksu bir edebiyattır (Şirin 1994).

Çocuk edebiyatı ile eğitim ilişkisine baktığımız zaman, çocuk edebiyatının eğitici nitelikli olduğunu veya bu yönünün ön plana çıktığını görürüz. Çocukların okuyacağı veya dinleyeceği eserlerin onların davranışlarında olumlu değişiklikler yapması beklenilmektedir. Edebiyat küçüklerin hayatında büyüklerinkine nazaran daha fazla yer tutar (Zengin ve Zengin 2009).

2.1.2.2. Çocuk Edebiyatının Amaçları

İyi bir çocuk kitabı, çocuğa yaşamın değişik yönlerini öğrenmesinde, türlü insan tiplerini tanımasında, başka ülkeler ve toplumlar üzerinde bilgi edinmesinde çok zengin imkanlar sağlar. Çocuğun kendisini daha iyi tanıması, gerekiyorsa davranışlarını değiştirmesi ve kişiliğini geliştirmesi için ona kılavuzlukta bulunur (Şirin 1994).

Çocuk kitaplar sayesinde hayal dünyası içinde uzun bir yolculuğa çıkar. Hayatın değişik yönlerini tanıma fırsatına sahip olur.

Çocuk kitaplarının en temel amacı ise, çocuklara kitabı sevdirmek ve onlara okuma alışkanlığı kazandırmaktır (Samur 2011). Böylece iyi bir çocuk kitabı, çocuğun düşünme, sorun çözme ve yaratıcılık gücünü artırır; çocukta doğa olaylarına karşı ilgi uyandırır; çocuğun insanları ayırmaksızın sevmesine yardımcı olabilir; çocuğun ailesine karşı bağlılık duygularını güçlendirmesini sağlar; çocuğun gelişim düzeyine uygun davranışlar kazanmasına katkıda bulunur; dilin kurallarını erken yaşta öğrenmeyi sağlar (Şirin 1994).

Çocuklar için edebiyatın yararları:

- Edebiyat, çocukta güzellik duygusunu geliştirir.
- Onu oyalama, eğlendirme işlevi görür.
- Duygu ve düşünce dünyasını dilsel ve görsel iletilerle zenginleştirir (Sever 2003).
- Çocuğun hayatı, insanı ve çevreyi tanımasına ortam hazırlar.
- Çocuk kendisi için yazılmış edebi metinde, yaşadığı dünyanın bir benzerini bulur. Yazılanlarla yaşananlar arasında ilişkiler kurar, karşılaştırmalar yapar, çıkarımlarda bulunur.

Çocuk edebiyatı, edebiyatın taşıdığı tüm özelliklere ilave olarak eğitici yanı da olan bir alandır. Çocuğun ana dili kullanma becerisini, hayal gücünü ve yaratıcı düşünme yeteneğini geliştirmek, bu edebiyatın amaçları arasındadır (Şimşek, Yalçın ve Yakar 2011).

Çocuk edebiyatı sayesinde çocuklar hayal güçlerini ve yaratıcılıklarını geliştirirken, kavramları kalıcı bir şekilde öğrenmeye de başlamaktadırlar.

2.1.2.3. Çocuk Edebiyatının İşlevi ve Nitelikleri

Çocuk Edebiyatının temel işlevlerinden biri çocuklara okuma sevgisi ve alışkanlığı kazandırmaktır. Çocuk edebiyatı ürünleri, çocukları nitelikli metinlere yöneltmeyi başarabilen, onlara zamanla okuma kültürü kazandırabilen bir sorumluluk üstlenmelidir. Başka bir söyleyişle, çocuklar adına üretilen nitelikli yayınlar çocuk- edebiyat – sanat etkileşiminin kapısını ayıran etkili birer uyarıcı olmalıdır (Sever 2010).

Çocuk edebiyatının bütün türlerinin çocukların nitelikli bir edebiyat kültürü geliştirmelerine olanak vermesi önemlidir. Resimli çocuk kitapları çocukların edebiyat

alanına ait ilk deneyimlerini geçirdikleri örneklerdir. Bu nedenle özel bir öneme sahiptirler (Tuğrul ve Feyman 2007). Edebiyat; çocukların yaratıcı hayal gücünü, sempati gücünü ve mizah duygusunu geliştirir. Aynı anda insanın ihtiyacı olan estetik bakış açısını da uyarır ve sağlar (Foster 1967).

Çocuk edebiyatı yazarı özel bir birikime sahip olmalıdır. Bir çocuk edebiyatı yazarı, çocuğun biyolojik, psikolojik ve sosyolojik gelişimini çok iyi bilmesi gerekir (Demirel 2010). Çocuk yazarı, çocuk okuyucuyla yetişkin okuyucu arasındaki farkı bilmeli, öykülerini sadece çocuklar hakkında değil, fakat çocuklar için yazmalıdır (Yavuzer 1999). Çocuk edebiyatı eserleri çocuğa göreliği ön planda tutmalıdır. Bu hususu gerçekleştirmek için ise, çocuk psikolojisini çok iyi bilmek veya çocuk psikologlarıyla yakın temas içerisinde bulunmak gerekmektedir (Demirel 2010).

Çocuğun her gün çevresinde gördüğü yaşantıları, sıradan ve bilinen sözlerle yineleyen bir kitap, çocuk için önemsenen bir iletişim aracı olmaktan gittikçe uzaklaşır. Çocuklarla sloganlaşmış genel yargıları paylaşmayı ilke edinen kitaplar, çocukların duyu ve düşünce dünyasını sıradanlaştırma sorunuyla karşı karşıya bırakır (Sever 2010).

Sürekli aynı konuları tekrarlayan kitaplar yerine çocuğu farklı dünyalarla tanıştıran, hayal gücünü geliştiren, bilmediklerini öğreten kitaplar daha çok tercih edilmelidir.

Sanatçı duyarlılığıyla hazırlanmış resimli kitapların en önemli eğitsel işlevi, iki yaşından başlayarak çocukların yaşamla bağı kurmasıdır. Bu bağ, resimli kitapların çocukların oynama, eğlenme, keşfetme gereksinmelerini karşılamasıyla kurulur. Beğeni ve ilgilerine seslenen kurgular içinde, çocuklar yaşama ve insana ilişkin ilk deneyimlerini edinirler (Sever 2008). Çocuk edebiyatı ürünleri, çocukların doğayı, evreni, toplumu ve insanı algılayabilmelerine, onlarla iletişim ve etkileşim içine girmelerine ortam hazırlamalıdır (Kaya 2011).

2.1.3. Resimli Öykü Kitapları

Resimli çocuk kitapları, çocukları eğlendiren ve onların hayal güçlerini geliştiren önemli eserlerdir. Ayrıca bu kitaplar, çocukların dünyayı, kendi beden ve duygularını ve insanlar arası ilişkileri keşfetmelerine ve toplumda kabul gören değerlerin öğrenilmesine yardımcı kaynaklardır. Tüm bu nedenler ile çocuk kitaplarının tasarımları ve içerikleri, yarının yetişkinleri olacak çocukların görüş ve düşüncelerine etki etme potansiyeline sahiptir (Brugilles, Cromer & Cromer 2002).

Okul öncesi dönemde, kitapların çocukların ilgisini çekmesi için, iyi resimlenmiş öykü kitaplarını tercih etmek gerekmektedir.

İçinde resim bulunan her kitap, resimli kitap olarak adlandırılmaz. Bu kitaplarda kısa ve basit bir masal veya hikaye öncelikle resim yoluyla çocuğa anlatılır. Bazen resimlerle birlikte kısa yazılarda yer alabilir. Bazen de metne hiç yer verilmeyebilir (Çılgın 2007). Metin kadar veya metinden daha çok resim içerirler. Metin varsa resmin tamamlayıcısı durumundadır. Kısmen ya da tamamen resimlerden oluşmuşlardır. Diğer çocuk kitaplarından daha çok göze hitap ederler. Çocuğa bilgi verir veya bilgisini pekiştirir. Çocukların ilk tanıdığı türdür ve ilk kitap sevgisini aşırlarlar. İşitme ve görme duyuları yoluyla çocuğa seslenirler (Zengin ve Zengin 2009). Bu eserler, çocuklara hem görme hem de işitme duyularıyla yeni bilgiler verir, hayat hakkındaki gerçekleri yavaş yavaş öğretirken, ilk edebi ve estetik değerleri kazandırmaya başlar (Yılar ve Celepoğlu 2007).

Resimli öykü kitapları sayesinde çocuklarda kitaplara karşı olumlu tutum oluşur. Böylelikle çocukta kitaba ve okumaya karşı sevgi oluşmaktadır.

Okul öncesi yaş grubuna dahil çocukların en önemli özelliği bir öykü metnini okunmasının yanında, kendilerinin de öyküde anlatılan olayı yaşamak istemeleridir. Bu yüzden, öykülerde anlatılan olay, çocukların sadece duygularına hitap etmemeli, onların gözlediği ve yaşadığı olaylardan seçilmelidir (Yalçın ve Aytaş 2008). Çocuk bir şeyleri yeni öğrenen bir varlıktır. Çocuk kitabı ona bu yenileri yaşatarak kendi gerçeklerini gösterirken, aşırı öğreticilikten ve tek yanlı olmaktan kaçınılmalıdır (Dilidüzgün 2007). Çocuklar iyi bir kitabın içinde kaybolma fırsatına sahip olmaya ihtiyaç duyarlar. Çocuklar kitaptaki karakteri tanımak, kitabın anlatıldığı yerde yaşamak, öyküsünden etkilenmek ister (Saracho & Spodek 2010). Çocuklara öyküyü sevdirmek, onları anlatılan olayın içine çekmek için, aşırıaktan uzak durulmalıdır (Yalçın ve Aytaş 2008). Seçilen konular çocuğun yaşamından hayal ettiği ve hayal edebileceği sınırlar içinde, yaşam gerçekleriyle ters düşmeyen, insanı, doğayı sevdiren, mutlu edebilen konular olmalıdır (Öztürk 2005).

İyi bir resimli kitap hayal gücünün gelişmesini destekler ve çocuğu ilk kez resim sanatı ile karşılaştırır. Bu kitaplar çocuklara okunur ve resimler tartışılırken çocuklar yeni kelimeler öğrenme imkanı bulurlar. Örnek olarak vücudundaki organları, hayvanları, eşyaları, renkleri, bazı meslekleri vs. resimli kitaplar vasıtasıyla öğretmek mümkündür. Çocuğun mantığını kullanmasını ve düşüncelerini sıraya koymasını da sağlarlar (Çılgın 2007). Çocuklar genellikle ilk hikâyeleri ve bilgileri kendilerine okunan kitaplar yoluyla

öğrenir. Resimlerin metin kadar önemli olduğu resimli kitaplardaki resimler ile metnin birbirini tamamlaması, eğer metin yoksa resimlerin çocuğun anlayabileceği sadelikte ve düzeyde olması resimli kitapların en temel özelliklerinden birisidir (Bayram 2009).

Okuyan toplumun temelleri; küçük yaşlarda tutku haline gelmiş olan resimli çocuk kitaplarını okuma ile sağlamlaştırabilir. Çocuklara kitap okumaya başlamak için hiçbir zaman çok erken değildir. Çok küçük aylardaki bebeklere gösterilen resimli kitaplar ve okunanların güzel, düşsel ve sihirli dünyasının çocuklara neler kazandırabileceği açıkça gözlenebilir (Tür ve Turla 1999). Öykü, her yaşta insan için önemlidir. Ancak çocuk için vazgeçilmez bir olgudur. Bu gerçekten hareketle, çocuğun öykü yoluyla eğitimini sağlamak, onlara istenilen davranışları kazandırmak için en kestirme yoldur (Yalçın ve Aytaş 2008).

0-3 yaş grubu için hazırlananlar: (ABC Kitapları)

ABC kitapları olarak da bilinen bu kitaplar, çocuğun karşılaştığı ilk eserlerdir. Hedef kitlesi 0-3 yaş grubu çocuklarıdır. Çocuk edebiyatı içinde değerlendirdiğimiz bu kitapların hazırlanış gayesi çocuğu kitapla tanıştırmaktır. Daha çok öğretici özelliğe sahip olan bu kitapların hazırlanışında çocuğun tanıdığı bitki, eşya, hayvan ve insan resimlerinden yararlanır (Gürel, Temizyürek ve Şahbaz 2007). Metin varsa da resmin hemen altına yazılmış olan bir kelime veya cümleden ibarettir. Resimler çocuğun bildiği, tanıdığı varlıklara aittir (Çılgın 2007). Çocuğun tanıdığı eşyalar, hayvanlar, insanlar resimde yer alır. Resimler sade hatlı, parlak renkli ve gerçekçidir (Zengin ve Zengin 2009).

Çocuklarda kitaba karşı ilgi uyandırabilmek için erken yaşta ABC kitapları ile tanıştırmak gerekir. Çocuk bu kitabı eline almalı, sayfalarını çevirmelidir. Böylece çocuk ve kitap arasındaki ilk bağ kurulmuş olur.

Bu kitaplarda konu veya olaya yer verilmez. ABC kitapları, çocuğun kelime hazinesine katkıda bulunduğu gibi çevresindeki nesnelere tanınmasına da yardımcı olur. Kısa zamanda çok şey öğrenmesini sağlar. Bu tür kitapların hazırlanmasında çocuğun yakın çevresinden hareket edilmeli, bilinenden bilinmeyene doğru bir yol izlenmelidir. Ayrıca resimlerin altlarında kısa da olsa açıklayıcı bilgilere yer verilmesinde fayda vardır (Gürel, Temizyürek ve Şahbaz 2007). Dil ediniminin hızlandığı bu dönemde, çocukların kavramsal gelişimine önemli katkılar sağlar (Sever 2010).

Yetişkinlerin kitapta geçen kavramları çocukların öğrenmesi için tekrar etmesi önemlidir. Tekrarlar sayesinde öğrendiği kavramlar hafızalarında yer edinir ve kolay kolay unutulmaz.

Bazen resimle birlikte kavramın adı; masal ve öykü gibi anlatılarda olay, 2-3 sözcüğü geçmeyen kısa cümlelerle verilir. Bu yaşlarda kavram öğretimi ve sözcük dağarcığının geliştirilmesinde çocukların görme ve işitme duyusundan yararlanılır. Bu kitaplar, çocukların kavram ve sözcükleri hem görsel hem de işitsel olarak kodlayarak öğrenmelerine, böylelikle temel okuryazarlık süreci okul dönemine hazırlanmalarına yardımcı olurlar (Karatay 2011).

4-5 yaş grubu için hazırlananlar:

ABC kitaplarından sonra çocuk basit konulu hikayelere yönelir. Bu hikayeleri tekrar tekrar dinlerlerken kelime dağarcığı zenginleşmekte, böylelikle daha karmaşık hikayeleri anlayacak duruma gelmektedir. Okul öncesi çocuklar için hazırlanan kitaplarda özenli bir dil ve anlatım kullanılmalıdır. Bu kitaplar da esas olan unsur resimlerdir. Eğer metin varsa, bunları resmin tamamlayıcısı olarak algılamak gerekir. Diğer çocuk kitaplarına göre göze daha çok hitap ederler. Bu kitaplar çocuklara yeni bilgiler verdikleri gibi onların var olan bilgilerini de pekiştirirler. Bu tür eserler çocuklara kitap sevgisi aşılar, onlara yaşam hakkında yeni kavram ve deneyim kazandırır, ilk edebi ve estetik zevki verir ve onların yetişkinlerle iletişim kurmalarına yardımcı olur (Gürel, Temizyürek ve Şahbaz 2007).

Kitaplarda geçen kavramlar, çocukla beraber yapılan günlük etkinlikler içinde de yer alırsa, kavramları öğrenmesi çok daha kolay olacaktır.

Çocuğun bir masalı ya da öyküyü, resimlerine bakarak dinlemesi hem çocuk açısından çok uyarıcı bir ortam oluşturur hem de görme duyusunun anlama sürecine katılmasını sağlar. Bu dönemdeki çocuklara seslenen kitaplardaki resimler, kısa ve yalın anlatımlı metinlerin içeriğini görsel öğelerle zenginleştirmeli; çocuklar devingen kahramanların resimlerine bakarak kendilerince yeni öyküler oluşturabilmelidir (Sever 2010).

Çocuğun öyküler sayesinde gördüğü ve duyduğu durumu, mümkünse yaşaması çocuk açısından öğrenmeyi zevkli hale getirecektir. Örneğin; doğada geçen bir öyküyü dinledikten sonra, öğretmeni ya da ailesi ile yapacağı bir doğa gezisi çok daha zevkli bir öğrenme ortamı sunacaktır.

Çocuk büyüdüğü için metin önem kazanmaya başlar. Konular basit olmalı ama bir hikaye özelliği taşımalıdır. Resimler hikayeyi anlatabilecek güçte olmalı, tema bir soruyu cevaplayacak ya da bilgisini pekiştirecek nitelikte olmalıdır. Bu yaşta çocuklar sevdikleri kitapları devamlı kullanacakları için ciltleme iyi olmalıdır (Zengin ve Zengin 2009).

6-7 yaş grubu için hazırlananlar:

Okul çağı çocuklar için hazırlanan kitaplar, çocuğun kendi kendine okuyabileceği eserlerdir. Bu kitaplar içerik açısından öncekilere göre daha gelişmiş olmalıdır. Çocuğun dikkat süresi artacağından metin de uzun olabilir. Ele alınacak hikayelerde konu, olay ve karakterler daha ayrıntılı bir şekilde işlenebilir. Dil bilgisi ve yazım kurallarına gereken özen gösterilmeli, konu seçiminde barış, kardeşlik, sevgi, saygı, vefa, dostluk, arkadaşlık, fedakarlık, paylaşma, hoşgörü gibi kavramlara ve evrensel değerlere ağırlık verilmeli, çocuğu bencilliğe, karamsarlığa ve çıkarıcılığa yöneltecek duygu ve düşünceleri işlemekten uzak durulmalıdır (Gürel, Temizyürek ve Şahbaz 2007).

Bu dönemdeki çocuklar için hazırlanan kitapların; masal, öykü, bilmece, anlatı gibi türsel çeşitlilik göstermesi beklenir. Yazılı ve görsel dilin anlatım olanaklarının yansıtıldığı kitaplarda içerik, okuma ve izleme rahatlığı sağlayan bir sayfa düzeni içinde sunulmalıdır (Sever 2010).

2.1.4. Resimli Öykü Kitaplarının Özellikleri

Özenle hazırlanmış bir çocuk kitabı, hedef kitlesinin ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate alan, çocuğun zevkle dinlediği veya okuduğu bir eser olmalıdır. Bir çocuk kitabını değerlendirirken; kitabın yazar ve ressamının kim olduğuna, kitabın amacının ne olduğuna, konusunun çocuğun kavrama düzeyine uygun olup olmadığına, karakterlerin özelliklerine, üslup ve dil bilgisi kurallarının hitap ettiği yaşa uygunluğuna, resimle metnin ilişkili olup olmadığına, fiziksel özelliklerine, giriş, gelişme ve sonuç kısımlarının belirgin olup olmadığına ve yayıncının bu alanda tanınıp tanınmadığına dikkat edilmelidir (Gönen 1994). Kitap hem içeriği hem görselliği ile çok değerli bir uyarandır. Yazarlar ve resimler hem biçimleri, renkleri hem ritimleri ve sesleri ile çocuğun algılamasını, kavramlar arasında ilişkiler kurmasını sağlar hem de okuryazarlığa heveslendirirler (Beyazova 2007).

Resimli çocuk kitapları, çocukların bilişsel ve dil gelişimine katkı sağladığı gibi duygusal ve sosyal yönden de onların gelişimlerini etkilemektedir. Bu nedenle çocuk

kitaplarının sahip olması gereken bazı özellikler vardır. Bu özellikler gerektiği gibi sağlandığı takdirde kitap “iyi kitap” olarak değerlendirilir ki burada en büyük sorumluluk, yazar, çizer ve yayıncılara düşmektedir. Ülkemizde son yıllarda çocuk kitapları alanında yayıncılık hızlı bir gelişim göstermektedir. Ancak bu yayınların içinde edebi, estetik ve eğitsel açıdan hiçbir değeri olmayan yayınlar da bulunmaktadır. Bu da ebeveynlerin kitap seçimi konusunda seçici davranmalarını gerektirir. Resimli çocuk kitaplarının özellikleri iki ana başlık altında incelenebilir. Bunlar içeriksel ve biçimsel özelliklerdir (Bayram 2009).

2.1.4.1. Resimli Öykü Kitaplarının Biçimsel Özellikleri

Biçimsel özellikler olarak kitabın boyutu, ağırlığı, kapak ve cildi, kitapta kullanılan kağıt ve resimler, sayfa düzeni ve harf büyüklükleri ele alınmaktadır.

Kitabın Boyutu ve Ağırlığı

Çocuklar değişik büyüklükteki kitapları karıştırmaktan ve okumaktan hoşlanırlar. Ancak çocuk kitabı çocuğun kolayca taşıyabileceği hacim ve ağırlıkta olmalıdır (Çılgın 2007). Okul öncesi çocuklar için resimli kitapların büyüklüğü iki kucak genişliği olmalıdır. Kitabın büyük olması, ressama konuyu aktarma ve resimleme olanağı verir. Kitabın ağırlığı da çocuğun yaşına ve gelişim düzeyine uygun olmalıdır. Okuyanla dinleyen rahatça görmesi ve kullanabilmesi olanağını verecek nitelikte hafif olması gerekir (Gürel, Temizyürek ve Şahbaz 2007). Küçük çocuklar genellikle büyük kitapları severler ama bu kitaplar kullanışsız olacak kadar büyük olmamalıdır (Foster 1967). Çocuk kitaplarının boyutları, ilgi çekici olmaları kadar kullanışlılık açısından da çok önemlidir (Karataş 2011).

Çocuklar kitapları kimsenin yardımını olmadan da taşıyabilmelidir. Çocuk kitabı incelemek istediği zaman kendi de alıp inceleyebilmelidir. Böylece kitap daha kullanışlı olur.

Kitabın Kapak ve Cildi

Bütün çocuk kitaplarında özellikle de okul öncesi çağı kitaplarında ciltlemenin önemi çok büyüktür (Gürel, Temizyürek ve Şahbaz 2007). Çocuklar kitabı edinirken, ona bir oyuncakmışçasına sahip olmak isterler. Bu nedenle kitapların kapakları ve ciltleri dayanıklı-sağlam-olmalıdır. Telle değil, iplikle dikilmeli ve bu dikiş de tutkalla

desteklenmelidir (Kıbrıs 2010). İyi ciltlenmiş bir çocuk kitabı çocukların aynı kitabı uzun yıllar kullanabilmelerine olanak sağlar.

Okul öncesi dönemde çocukların kitap seçimleri konusunda, kitabın kapağı önemli yer tutar. Okuma yazmayı henüz öğrenmemiş olan bu çocuklar, ancak, kitabın kapağına bakarak fikir sahibi olabilirler.

Kapağın üstündeki resim çok önemlidir. Çocuk kitabın içeriğini bilmeden bu resim sayesinde kitap hakkında ilk olarak fikir edinecektir (Çılgın 2007). Hangi yaş için olursa olsun, kitapların dış kapakları çocukların ilgilerini çekecek biçimde, konusuyla uyumlu olmalıdır (Kıbrıs 2010).

Bütün kitaplarda olduğu gibi çocuk kitaplarında da karton kapak kullanılmalıdır. Kapağın kırılma özelliği az olmalı, kapak ön yüzü üzerindeki yazı ve resimleri açık ve belirgin şekilde yansıtabilecek doku ve nitelikte olmalıdır (Karatay 2011).

Ayrıca kapak üzerinde kitabın adı, yazarın, resimleyeninin ve yayıncının adı, yayın yılının bulunması kitabı alacak kişilerin kitap hakkında bilgi sahibi olmaları açısından önemlidir.

Kitapta Kullanılan Kağıt

Okul öncesinde çocuk kitaplarında sağlam, dayanıklı, ışığı çok yansıtmayan, mat renkte kağıt olmalıdır (Gürel, Temizyürek ve Şahbaz 2007). Resimlerin net ve güzel çıkması için kağıdın birinci hamur ve ağır gramajlı, yani 90 gr olması gerekir. Çok küçükler için mukavva ya da bez sayfa kullanılabilir (Zengin ve Zengin 2009).

Çocuk kitaplarının dayanıklı olması, renklerin net olması ve metnin kolay okunabilmesi için gramajı yüksek kağıt kullanılması gerekmektedir.

Kitapta Kullanılan Resimler

Çocuk yayınları özellikle okul öncesi çocuklara yönelik yayınlar mutlaka resimli olmalıdır. Bu resimler anlaşılır, sevimli ve konuya uygun olmak zorundadır. Resim ile açıkladığı olay aynı sayfada bulunmalıdır (Çılgın 2007). İyi kabul edilen kitaplar, okunmaya değer bir içeriğe resimlendirilmişlerse güzel resimlere sahiptirler. İyi kabul edilen kitapların ön kapaklarından en son sayfalarına kadar bütün tasarımları, içerikleriyle uyumludur (Karatay 2011).

Çocuğun öğrenmekte zorlanacağı birçok kavram resimlerle görsel hale gelerek çocuğa bilgi verir. Çocuğu gördüğü kavramı çok kolay öğrenecektir.

Küçük çocuğun resim değerlendirmesi, yetişkinden farklıdır. Resme gerçekçi bir şekilde bakar. Resmin metinde geçen her şeyi anlatmasını bekler. Resmin güzel çizilmiş olması, çocukta estetik duygusunun gelişmesine yardımcı olur (Zengin ve Zengin 2009).

Özellikle okul öncesinde çocuklar, kitapların edebi içeriği yerine sadece resimlere ilgi duyarlar. Bu dönemde çocukların temel okuryazarlık becerileri olmadığı dikkate alındığında resimlerinde en az içerik kadar önemli olduğu kendiliğinden anlaşılacaktır (Karatay 2011).

Sayfa Düzeni ve Harf Büyüklükleri

Çocuk yayınlarında normal aralıklı veya normalden çok aralıklı satırlarla dizilmiş sayfalar tercih edilir. Sayfa kenarlarında geniş boşluklar bırakılmalıdır. Özellikle küçük çocuklar için paragraflar kısa olmalıdır. Çift sütun olarak düzenlenen sayfalar yerine tek sütun olarak düzenlenen sayfalar da okuma rahatlığı sağlar (Çılgın 2007).

Yazının başladığı kısım, yani sol pay daima aynı hizadan başlamalıdır. Bunun sebebi; çocuğa okuma alışkanlığı vermektir. Ters basma, gramer hataları, devrik cümleler olmamalıdır (Gönen 1994).

Resim üzerine gelen yazılar okuma açısından problem yaratabileceği için, resimle metin birbirinden ayrı olarak yer almalıdır.

Küçükler için hazırlananlarda punto büyüklüğünün önemi yoktur. Çünkü çocuğa kitabı büyükleri okur (Zengin ve Zengin 2009). Bu nedenle resimli kitaplarda punto büyüklüğü çok önemli değildir. Ancak çocuğun, okumayı öğrendikten sonra tekrar dönerek kitabı okuması göz önüne alındığında yazı puntosunun 18-24 olması gerektiği söylenebilir (Gürel, Temizyürek ve Şahbaz 2007). Okul öncesi çocukları için 36 punto kullanılabilir (Güleç ve Geçgel 2005).

2.1.4.2. Resimli Öykü Kitaplarının İçerik Özellikleri

İyi bir çocuk kitabı her şeyden önce çocuklar için yazılmış olmalıdır. Bu durum kitabın konusunun, kahramanlarının, kitapta işlenen olayın, olayın işlenme biçiminin, kitabın planının, ana düşüncesinin vb. çocukların seviyelerine uygun olması anlamına

gelmektedir. Okul öncesi çocuklar için hazırlanan kitaplar, basit olay örgüsüne sahip, gerçekçi hikayelerin ele alındığı, resim ile metnin birbirini tamamladığı kitaplar olmalıdır. Konusu basit olmakla beraber giriş, gelişme ve sonuç bölümleriyle hikaye niteliği taşınmalıdır (Gürel, Temizyürek ve Şahbaz 2007).

Resimli kitaplarda sözlü metin ve resimlerin uyumlu olması önemli bir değerlendirme ölçütüdür. Genel olarak içerik bakımından çocuk kitaplarını değerlendirirken çocuğun düşünce ve hayal dünyasını zenginleştirme, okuma ilgisi ve öğrenme merakı uyandırma, eğlendirici ve en önemlisi öğretici olma gibi özellikler dikkate alınır (Karatay 2011).

Küçük çocuklar okuma yazma bilmeseler de, kitabın resimleri sayesinde içeriği takip edebilmektedirler. Öykünün içeriği ile resim birbiriyle uyum içerisinde ise, çocuklar kitabı ilgiyle dinlerler.

Tema:

Tema; çocukta oluşması beklenen davranışların genel adı, konuya; bu düşünce ve duyguların oluşmasında etkili olan araç niteliğindeki metinde işlenen olay vb. durumlardır (Kıbrıs 2002). Ana düşünce, kitabın yazılmasına neden olan, yazarın okurla paylaşmak istediği temel mesajdır. Ana düşünce, çocuğu saplantılı hale getirmemeli, onun değişik olaylar arasında neden-sonuç ilişkisi kurmasına yardım etmeli, esnek düşünmesini sağlamalı, yaratıcılıklarını desteklemeli, öğrenmeye karşı güdülemelidir (Gürel, Temizyürek ve Şahbaz 2007).

Çocuklar için yazılan kitaplarda anlaşılır, basit ve tek bir tema olmalıdır. Ayrıca bir kitaptan her çocuk aynı sonuca ulaşabilmelidir. Yazarın çocuğun düzeyine uygun bir temayı anlaşılır bir şekilde işlemesi halinde çocuk söylemek istenileni kendisi kolaylıkla bulabilecektir (Tür ve Turla 1999).

Konu

Çocuğun gelişimine büyük katkıda bulunan çocuk kitaplarının çocuklar tarafından gereken rağbeti görebilmesi için, çocukların ilgi duydukları konuların göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Çocukların ilgi duydukları konulara ait kitapları daha büyük bir istekle okudukları, dinledikleri ve bu kitaplardan daha çok etkilendikleri dikkat

çekilmesi gereken bir noktadır. Çocukların ilgi duydukları konular, kitap türleri ve gelişimlerinde kitapların rolleri yaşlara göre değişiklik göstermektedir (Gündüz 2007).

Öykü kitaplarında ele alınan kitaplar çocukları eğlendirirken öğreten kitaplar olmalıdır. Bazen de konun içinde problemler olmalıdır. Çocuklar bu problemleri çözmeye çalışmalıdır.

Çocuk edebiyatında konu, çocuğu metnin anlam evrenine çeken, kitapla ilişkisini sağlayan bir öğedir. Ele alınan konular, çocuğun ilgi ve gereksinimleriyle ilişkilendirildiği ölçüde önem kazanır. Çocuk edebiyatında konu alanı, çocukların gelişim evrelerine göre gittikçe zenginleşir. Çocuklar dünyaya, yaşama yetişkinlerden farklı değerler ve anlamlar yükler. Bu nedenle, çocuk edebiyatı ürünleri, çocuk gerçekliğini önemseyen, ele aldığı konularla onların beklentilerine yanıt veren bir paydada buluşmalıdır. Çocuk kitapları, gelişim süreçlerini de göz önünde bulundurarak gittikçe çeşitlenen bir konu dağarcığına ulaşmalıdır. Okul öncesi dönemdeki çocuk, çevresindeki her şeyi tanımak ister. Yeni kişiler, yerler, hayvanlar, oyunlar onun ilgisini çeker. Karın, yağmurun yağması, güneşin doğuşu, batışı, rüzgarın esmesi vb. doğa olayları ilgisini yoğunlaştırdığı, öğrenmek istediği konulardır. Okul öncesi çocuklar için hazırlanan masal, öykü ve anlatıların işlediği konu alanına bakıldığında, çocukların çevreleriyle kurdukları ilişkiler, sevgi, dostluk, başarı, doğum gibi yetişkin edebiyatında da işlenen konuların varlığı dikkat çekmektedir. Sözü edilen konular, çocukların ilgilerini devindirerek onları eğlendiren, eğlendirirken de öğretmeyi amaçlayan bir anlayışla ele alınmaktadır (Sever 2010).

Karakter / Kahraman

Çocuk kişiliğinin gelişiminde bir modelle kendini özdeşleştirir. Bu model başlangıçta, anne baba ve yakın akrabayken zamanla yerini arkadaşına, film ve kitap kahramanlarına bırakır. Çocukların büyük bir bölümü birtakım hayali serüvenlerden oluşan öyküleri dinlerken büyük bir zevk duyarlar ve bu öykü kahramanlarıyla kendilerini özdeşleştirirler. Bu bakımdan, kitap kahramanlarının ahlaki ve sosyal açıdan sağlıklı olması, çocuğun kendisini kötü bir modelle özdeşirmesine neden olur. Bu da çocuk yazarlarının yüklendikleri görevin ne denli önemli olduğunu ortaya koymaktadır (Yavuzer 1999).

Çocuk kitabı yazarlar çocuklara arkadaş olan kahramanlar yaratmalıdırlar. Çocuk bu kahramanların yaşadığı maceranın içine girebilmeli, kahramanlara maceralarını

kendileriyle beraber yaşadığı dostları olarak bakabilmelidir. Çocuk kitaplarındaki kahramanlar ister canavar, ister konuşan bir hayvan ya da araba, ister uzaylı olsun mutlaka inandırıcı olmalıdırlar (Çılgın 2007).

Çocuk kitaplarında, az sayıda karakter olması çocukların tanınması açısından daha faydalı olacaktır. Farklı özellikteki karakterlere yer verilmesi de çocukların kendi yaşadığı çevreden farklı yerlerin olduğunu anlamasını sağlayacaktır.

Plan

Çocuklar için eser hazırlayan yazarların, ortaya koymayı düşündükleri bir eserin olay örgüsünü kurarken veya geliştirirken okurların bilgi seviyelerini, anlayış güçlerini ve ilgilerini hesaba katmaları gerekir. Çocuk için yazılan bir metin çocuksu değil ama çocuğa göre olmalıdır. Amaç çocuğu oyalamak olmamalıdır. Çocuk kitaplarında olay örgüsünün çocuklar tarafından beğenilmesi en önemli unsurdur. Çocuk beğenirse okur ya da dinler (Çılgın 2007).

Kurgu, öykünün akışını belirler. Kurguda neden sonuç ilişkisi vardır, olayların böyle gelişmesinin sebeplerini açıklar. Okuyucunun kitaba ilgisini canlı tutan kurgunun yeni ve orijinal olması kadar, iyi yapılandırılmış olması beklenir (Karatay 2011).

Üslup, Dil ve Anlatım:

Çocuk kitaplarının, çocuğa göre olmasını belirleyen en önemli özelliği dili ve anlatımıdır (Sever 2010). Yüksek sesle okunan bu hikayelerin basit ve kısa olması, kulağa hoş gelmesi gerekir. Yeni sözcüklerin çocuğun yaş ve kavram düzeyine uygun olması gerekir (Zengin ve Zengin 2009).

Üslup, yazarın konuyu anlatmada kelime seçimi ve cümle kurma biçimi olarak tanımlanabilir. Unutulmamalıdır ki en basit veya sıradan bir konu bile yazarın anlatım biçimi ve konuyu işleme biçimiyle özgün hale gelebilir, çocukta büyük bir merak ve okuma duygusu uyandırabilir (Karatay 2011). Her yazar bir düşüncüyü, duyguya ya da olayı kendi edebiyat anlayışına ve kişisel zevkine göre açıklar (Tür ve Turla 1999).

2.1.5. Resimli Öykü Kitaplarının Önemi

Çocuğun bütün gelişim alanlarına katkı sağlayan, onun dünya ile iletişimini kuvvetlendiren, okuma yazma becerisinin kazanılmasına yardım eden çocuk edebiyatı

ürünleriyle çocuğu erken dönemde tanıştırmak, yararları düşünüldüğünde bir kez daha önem kazanmaktadır (Çılgın 2006).

Okuma, ailede başlayan ve okul öncesi eğitim kurumlarında sevdirmeye çalışılan önemli bir alışkanlıktır. Kitaba karşı ilgi, dergi, kitap ve gazetelerdeki resimlere bakmakla başlar. Okuma bilmediği yaşlarda, yaş düzeylerine uygun bol resimli kitapların altlarındaki yazıları çocuğa okuyarak resimleri daha ilginç duruma sokmak, onların düşünce yapılarında yeni dünyalar yaratmak, yetişkinlere düşen görevlerin başında gelmektedir. Çocuklar, kendi kendilerine okumayı öğrenmeden önce, okuma hakkında büyük keşifler yapabilirler. Yetişkin, çocuğa kitap okudukça ve kitap üzerindeki sembolleri belirttikçe çocuk, kitabın soldan sağa ve yukarıdan aşağıya okunduğunu öğrenir. Kitabın nasıl tutulacağı, kitabın yıpranmaması için sayfaların nasıl açılacağı ve gözden ne kadar uzak tutulacağı çocuğun küçük yaşlarda gözlemleyerek öğrenebileceği diğer konulardır (Güleç ve Geçgel 2005)

İleriki yaşlarda çocuklarda okumaya karşı bir ilgi uyanması ve okuma alışkanlığının oluşması için, oyun çağındaki çocuğun yaşamında kitabın, önce bir oyuncak olarak, sonra da yönlendirici bir araç olarak önemli bir yeri vardır. Bu yaş çocukları kitaplarla büyükler sayesinde iletişim kurarlar. Büyüklerince kendine anlatılan ve okunan bol resimli masal ve öykülerle çocukta kitaplara karşı duyuşsal boyutlu olumlu davranışların temeli atılır. Çocuk ikinci yaşına bastığında, özellikle renkli oyuncaklara karşı ilgi duymaya başlar. Tanıdığı, ama adını doğru-düzgün söyleyemediği varlıkların resimlerini görünce, onlarla ilgili bir şeyler anlatmaya çalışır. Bu nedenle, bu yaşlarda bile çocuğa onun dünyasıyla ilgili resimli kitaplar sunulmalı ve bu resimler yetişkinlerin yardımıyla çocuklara yorumlatılmalıdır. Böylece çocuk, giderek yakın çevresini ve doğayı tanımaya başlayacak, kişiliğini kazanacak ve bundan gurur duyacaktır. Okul öncesi dönemde çocuklara sunulan kitapların önde gelen yararı kavramları öğrenme ve anlama becerileri yönüyle onların gelişimine katkıda bulunmaktadır. Bu yaş çocuklarının kitapları (4-5), yalnızca resimden ya da resim ve masaldan oluşmamalıdır. Düzeylerine uygun, çocuğun yaşamıyla ilgili eğitici konular da öykülendirilebilir (Kıbrıs 2010).

Çocukların dünyayı tanınması ve çevresindeki olayları anlamaları açısından resimli öykü kitaplarından faydalanmak gerekir. Kitaplar, içeriğinde geçen olayların yaşandığı yerler hakkında okuyan kişiye fikirler verir. Çocuklara birçok olayı anlatmak için en etkili yollardan birisi kitaplardır.

Çocuk kitapları, çocukların çeşitli konularda deneyim edinmelerine de katkı sağlar. Birçok durum, olay ve yer konusunda bilgi edinirler. Hem kendi ülkelerini hem de değişik ülkeleri bu yolla tanıyabilirler. Geçmişte yaşayan insanların yaşam koşullarını tanır, şimdi ve gelecekle ilgili yorum yapma olanağı bulurlar. Yazarların kitaplarda işlediği konulardan hareketle düşüncelerini oluşturmaya, doğruyu yanlış ayırt etmeye ve kendi doğrularını yakalamaya başlarlar. En önemlisi ise kendini sevmeyi, yaşamdan zevk almayı, içinde yaşadığı topluma yararlı olmayı öğrenirler (Kepenekçi Karaman ve Aslan 2011).

Okul öncesi dönemde öğretilmesi zor olan konular soyut kavramlardır. Resimli öykü kitapları çocuklara bu konuda yardımcı olabilmektedir.

Çocuğun kitapla karşılaşması, hem duyarak öğrendiği sözcükleri görerek tanımasını, hem de duymadığı sözcükleri görerek öğrenmesini sağlamaktadır. Çocuğun duydukları ile gördükleri arasında ilişki kurmaya başlaması, düşünmeyi öğrenmeye başlaması demektir ve öğrendiği dil, buradaki tek yardımcı araçtır (Gönen 2005).

Kitap, çocuğun geçmiş yaşantısındaki birçok deneyiminden ilgisini çekene odaklanmasını sağlar. Böylece dikkatlice seçilmiş kitaplar çocukların etraflarında gördükleri ve duydukları dünyayı algılamasını ve anlamasını derinleştirip genişletir. Deneyimlerini tekrar yaşamasını, tanıdık durumlara yeni yollar düşünmesini, düşündüklerini ve hissettiklerini kelimelerle tanımlamasını sağlar (Foster 1967).

Kitap okuma, çocukların okuma konusundaki bilgisini arttırabilir. Çocuklara dünya hakkında gerçek bilgi verebilir ve harf ses ilişkilerinde bir farkındalık sağlayabilir. Kitap okuma çocuklara hikayenin yapısı ve edebi kuralları ile ilgili bilgi sahibi olması için yardımcı olur. Kitaplar çocuklara yazı dilini tanıtır. Çocuklara kitap okumak, onlarla zaman geçirmek için mükemmel bir fırsattır (Saracho & Spodek 2010).

Resimli çocuk kitapları eğitim uygulamalarında çocukların resimli kitaplardan en üst düzeyde fayda sağlamaları için titizlikle hazırlanmalıdır (Veziroğlu ve Gönen 2012).

Okul öncesi dönem çocuklarına öğretmek istediğimiz kavramları resimli öykü kitapları ile öğretebiliriz. Çocuklar birçok kavramı yakınlarının kendilerine okudukları kitaplarla tanır. Yeni kavramlarla tanışan çocuklar, öykü kitaplarındaki resimlerle öğrendikleri kavramları görsel olarak da anlayabilirler. Böylece çocuk hem işitsel hem de görsel olarak bilgiyi öğrenmiş olur.

2.1.6. Resimli Öykü Kitaplarının Çocuk Gelişimi ile İlişkisi

Kitap, çocuğun zihinsel, duygusal ve sosyal gelişiminde önemli bir uyarandır. Gelişim süreci içinde çocuk, kendine özgü bir kişiliğe sahip olan bir bireydir. Çocuğun yetişkin insandan farklı oluşu sadece bir basamak farkından değil, aynı zamanda bir nitelik ve zihniyet farkından gelmektedir. Çocuk, eksik bir yetişkin değil, fakat zihinsel, bedensel, duygusal ve sosyal gereksinimlerini tamamlamak isteyen, kelimenin tam anlamıyla bir kişidir. Bu nedenle çocuk kitaplarının hazırlanmasında, çocuğun kişiliğinin, içinde bulunduğu büyüme olgusunun ve gelişiminin çeşitli evrelerinin sürekli olarak göz önünde bulundurulması gereklidir. Bir kitabın çocuğun ilgisini çekmesi için, o kitabın bazı gereksinimlere yanıt vermesi gerekmektedir (Yavuzer 1999).

Okul öncesi dönem yaşamın diğer dönemleri ile karşılaştırıldığında farklı gelişim alanlarının birbirleri ile ilişkisinin en fazla olduğu dönemdir. Bu nedenle okul öncesi öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının okul öncesi dönemdeki çocukların gelişim özelliklerini çok iyi bilmesi gerekir (Arnas, Bilaloğlu ve Aslan 2007).

Çocukların gelişim özelliklerini bilen yetişkinler, bu durumu dikkate alarak kitap seçimi yapabilirler. Desteklenmesi gereken gelişimsel durumlar kitaplar sayesinde istenilen seviyeye getirilebilir.

Resimli kitaplar okul öncesi dönemde sadece çocuğun dil gelişimini desteklemekle kalmayıp çocuğun kendini tanımasına da yardımcı olmaktadır. Çocuk eğer okul öncesi dönemde masal, hikâye gibi edebî metinleri dinlemeyi öğrendiyse okul döneminde de okumayı kolayca öğrenmektedir (Ömeroğlu 1998).

Çocuk edebiyatından ilk olarak estetik nedenlerden dolayı hoşlanılır ama iyi kitaplar çocukların bilişsel ve duygusal gelişimiyle birlikte onların dil ve edebi öğrenimine de katkı sağlar (Saracho & Spodek 2010).

Okul öncesi çocuklar üzerinde yapılan çalışmalar arasında en ilginçlerinden biri Gordon Wells'in dokuz yıl boyunca otuz iki çocuk üzerinde yaptığı çalışmadır. Bu çalışma sonucunda çocuğa verilen edebiyat zevkinin, çocuğun eğitiminde olumlu etki yarattığı ortaya konulmuştur. Özellikle dinleme yoluyla öğretilen öykülerin, çocuğun gelişiminde olumlu etkileri olduğu görülmüştür (Yalçın ve Aytaş 2008).

Her gelişim basamağındaki çocuğun gelişim özelliklerini bilmek bize onlara uygun kitapları seçmede ipuçları verecektir (Çılgın 2007).

2.1.6.1. Öykü Kitaplarının Çocuğun Dil Gelişimine Etkisi

Çocuğun doğumdan yetişkin olma dönemine kadar anadilini öğrenme sürecine dil gelişimi denir. Dil gelişiminin normal olması için zeka ve duyu organlarının normal yapıda olması gerekmektedir. Bu nedenle okul öncesi dönemdeki dil etkinlikleri titizlikle planlanmalı ve uygulanmalıdır. Dil, bireylerin dış dünyayı yorumlayarak kendi dünyalarına getirmelerini sağlamaktadır. Bireyler, düşüncelerini, duygularını ve isteklerini birbirlerine aktararak hem kendini hem de dış dünyayı keşfederler. Öğrenmeye etki eden pek çok değişken, dil gelişiminde de etkilidir. Çocuğun dili kazanması ve kullanabilmesi için, öğrenme sürecine ihtiyaç vardır. En önemlisi, modeli taklit ederek dilini geliştirmeye çalışmasıdır. Yaşa bağlı olarak, sözcük dağarcığı artar, dili doğru kullanır, daha doğru ve daha açık olarak kendisini ifade eder (Atay 2009).

Eğer gelecekte çocuğun iyi bir okuyucu olması isteniyorsa, onun kavram gelişimini hızlandırmaya, sözcük bilgisini arttırmaya çalışılmalıdır. Çocukla bol ve düzgün cümlelerle konuşmak, onun sözcük ve kavram bilgisini artırır, dil gelişimini hızlandırır. Dil gelişimi yeterli düzeyde olan, yani ana dilini iyi öğrenen bir çocuk, gelecekte iyi bir okuyucu olmaya yarı yarıya hazır demektir (Yavuzer 2011).

Kitaplar, etkili bir dil gelişiminin ve okuma sevgisinin temelini oluşturur. Çocuklar kendilerine okunan öyküleri anlatarak öğrendikleri kelimeleri kullanma fırsatını yakalarlar. Yeni öğrendikleri kelimeler sayesinde de kelime dağarcıkları gelişir.

Çocuğun dil gelişimi izlendiğinde, dili anlama ve konuşmada belli aşamalar geçirdiği görülür (Dönmez ve diğer. 2000). Dil gelişimi özellikle ilk yıl içinde gerçekleşir. Düşündüklerini iyi dile getirebilme ve söylenenleri algılama yeteneği çocuğun içinde yaşadığı çevreden aldığı uyaranların çeşitliliği, sürekliliği ve sayısı ile ilişkilidir. Dile ilişkin uyarılar konuşma ve ona kitap okuma ile sağlanabilir (Beyazova 2007).

Okul öncesi yıllarda konuşma ve öğrenme birlikte gitmektedir. Çocuklar dikkatlerini çeken şeyler hakkında konuşurlar. Zamanlarının çoğunu yetişkinlerle karşılıklı iletişim kurarak geçirirler. Okul öncesi dönemde çocukların, doğru bir dil yapısına sahip modellerle etkileşimde bulunmaları önemlidir. Günlük yaşam içinde çocukların, kelime hazinesini genişleten duyu ve düşüncelerini dil yoluyla ifade etmesine olanak sağlayan etkinlikler yapılmalıdır (Kılıç 2008).

Dil gelişimi kendisi ile ilgilenildiği oranda artar. Bu da dil gelişiminde yetişkinlerin teşvik edici etkisini gösterir. Aile çevresinin dışında yaşayan çocuklarda dilin geç ve güç geliştiği belirlenmiştir. Çocuğun dil gelişimi tamamıyla yetişkinle olan etkileşimine bağlıdır (Zengin ve Zengin 2009). Anadili eğitimi çalışmalarının temel amacı, ilgili dilin yapısına yönelik bilgi kazandırmak, ancak daha önce o dil ile rahat iletişim kurmayı sağlamaktır (Dilidüzgün 2003).

Dil gelişiminin evrensel basamakları sağlıklı her çocuk için geçerli olmasına karşın; çocuğun içinde yaşadığı kültürel çevre ve bir uyaran olarak modellerin özellikleri, dil gelişiminin niteliğini de etkilemektedir. Çocuk kitapları, okul öncesi dönemden başlayarak dilsel becerilerin edinilmesi sürecinde çocuklara “zenginleştirilmiş bir dil çevresi” yaratan önemli araçlar olarak değerlendirilebilir (Sever 2010).

Çocuğun ilk kitapları, çoğunlukla içlerinde nesnelere şekil, resim ve yazılarını işaret ettiği, resimli kitaplardır. Daha sonra çocuk, basit konusu olan öykülere yönelmektedir. Bu öyküleri tekrar tekrar işitirken, çocuğun sözcük dağarcığına katkıda bulunmakta ve sözcük bilgisinin artmasıyla da daha kompleks öyküler anlaşılabilir (Gönen 2005).

Kitabın dil gelişimine yardımcı olabilmesi için; çocuklara bol resimli kitap okunmalı, çocuk kitaptaki resimleri anlatmaya, kitapla ilgili olarak sorulan soruları cevaplamaya, yarım bırakılan cümleyi tamamlamaya, yarım bırakılan kitabı anlatmaya, daha sonra da kitabı kendi cümleleriyle özetlemeye teşvik edilmelidir. Bunlar, edebiyatın çocukların dil gelişimini güdüleyip, uyaran yollarıdır. Çocuk edebiyatının zengin kaynağına dayanmayan dil programının kuvvetsiz kalıp gelişemeyeceği unutulmamalıdır (Gönen 2005). Çocuklar, kitaplarda kullanılan dildeki farklılıklar sayesinde kelime hazinelerini geliştirip zenginleştirebilirler (Foster 1967).

Çocuğun bulunduğu gelişim dönemi, okuduğunu kavrama düzeyini etkiler. Bu bakımdan anlatımda kullanılan sözcükler çocukların gelişim düzeyleri dikkate alınarak seçilmelidir. İlk yıllarda 2-7 yaş düzeyi için günlük hayatta kullanılan konuşma dilinde geçen söz varlığı temel alınabilir. Çocuğun söz dağarcığını geliştirelim derken bilmediği bütün kelimelerle karşı karşıya bırakmamaya dikkat edilmelidir. Günlük hayatta yaygın kullanılan, çocuğun bildiği kelimelerin yanına sık kullanılmayanlar eklenerek, çocuğun anlayabileceği bir tanım veya bağlamla birlikte ya da okuduğu cümleden çıkarım yapabileceği şekilde onu zorlamadan ve anlatımdan koparmadan tıpkı yürümeyi öğrenmeye çalışan çocuğun tanıdık bir elden destek alması gibi, söz varlığına yeni

sözcükler eklenebilir. Kısa cümleler, çocukların anlayabileceği somut sözcükler kullanılmalıdır ki çocuklar okuduğunu anlayabilsin ve okuma eylemleri kesintiye uğramasın, kitap onlara sıkıcı gelmesin. Özellikle okul öncesi çocuklar için hazırlanan kitaplarda tek özneli cümleler kurulmalı, aynı cümle içerisinde birkaç kavram kullanılmamalı, devrik cümle yapısından da kaçınılmalıdır (Karatay 2011).

Okul öncesi eğitim kurumlarında günlük program uygulamaları içerisinde yer verilen etkinliklerin önemli biri bölümünü dil etkinlikleri oluşturmaktadır. Bu etkinlikler çocukların yeni sözcükler öğrenerek sözcük dağarcıklarını geliştirmelerine, sözcükleri doğru ve yerinde kullanabilmelerine, dil aracılığıyla düşüncelerini ifade edebilmelerine ve kitap sevgisi ve kitap okuma alışkanlığı kazanabilmelerine yardımcı olmaktadır (Zembat ve Yurtsever 2002).

Yapılan etkinliklerde çocuklara da söz hakkı verilmesi ve konuşurken çocukların desteklenmesi, hem dil gelişimleri hem de özgüvenlerinin gelişimleri açısından önemli yer tutmaktadır.

Sosyal etkileşim ve sosyal çevre, çocuğun dil gelişimini besler. Çevresel uyaranları olmayan ve çevresel yoksunluk yaşayan çocuklar, dil gelişimi düzeyleri açısından, yaşlarına göre gerilik gösterirler. Bu nedenle, başta çocuğun en yakın çevresi olan aile bireyleri ve çocuğun çevresindeki tüm bireylerin bebeklik döneminden itibaren, çocukla kurduğu etkileşim ortamı ve iletişim çok önemlidir. Çocukların sorularına cevap vermek, onları soru sorması için özendirme ve cesaretlendirmek, günlük aktivitelerin dışında da özel bazı aktivitelerle desteklenebilir. Çocuğun oyun dünyasında rol almak, kitap okumak, birlikte televizyon ve film izlemek, müzik dinlemek, dans etmek, çevrede olup bitenleri analiz etmek ve yorumlamak, birlikte resim yapmak, top oynamak, kukla oynatmak gibi pek çok aktivitede çocuğun dil gelişimini destekleyecek fırsatlar bulunmaktadır. Çocuklarda özellikle drama, tiyatro, şiir, tekerleme, parmak oyunları, resimli kitapları dinleme ve anlatma gibi aktivitelere mutlaka yer verilmelidir (Atay 2009).

Resimli Öykü Kitaplarını Kullanarak Dil Gelişimine Katkı Sağlamak İçin Yapılması Gerekenler:

Sever (2010)' a göre resimli öykü kitaplarını kullanarak dil gelişimine katkı sağlamak için yapılması gerekenler;

Çocuğun kitapla ilk etkileşimini sağlama ve dil gelişimine katkıda bulunma amacıyla, oyuncak kitapların seçimine özen gösterilmelidir. İlk adım, kitabın çocuğun ilgi alanına sokulmasıdır.

Çocuklara, hayvanları, insanları, ailesini çevresine tanıtmada katkı sağlayacak resimli masal ve öykü kitapları okunmalı; çocukların, resimlere bakma, kitabı inceleme süreci onlarla paylaşılmalıdır. Çocuklara resimli öykü kitaplarından kısa öyküler okunmalı; öykülerdeki kişilerin hareketlerini, resimlere de bakarak tanımlamalarına yardımcı olunmalıdır.

Çocukların yazısız resimli kitaplardan da yararlanarak öyküler oluşturmaları sağlanmalı; bu davranışlarının pekiştirilmesi için de olumlu uyarılar verilmelidir. Bu dönemde, çocuklara, değişik konularda, olay örgüsü hareketli olan öykülerin okunması yararlı olur. Çocuklara, yer bildiren belirteçlerin doğru anlaşılmasına kullanılmasına katkı sağlayacak resimli kısa öykü, masal kitapları okunmalı; resimlerden de yararlanarak öyküdeki ya da masaldaki olayı anlatmaları için fırsat yaratılmalıdır. Çocuklara, merak duygularına yanıt verecek, belleklerinde oluşan soruları kendilerine özgü bir söylemle sorabilecek, yanıtlayabilecek kitaplara ulaşmalarında yardımcı olunmalıdır.

Günlük yaşamdan seçilen konuşma konularının canlandırılması, çocuklara gözlemlerinden yararlanmaya ve konuşma becerilerini geliştirmeye yönelik bir uygulama alanı yaratır. Bu nedenle, çocuğun çevresini tanımaya, ilişkileri anlamaya katkı sağlayacak öykü ve masallar okunmalı; çocuklara okunanları ya da kendilerinin oluşturacakları öyküleri canlandırmaları için olanak sağlanmalıdır. Çocuklara çevresindeki canlı ve cansız varlıkları, sanatçının bakış açısını da katarak belirgin özellikleriyle yansıttığı kitaplar okunmalı; çocukların anlattıkları öyküler, yetişkinler tarafından çocukların sözcükleriyle kaleme alınmalı ve yeniden çocuklara okunmalıdır. Bu dönemde çocuklara okunan kitaplarda türsel bir çeşitlilik de yaratılmalıdır (Sever 2010).

Tüm bu söylenenlerden yola çıkarak dili geliştirme ve yetkinleştirme çabasında, yazınsal nitelikli çocuk kitaplarının önemli katkılar sağladığı söylenebilir. O halde, okullarda, okul öncesi dönemden başlayıp ortaöğretime değin uzanan evrede, çocukların gelişim özelliklerine uygun edebiyat yapıtlarıyla desteklenen etkinliklere sıklıkla yer verilmeli, özellikle Türkçe derslerinde yazınsal metinler dersin en önemli değişkeni olmalıdır (Kepenekçi Karaman ve Aslan 2011).

2.1.6.2. Öykü Kitaplarının Çocuğun Bilişsel Gelişimine Etkisi

Çocuk ve edebiyat ilişkisini kurabilmek için öncelikle çocukta bilişsel/zihinsel gelişimi tespit etmeye ihtiyaç vardır. Edebiyat dille yapılan bir sanat olması yanında, aynı zamanda bilişsel bir sanattır da (Şimşek, Yalçın ve Yakar 2011).

Bilişsel Gelişim; çevre ile etkileşimi sağlayan, bilginin edinilip kullanılmasına yardım ederek dış dünyayı algılamaya yarayan, bilginin saklanması, yeniden düzenlenmesi, değerlendirilmesi ve kullanılmasını ifade eden bir süreçtir (Kandır 2007). Biliş sözcüğü, dünyamızı öğrenmeyi ve anlamayı içeren zihinsel faaliyetler anlamına gelir.

Biliş sözcüğü şu süreçleri kapsar:

Algılama: Gerek iç, gerekse dış dünyadan edinilen bilgilerin yorumlanması, organize edilmesi ve yeniden bulunmasıdır.

Bellek: Algılanan bilginin bulunup getirilmesi ve depo edilmesidir.

Muhakeme: Bilgiyi belirli bir anlam çıkarma ve sonuca varma amacıyla kullanabilmedir.

Düşünme: Bilginin ve çözümlerin nitelikçe değerlendirilmesidir.

Kavrama: Bilginin iki ya da daha fazla kısımları arasındaki yeni ilişkileri tanıyabilmelidir (Yavuzer 1999).

Piaget'e göre; en genel anlamda, bilişsel gelişim beyin ve sinir sisteminin olgunlaşması sonucunda bireyin bulunduğu çevresine uyum göstermesini sağlayan deneyimlerin bütünüdür (Atay 2009).

Okul öncesi dönemde kavramlar, çocukların aktif olarak çevreyle ilgilenmesi ile kazanılır. Çocuklar çevrelerini araştırdıkça aktif bir şekilde kendi bilgilerini oluştururlar. Kavram, nesne veya olayların ortak özelliğini simgeleyen içsel bir süreçtir. Bu simgeleme de genellikle bir sözcük veya bir isimle yapılır. Bu nedenle çocukta algısal uyarıcıları düzenleme yeteneği geliştikçe, kavramlar öğrenilmeye başlanır. Çocukta kavramların gelişmesi somuttan soyuta doğru bir gelişim gösterir ve somut düşünmeden soyut düşünmeye doğru bir yol izler (Kandır ve Orçan 2010).

Bebek doğduğu andan itibaren bütün uyarıcılara karşı hassastır. Sesler, renkler, kokular, tatlar, vb. uyarıcılar beyinde işlem görmeye başlar. Uyarılan beyin hücreleri,

birbiriyle etkileşime girer. Etkileşim sonucu oluşan bağlar beyin kapasitesini oluşturmaya başlar. Oluşturulan beyin kapasitesi çocuk tarafından bir ömür boyu kullanılır. Çocuk ne kadar çok kaliteli uyarıcı ile karşılaşır ve bu uyarıcılar çocuğun anlamasına yönelik olarak tekrarlanırsa kurulan bağlar o oranda kurulur ve geliştirilir (Gürel, Temizyürek ve Şahbaz 2007).

Dolayısıyla çocuklar erken yaşta gelişimlerine uygun olarak seçilen kaliteli kitaplarla bilişsel yönden gelişebilir.

Bilimde kullanılan kavramlar bebeklik döneminde gelişmeye başlar. Bebekler dünyayı duyularıyla keşfederler; bakarlar, dokunurlar, koklarlar, duyarlar ve tat alırlar. Doğuştan meraklıdırlar ve çevrelerindeki her şeyi bilmek isterler. Aktif olarak çevresini keşfeden çocuklar gözlem yapmak, yaptıkları bu gözlemleri sıralamak ve bu gözlemlerden çıkarımlar yapmak için duyularını kullanırlar. Böylece merak hislerini geliştirirler, arkadaşlarıyla ve yetişkinlerle konuşurlar, kafalarında sorular oluştururlar ve bunları resim yaparak, modelleyerek, yazarak veya başka aktivitelerle kayda geçirirler. Çocukların bu şekildeki keşif arzuları bilimsel duyarlılık geliştirmek için bir temeldir ve tüm eğitim yaşamı boyunca öğrenmek için en önemli güçtür. Çocuğun bu ilk yıllardaki doğal davranışları ileride bilime olan ilgisini arttırır. Zengin uyanan deneyimleri (görmek, işitmek, tatmak, dokunmak, koklamak) çocukların daha gözlemci ve meraklı olmalarına yardımcı olur (Akman, Üstün ve Güler 2003).

Bununla birlikte kavramların öğrenilebilmesi için bellekteki bilginin daha verimli bir şekilde organize edilmesi gerekmektedir. Çocuklar yeni bilişsel yetenekler kazandıkları zaman bunları gerekmedikçe kavramsal olarak harekete geçirme eğilimindedirler. Çocuklarda algısal kavramsal değişime doğru bir gelişimsel kapasite vardır. Çocuklar akıl yürütme yeteneklerini kullanarak kavramsal analizler yapabilmektedir. Bu analizler çocukların yeni kavramlar öğrenmesine neden olmaktadır. Dört yaşından itibaren çocuklarda kavram oluşturma yeteneğinde bir ilerleme görülmeye başlamaktadır. Algısal gelişim ve öğrenme çevreden bilgi edinme yeteneğindeki artış olarak tanımlanabilir. Kavramların oluşması için nesne ve olayların özelliklerine dikkat etmek ve bunları ayırt edebilmek gerekir (Kandır ve Orçan 2010).

Kavram gelişimi ve temsili yetkinliğin gelişmesi bir dizi özel bilişsel süreci içermektedir (Üstün ve Akman 2003). Piaget'e göre bilişsel gelişim, organizmanın doğumundan ölümüne kadar farklı basamaklardan geçerek düzenli olarak niteliksel bir

değişim içine girmesidir. Piaget gelişimin bu ilerlemesini yaşlara ayırarak incelemiştir (Bayhan ve Artan 2011).

İlk dönem Piaget tarafından duyu-motor dönemi (0-2 yaş) olarak adlandırılmıştır. Bu dönem çocukların dünyayı öğrenmeye başladığı zamandır. Çocuklar bu dönemde araştırmacıdır, temel becerileri ve kavramları öğrenmek için duysal ve motor becerilerini kullanma fırsatları vardır. İşlem öncesi dönemde (2-7 yaş), çocuklar, yetişkinlerinkine daha benzer olan kavramlar geliştirmeye başlarlar; fakat bunlar, tam olarak olgunlaşmamıştır. Bu kavramlara çoğunlukla ön kavramlar adı verilir. İşlem öncesi dönemin erken kısmında, dil hızlı gelişimini sürdürür ve konuşma giderek artan bir şekilde kavram bilgisini ifade etmek amacıyla kullanılır. Somut işlemler (7-11 yaş) adı verilen üçüncü dönem sırasında, çocuklar koruyucu olmaya başlar. Yani, orijinal resmi zihninde tutma konusunda giderek daha fazla yetenekli olmaktadır ve görünümde değiştiği zaman zihinsel olarak tersine çevirmektedirler. Piaget'nin son döneminde biçimsel işlemler (11 yaşından yetişkinliğe kadar) soyut kavramları anlamaya ve soyut problemlere yoğunlaşmaya başlarlar. Piaget'nin çocukların nasıl bilgi kazandığına ilişkin görüşüne göre; çocuklar bilgiyi, çevreyle etkileşim aracılığıyla kazanırlar (Kandır ve Orçan 2010).

Piaget, çocukların çevreleri hakkında sahip oldukları bilginin karmaşık bilişsel yapılar içinde düzenlendiğine inanmıştır. Bilişsel yapı çocuğun bir durumu anlamak için kullandığı birbiriyle ilişkili anılar, düşünceler ve stratejilerin oluşturduğu bir bütündür (Ömeroğlu ve Kandır 2007).

Okul öncesi dönemdeki çocuklar okumayı bilmez; ama dinlemekten hoşlanır. Bu dönemdeki çocuklara nitelikli çocuk kitaplarının okunması (paylaşımli kitap okuma), öncelikle onların bilişsel gelişimlerine katkı sağlar, zihinsel becerilerini geliştirir (Kepenekçi Karaman ve Aslan 2011). Kitaplar beynin hızlı gelişme döneminde bebek ve çocukların öğrenme ve konuşma becerilerinin gelişmesine önemli katkıda bulunan araçlardır (Beyazova 2007). Okul öncesi dönemde çocuklara sunulan kitapların önde gelen yararı kavramları öğrenme ve anlama becerileri yönüyle onların gelişimine katkıda bulunmaktır (Kıbrıs 2010).

Çocuk birçok kavramı kitaplar yoluyla daha kolay öğrenir. Renkler, sayı, şekil, mekanda konum (arka-ön, ileri-geri, içeri-dışarı, üst-alt gibi) ve karşıt kavramları (büyük-küçük, uzun-kısa, açık-kapalı vb.) görsel olarak kitaptaki resimler yoluyla daha iyi kavrar.

Resimlerdeki eylemleri tanımlamayı ve adlandırmayı öğrenir. Gördüğü şekilleri algılamayı öğrenir ve onlar hakkında fikirler yürütür (Turla, Ersoy ve Avcı 2008).

Günlük yaşamın bir parçası olan birçok etkinlikte de çocukların kitaplar aracılığıyla öğrendikleri kavramlara yer verilmesi çocuğun bilişsel gelişimini destekler.

Resimli Öykü Kitaplarını Kullanarak Bilişsel Gelişimine Katkı Sağlamak İçin Yapılması Gerekenler:

Çocuk ikinci yaşına bastığında, özellikle renkli oyuncaklara karşı ilgi duymaya başlar. Tanıdığı ama adını doğru düzgün söyleyemediği varlıkların resimlerini görünce onlarla ilgili bir şeyler anlatmaya çalışır. Bu nedenle, bu yaşlarda bile çocuğa onun dünyasıyla ilgili resimli kitaplar sunulmalı ve bu resimler yetişkinlerin yardımıyla çocuklara yorumlatılmalıdır. Böylece çocuk, giderek yakın çevresini ve doğayı tanımaya başlayacak, kişiliğini kazanacak ve bundan gurur duyacaktır (Kıbrıs 2010).

Çocukların renk, biçim ve büyüklük kavramını geliştirecek resimli kitaplarla zaman geçirmesi için ortam yaratılmalıdır. Resimli kitapların sayfaları çocukla birlikte sayarak çevrilmeli; resimli kitaplardaki nesne ve canlılar, renk ve büyüklük açısından karşılaştırılmalıdır (Sever 2010).

4-5 yaş çocuklarının kitapları, yalnızca resimden ya da resim ve masaldan oluşmamalıdır. Düzeylerine uygun, çocuğun yaşamıyla ilgili eğitici konular da öykülendirilebilir (Kıbrıs 2010).

Çocuklara, olay örgüsü açık, sıralık kısa öyküler okunmalı, masallar anlatılmalı, çocuklardan da dinlediklerini anlatmaları beklenmeli; kendilerine gösterilen, öykü oluşturmaya elverişli resimli kartlardan ya da resimli kitaplardan kısa bir anlatı oluşturmaları istenmelidir. Çocukların, gözlemlene, karşılaştırma ve sınıflandırma yapmasına olanak sağlayacak resimli kitaplarla çalışmasına ortam yaratılmalı, yetişkinler gerektiğinde ipuçları vererek çocukla bu zamanı paylaşmalı; ayrıca bu evrede çocuklara mevsimlerin özelliklerini, günün farklı zamanlarını haftanın değişik günlerini tanıtan kitaplar okunmalıdır (Sever 2010).

Bu yaş çocuklarına, dil ve zihin gelişimleri göz önünde bulundurularak, iyi kurgulanmış, sözcükleri özenle seçilmiş, çocuklarda oluşması istenilen kazanımları

destekleyen temaları işleyen masal ve öykü kitapları sunulmalıdır. Öyküler genellikle kişileştirilmiş doğa olaylarının anlatıldığı kitaplar arasından seçilebilir (Kıbrıs 2010).

2.1.6.3. Öykü Kitaplarının Çocuğun Kişilik Gelişimine Etkisi

Kişilik, bireyin bilişsel, duygusal, sosyal, bedensel ve kişisel-toplumsal tepki biçimleri ile özgün benlik oluşumunun karmaşık ve devingen bir bütünü olarak tanımlanabilir. Kişilik yapısı, bireyin yaşamında maruz kaldığı tüm olumlu ve olumsuz etkenlerden biçim alır. Bu etkenler kalıtsal özellikler kadar, içinde bulunulan, doğal ekonomik ve kültürel özellikleri de kapsar. Kalıtsal özellikler bedensel özellikler ve kişinin gizil güçlerini kapsar. Gizil güçler ise çevre yani aile, okul ortamında yaratılan uyaranlar ve öğrenme ortamları ile ortaya çıkarılır. Kişilik bireyi diğer insanlardan ayıran, bireyin doğuştan getirdiği özelliklerle daha sonraki yıllarda kazandığı özelliklerin tamamıdır. Bu özellikler, duygular, yetenekler, değerler, inançlar, mizaç, güdüler, tutum ve davranışlar, sosyal, bilişsel, motor gelişim gibi alanlarda biçimlenmektedir (Atay 2011).

İlk çocukluk döneminden başlayarak çocukların, insan ve yaşam gerçekliğine ilişkin bireysel değerler oluşturulmalarında, çocuk kitaplarının önemli bir işlevi vardır. Çocuk kitapları çizginin ve dilin anlatım olanaklarıyla değişik karakter özelliklerini, dolayısıyla çeşitli kişilikleri canlandırır. Karakterlerden ve onların ilişkilerinden esinlenerek yaratılan kurgularla; çocukların insanı, doğayı ve yaşamı tanımasına ilişkin bir deneyim oluşturulur. Çocuklara sağlıklı bir özgürlük anlayışıyla olumlu kişilik özelliklerinin kazandırılmasına katkı sağlayacak resimli masal ve öykü kitapları okunmalıdır. Çocukların benlik saygıları zedelenmeden, değerli olduğu duygusu yok edilmeden, onlara hatalarını kabul etmeleri öğretilmeli; kimlik duygularını geliştirecek aile, akrabalık, komşuluk ve yurt temalarını işleyen masal, şiir, kısa öyküler okunmalıdır. Çocuklara, insanların ve hayvanların karşılaştığı sorunlar karşısında güvenlerini yitirmeden başarılı olabileceklerini örneklendiren; karşılaşılan istenmedik durumlarda duygularını denetlemeyi başaran insan ve hayvan kahramanların yer aldığı masal ve öyküler okunmalıdır (Sever 2010).

Küçük çocukların, kitap içinde karşılaştıkları kahramanların uzun süre etkisinde kaldığı düşünüldüğünde kitap seçiminin ne kadar önemli olduğu ortaya çıkmaktadır. Çocukları olumsuz yönde etkileyen kitaplar, kişilik gelişimlerinde derin yaralar açabilir. Çocuklara okunacak olan her kitap yetişkinler tarafından dikkatlice incelenmelidir. Kişilik gelişimini olumsuz etkileyeceği düşünülen kitaplar çocuklara okunmamalıdır.

Özellikle çocuğun kişiliğinin şekillendiği ve çeşitli değerleri edindiği dönem olan okul öncesinde kitabın eğlendirme yanında eğitim işlevi üstlenmesi kaçınılmazdır (Tuğrul ve Feyman 2007).

2.1.6.4. Öykü Kitaplarının Çocuğun Toplumsal Gelişimine Etkisi

Toplumsal gelişme, insanların oynadığı farklı toplumsal rolleri anlamayı ve bunların farkında olmayı gerektirir. Dünyadaki insanların farklı görüş açılarının bilincinde olmak, bu süreçte çok önemlidir ve yazın bunun başarılmasına yardımcı olur (Aslan 2007).

Toplumsallaşma, yalnızca kendi ulusal değerlerini öğrenmek ve bunları içselleştirmek değildir; öteki kültürleri tanımak ve özümsemek demektir. Çocuğun toplumsallaşmasına yardımcı olmak için, onun, öteki kültürlerden insanları ve onların yaşam biçimlerini, kültürel değerlerini anlatan yabancı çocuk yazını ürünlerinden de beslenmesini sağlamak gerekir. Böylece çocuk, öteki toplumlara özgü değerleri ve kültürel öğeleri de görmüş olacak ve daha geniş anlamda toplumsallaşacaktır. Kendisinden ve ait olduğu toplumdan başka toplumlarında olduğunu görecektir, kültürler arası farklılıkları özümsemeye, farklı inançları görüp kabullenmeye, hoşgörü duygusunu geliştirmeye, kısaca, demokratik değerleri geliştirmeye küçük yaşlardan itibaren başlayacaktır (Aslan 2007).

Edebiyat yapıtları yaratıldığı toplumun kültürel ve toplumsal değerini de yansıtır. Yaşam boyu sürecek öğrenmelerin temellendirildiği (0-6 yaş) ve desteklendiği (6-12 yaş ve üstü) dönemlerde çocuklara seslenen kitaplar, ailesi ve yakın çevresi dışında da öykülenebilecekleri modeller yaratarak onların toplumsallaşma sürecine katkı sağlar (Sever 2010).

Erken yaşta kitaplar sayesinde farklı kültürel özellikleri tanıyan çocukların, kendilerinden farklı da olsa diğer insanlara karşı olumlu bir bakış açısı gelişir. Kendi yaşam alanlarının dışında farklı yerlerinde olduğunu ve bu yerlerin toplumsal yapısının kendi çevresinden farklı olduğunu öğrenebilir. Farklılıklara karşı saygı duyulması gerektiği konusunda bilgi sahibi olabilirler.

2.1.7. Coğrafya

İnsanlar, yeryüzünde bulunan farklı yerleri, farklı insanları, kendisiyle yaşadığı yer arasındaki mekânsal ilişkiyi algılama ve anlama ihtiyacı duyar. Dolayısıyla insanın coğrafya öğrenimine ihtiyacı yaratılışından gelir (Şahin 2003).

Coğrafyanın gücü ve güzelliği; insanın, farklı mekan ve doğal yaşam ortamları arasındaki ilişkiler ağını, bizim görüp anlamamız ve bundan yararlanmamıza izin vermesidir. Örneğin, günlük hayatta ve yerel ölçekte; coğrafi bilgiye sahip bir kimse; sokak satıcılarının bölgesel hareketlerini ve yaya trafiğinin akışını ya da ayakta yiyecek satan kişilerin yer seçimini; araç trafiğinin akışını, şehir içindeki okul taşıtlarının güzergahında nelere dikkat ettiğini, pikniğe gidenlerin kırlardaki yer seçimlerini; çiftçilerin ve emlakçıların arazi kullanım stratejilerini değerlendirebilir (Taş 2005).

Birçok eğitimci ve öğrenci coğrafyayı dağ, dere, ırmak, şehir isimlerini ezberlemek olarak görmektedir. Sonuçta, öğrenciler bu derse az ilgi göstermekte ve olumsuz yönde etkilenmektedirler. Oysa çevre ve insan arasındaki ilişkileri açıklayan coğrafyanın, okullarda coğrafi düşüncenin yapısına uygun verilmesi gerekir. Böylece, öğrencinin çevreye uyumu ve etrafında gelişen olaylar hakkında yorum gücü kazanması sağlanır. Diğer bir ifadeyle coğrafya, insanlara bağımsız, çok yönlü ve yaratıcı düşünebilme, ileriye görebilme, edinilen bilgileri günlük yaşamda kullanabilme alışkanlığı kazandırır (Akbulut 2004).

Coğrafya eğitiminde kavram öğretimi oldukça önemli bir konudur. Coğrafi kavramlar hakkındaki öğrenci görüşlerinin araştırılmasının Piaget ile başladığı ve yapılan bu çalışmalarda fiziki çevrede yer alan olay ve olguların oluşumu hakkında çocukların yanlış algılamalara sahip oldukları sonucunun ortaya çıktığı belirtilmektedir. Günümüzde kavram öğretimi ve kavram yanılgıları ile ilgili çalışmalar oldukça önem kazanmıştır. Coğrafi kavramlarla ilgili çalışmaların daha çok iklim, fiziki coğrafya, nem, ısı, sıcaklık, astronomi gibi daha çok fen bilimlerine yakın kavramlar hakkında olduğu görülmektedir (Sever, Budak ve Yalçınkaya 2009).

Hayatımızın her anında coğrafyayı görmek mümkündür. Genelde her türlü işimizi de sahip olduğumuz coğrafi becerilere göre yaparız.

Bir evin nereden satın alınıp kiralanabileceği, nereden iyi bir iş bulunabileceği, işyerine ya da bir arkadaşın evine nasıl gidilebileceği, nereden alışveriş yapılabileceği, tatil ya da okula en kestirme nasıl gideceğimizi, sahip olduğumuz coğrafi becerilerle yaparız. Bunları yapabilmemiz için, coğrafi bilgiyi toplama, düzenleme ve bu bilgiyi kullanma

becerisinin bir araya gelmesi şarttır. Coğrafi beceriler, bize coğrafi olarak düşünmemiz için gerekli temel araç ve teknikleri kullanmamızı sağlar (Taş 2008).

Coğrafya eğitimiyle, genelde, bireylerin bilimsel düşünme, problem çözme gibi bilimsel süreç becerilerinin gelişimine yönelik yeteneklerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Kuşkusuz, coğrafya eğitiminin en önemli amaçlarından biri, bu süreç içerisinde öğrencilerin, soyut ve karmaşık olan kavramları ezberden uzak, anlamlı öğrenmelerini sağlamak ve bunun için gerekli öğrenme ortamlarını hazırlamaktır (Sever, Budak, Yalçınkaya 2009). Coğrafya eğitiminde beklenen yararın sağlanması, özellikle görsel-işitsel ve sezgisel yöntemlerin birlikte uygulanmasına bağlıdır (Doğanay 2002).

2.1.7.1. Coğrafyanın Tanımı

Coğrafya; coğrafi yeryüzündeki doğal, beşeri ve ekonomik olayları, insanla ilgi kurarak inceleyen bir bilimdir (Doğanay ve Sever 2011). Coğrafya bilimi her şeyden önce ne, nerede ve neden sorularının cevabını arar. Coğrafya dünyanın oluşumu, toprak yapısı, yer şekilleri, bitki örtüsü, sular vb. gibi doğal özelliklerinin dışında nüfus, yerleşme, tarım, hayvancılık, ormancılık, balıkçılık, madencilik, ulaşım, turizm ve çevre sorunları gibi beşeri konuları da inceler (Aydın 2010).

Coğrafya; matematik, tıp, tarih ve felsefe gibi en temel bilimlerden birisi olup geçmişi en eski olan bilimlerdenidir. İlk zamanlar basit gözlemlere dayanan, seyahatlerde elde edilen bilgilerle anılan coğrafya, günümüzde insanların problemlerini çözen yerleşme, sanayi, turizm gibi sosyal ve ekonomik faaliyetlerin yer seçimini yönlendiren uygulamalı bir bilim haline gelmiştir (Aydın 2010). Coğrafyanın araştırma ve inceleme yaparak veri toplamaya ve bu verileri değerlendirerek sonuç çıkarmaya dönük bilimsel çalışmalar yapan bir bilim dalı olması, kavram ve terimlerin coğrafya biliminde önemli yer tutmasına neden olur. Coğrafya, alanındaki konuları incelerken karşılaştığı tüm nesne ve maddeleri adlandırarak, onların kolayca tanınmasını sağlar. Örneğin, yeryüzü şekillerini dağ, yayla, ova gibi adlar vererek tanıtır. Diğer taraftan da, yeryüzünde meydana gelen olayları adlandırır. Örneğin, heyelanlar, depremler, volkanik hareketler birer tabiat olayı olmasına rağmen, onları da ayrı ayrı adlandırmak suretiyle olayların incelenmesini kolaylaştırır (Sever, Budak ve Yalçınkaya 2009).

Bazen tam olarak anlamını bilmesek de kulaktan duymada olsa bir coğrafi bilgiye sahibiz. Hayat boyunca karşımıza çıkan birçok durumu adlandırmada bu coğrafi bilgimizi kullanırız.

Coğrafya, insanın içinde yaşadığı çevrenin doğal güzelliklerini, insan-doğal çevre etkileşimini ve bu etkileşim sonucu insanın ortaya koyduğu beşeri ve ekonomik etkinlikleri

dağılışı, ilgi-bağıllık ve nedensellik prensipleri çerçevesinde inceleyerek sonuçlarını açıklayan bir bilimdir (Şahin 2006).

Bu yüzden bir kolunu doğal ortam oluşturmaktadır. Coğrafi olaylar doğada meydana gelirken istediğimiz olayı her an görme olanağına sahip değiliz. Bu yüzden coğrafya öğretiminde araç ve gereç kullanımı ile doğal çevrenin çeşitli yollarla (haritalar, fotoğraflar, koleksiyonlar, model küre vb.) sınıfa taşınması gerekmektedir. Coğrafya öğretiminde göze hitap etmenin ve öğrenmeyi kolaylaştırmanın en iyi yollarından birisi araç, gereç kullanmaktır. (Öztürk 2002).

Bütün bilimlerde olduğu gibi coğrafyanın merkezinde de insan vardır. İnsanlar yeryüzünde bulunan farklı yerleri, diğer insanları, kendileriyle yasadıkları yerler arasındaki mekansal ilişkileri, algılama ve anlama ihtiyacı duymaktadırlar (Şahin 2006). İnsan, sosyal bir varlık olduğu için toplu yaşar. Yaşadığı en küçük çevresi ise evidir (Aydın 2010). Unutulmaması gereken çok önemli bir husus, insanoğlunda doğuştan mevcut olan merak etme ve öğrenme isteğidir. İşte sözü edilen bu merak, bilinmeze karşı duyulan ilgi, öğrenme isteği, yeni yerler görmek kuşkusuz coğrafyanın ortaya çıkmasındaki en önemli hususlardan biridir. İnsanoğlu öncelikle yakın çevresini, daha sonra uzak çevresini merak eder, öğrenmek ister. Bu istek onu araştırmaya, gezmeye, keşfetmeye yönlendirir (Özdemir 2010).

İnsan ve doğal ortam arasındaki etkileşimi konu alan ve ikisi arasındaki ilişkiyi sentez olarak sunan coğrafya, çok geniş bir araştırma alanına sahiptir. Doğal olarak bu kadar geniş araştırma alanı ve konusu olan bir bilimin öğretiminde de çok çeşitli materyal kullanımı söz konusu olacaktır. Ancak materyal kullanımında; materyalin seçimi, kazanımlara uygun olarak iyi tasarlanması, yerinde ve etkili sunulması öğrenmenin gerçekleşmesi açısından önemlidir (Demiralp 2007).

Ayrıca hatırdaki tutmak gerekir ki, vatan sevgisi, duygusu, bir bütün olarak ülke coğrafyası ve bireysel olarak da onun öznel ve nesnel kaynaklarında saklıdır. Örneğin, nesnel kaynaklardan; dağlarını, platolarını, denizlerini, göllerini, akarsularını, bölgesel yazları-kışları ve baharlarını tanıdıkça; öznel kaynaklarından, örneğin yine köylerini, kasabalarını, kentlerini, her türlü bayındırlık eserlerini, turistik değerlerini öğrenip tanıdıkça, ülkeye yönelen sevgi duygularının şiddeti artar, boyutları genişler ve giderek bütün ülkeyi kucaklayacak şekilde, tüm benlikleri sarar (Doğanay ve Sever 2011).

Öğrenen ve merak eden bir canlı olarak insan (beşer) önce yakın çevresini yani coğrafyasını daha sonrada imkanlar, ilgi alanı iş-meslek gibi vesilelerle ve belli oranlarla daha uzak coğrafyalar ve nihayet dünya ve evren hakkında bilgilerle donanır (Özdemir 2010). Coğrafya, teorideki uzak dünyayı, pratik bir hâle büründürerek yakınlaştırır. Zira coğrafya bir yönüyle de dünyanın geçmişi, bugünü ve geleceği arasındaki esrarengiz döngünün kapılarını açan anahtardır (Alaz 2007). Coğrafya öğrenimi, bireylere başta yakın çevresi olmak üzere, yaşadığı ülkesini ve dünyasını tanıma imkanı sunmaktadır (Şahin K. 2001).

Yani coğrafya sadece ders ya da okulda öğretilmesi gereken konulardan oluşmamaktadır. Eğer coğrafyanın kapsamı ve coğrafi düşünce becerileri kazanılırsa coğrafyanın günlük yaşamımızda sürekli karşı karşıya kaldığımız olaylarla iç içe olduğu anlaşılacaktır (Demirkaya 2003).

2.1.7.2. Okul Öncesi Dönemde Coğrafya

Coğrafya insanların dünyayı gözlemlemesini, düşünmesini, tanımasını ve anlamasını sağlayan ve dünyadaki insanları birbirine bağlayan bir deneyim alanıdır. Çocukların dünya hakkında sordukları sorular, coğrafyaya ilgi ve merakının erken yaşlardan itibaren ortaya çıktığını göstermektedir. Doğuştan getirdikleri merak duygusu ve keşfetme isteği ile doğal coğrafyacılara olan çocukların, bu özelliklerinin okul öncesi dönemden itibaren gelişim düzeylerine uygun olarak planlanmış coğrafya eğitimi ile desteklenmesi önemlidir. Coğrafya eğitimi çocukların, kendilerini ve çevrelerini keşfetmesini, farklı kültürlerdeki insanlarla anlamlı ilişkiler kurmasını ve çevreye karşı daha duyarlı ve bilinçli olmalarını sağlamaktadır. Coğrafi kavramların erken yaşta itibaren doğru bir şekilde öğrenilmesi çocuğun gelecekteki akademik becerilerini olumlu yönde etkileyecektir (Yaşar ve diğerleri 2012).

Okul öncesi dönemde çocuk adeta meraklı bir bilim insanı gibidir. Ancak onun merakı oldukça çeşitli, adeta çevresinde cereyan eden her nesne ile olayı kapsayacak şekilde yaygındır. Bu dönemde ona her şeyi sözle anlatmak yerine, olayın oluşuna katılmasını sağlamak daha eğitici bir tavidir (Oktay ve Unutkan 2003).

Her çocuğun konuşmaya başladığında farkına varmadan öğrendiği ve sonradan eğitim yoluyla pekiştirdiği bir coğrafi dil vardır. Zamanla çocuklar, coğrafi kelimelere tanıdık hâle gelirler ve bunları coğrafi bağlam içinde kullanırlar: ‘yol, harita, dükkân,

kasaba, işaret levhası, sıcaklık, nehir, bulut, ülke, ekvator, toprak, çöl, dağ, çevre yolu, taş ocağı' gibi... Öğretmen, kendisinin ve öğrencilerinin kullandığı pek çok günlük kelimenin coğrafi bir yönü olduğunun farkında olursa, öğrencilerin bunları kullanmalarını ve halihazırda olan kelime bilgilerinin gelişimini sağlayabilir (Karabağ 1998).

Gerek ülkemizde ve gerekse diğer ülkelerde, yedisinden yetmişine bütün bireyler, az veya çok, belleklerinde bir coğrafya bilgileri imajı taşırlar. Bunda esas rolü, her devletin milli eğitim programlarında, coğrafya öğretim programlarına yer verilmesi oynar (Doğanay ve Sever 2011).

Bireyler okul yaşantısından önce yani formel eğitime başlamadan önce de çevrelerindeki nesnelere ve doğa olayları hakkında değişik inanç ve öğrenmelere sahiptir. Bu öğrenmeler çoğu zaman bilimsel olarak kabul edilenden farklı olabilir. Bu tür ön öğrenmeler kavram öğretiminde; yanlış anlama, kavram yanılgısı, kavram kargaşası, alternatif kavram şeklinde ifade edilir. Bu şekildeki yanlış öğrenmeler değişmeye çok dirençlidir. Yani bu öğrenmeleri düzeltmek oldukça zordur. Bu nedenle özellikle coğrafya gibi, kavramların çokça kullanıldığı bilimlerde kavram öğrenimi daha önemli bir yer tutar (Sever, Budak ve Yalçınkaya 2009). Çocuklar 4-5 yaştan öncede coğrafi kavramları anlamaya ve kullanmaya hazırdırlar (Palmer & Birch 2004). Küçük çocuklar, günlük hayatları sonucunda kabaca da olsa coğrafi deneyim kazanmaktadır (Catling 2006).

Pek çok bilim adamına göre erken çocukluk döneminde doğal eğitim ön plana çıkmaktadır. Eğitimde doğal objeler kullanılır. Hayvanlar, bitkiler, doğal hikayeler, resim sergileri öğrenmeyi geliştirir. Bütün bunlarda amaç çocuğun dış dünyaya hazırlanmasıdır. Şehirlerdeki çocukların eğitimleri, kırsal kesim çocuklarına göre doğal objelerin bulunmamasından dolayı daha çok mukayeseye dayanır (Şahin 2000).

Okul öncesi çocuğunu tanımlayan en önemli özelliklerden birisi meraklı oluşlarıdır. Özellikle kendilerine ve çevrelerine olan ilgileri üst seviyededir. Çevrelerindeki nesnelere, kişilerle, olgularla, olaylarla ilgili olduklarını onlarla ilgili soru sorarak, dokunarak, inceleyerek karşılamaya yönelirler. Küçük çocuklar zaman, mekan ilişkisini kurma, nesnelere mekandaki konumlarını algılama, kendi bedenini mekana göre konumlandırma, kendi ve diğerleri arasındaki benzerlik ve farklılıkları algılama konusunda günlük doğal deneyimleri içinde gelişme gösterirler. Çocuğun hava durumuna göre giyinmesi, farklı bir şehirde yaşayan tanıdığından gelen kartpostal, farklı bir semtte oturan tanıdığının evinin adresini aramak vb. temel coğrafya kavramlarıyla ilgili günlük deneyimler arasında sayılabilir (Tuğrul ve Güler 2007).

Çocukların bu doğal merakını kullanarak coğrafya öğretimine başlanabilir. Aslında okul öncesi dönemde coğrafya eğitimi o kadar da yeni değildir. Coğrafya adı altında olmasa da coğrafi kavramların bir kısmı fen ve doğa etkinlikleri adı altında verilmektedir.

Çocuğun içinde bulunduğu çevre; bitkiler, hayvanlar, insanlar, hava, toprak, ışık, su vb. gibi canlı cansız varlıklardan oluşmaktadır. Çocuklar tüm bu fen konuları ile günlük yaşamlarında karşılaşmaktadırlar. Bulutların hareketi, güneşin doğuşu, mevsimler, renkler, hayvanlar, arabaların hareket etme mekanizması, yer çekimi gibi birçok konu çocuğun fen konularına ilişkin merakını oluşturmaktadır (Erdoğan 2009). Böylelikle çocuklar fen etkinlikleri ile aslında coğrafyaya giriş yapmaktadırlar.

Okul öncesi dönemde coğrafya bir etkinlikle değil, birçok etkinlikle bir arada verilmelidir. Okul öncesi dönem öğretmenleri, çocuklara coğrafya eğitimini birçok etkinlikle bütünleştirebilir. Örneğin; Türkçe dil etkinliğinde coğrafi kavramları içeren bir resimli öykü kitabını çocuklara okuyabilir. Öykü kitapları çocuklara verilerek resimlerine bakmaları istenebilir. Hatta resimlerde gördüklerini arkadaşlarına anlatarak konuyu daha çok pekiştirebilirler. Böylelikle bilmedikleri ve görmedikleri bu kavramları tanımış olurlar. Daha sonra doğaya çıkarak bu kavramlar çocuklarla beraber gözlenebilir. Böylece öğrendikleri kavramları günlük hayatta kullanabilirler.

Doğada gözlenen her türlü değişim çocukların duyu organlarına hitap etmektedir. Örneğin; dışarı çıktığında üşüyen çocuk havanın durumu hakkında fikir sahibi olur. Bu nedenle küçük çocuklara sadece bilgi vermek yetmez, onların bu bilgiyi yaşayarak öğrenmeleri gerekir.

Çocukların küçük yaşlarda karşılaştıkları coğrafi kavramlar, coğrafyayı anlamaları açısından bir başlangıç olacaktır. Resimli öykü kitapları da çocuklara birçok bilgiyi, onlar farkına bile varmadan öğretebilir. Hatta sınıf içinde okunan kitaptaki birçok kavram öğretmen tarafından bile fark edilmeden öğretilmektedir.

Okul öncesi öğrencilerine coğrafya eğitiminin kazandırılmasında özellikle öğretmenlere çok büyük görev ve sorumluluklar düşmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin coğrafya konularını özümsemiş kişiler olarak yetişmiş olmaları, verilecek coğrafya eğitimi ve öğretimi açısından son derece önemlidir (Ünlü 2001).

Türkiye’de okul öncesi eğitim kurumlarında kullanılan “36-72 Aylık Çocuklar İçin Okul Öncesi Eğitim Programı”, çocukların tüm gelişim alanlarının (bilişsel, dil, sosyal-

duygusal ve psikomotor) desteklenmesini esas alan gelişimsel bir programdır. Gelişim alanları doğrultusunda oluşturulan amaç ve kazanımlara ulaşılması için farklı konular araç olarak kullanılmaktadır (MEB 2006). Okul öncesi eğitim programındaki gelişimsel amaç ve kazanımların tümü, bu temel bilim alanları ile uyum sağlamaktadır (Yaşar ve diğer. 2012).

Okul öncesi dönemde coğrafya eğitimi, genel olarak “dünya hakkında bilgilenmek ve dünyayı anlamak” olarak tanımlanmaktadır (Yaşar ve diğer. 2012).

Bu dönemde çocuklar coğrafya ile ilgili bir sürü soru sorarlar. Aileler ve öğretmenler bu sorulara çocukların gelişimlerine uygun olarak cevap verirlerse, çocukların konuya olan ilgisini arttırlar. Yetişkin çocuğun sorularına cevap vermekte zorlanırsa, konu ile ilgili bir öykü kitabını çocuğa okuyabilir, çocukla sohbet edebilir ve böylece çocuğun sorusunu onun gelişimine göre cevaplamış olur.

Çocuk kitapları çocuklara içinde yaşadığı ülkeyi, dünyayı sevmeyi öğretmelidir. Yaşadığımız dünya, güzellikleri ve zorlukları ile bir bütündür. Sürekli zorlukları hatırlatmak, bireyin dünya ile olan bağını kopardığı gibi, yaşama sevincini de ortadan kaldırır. Bu yüzden çocuk yazını eserlerinde, yaşadığımız dünyayı sevmeyi, onun güzelliklerinden yararlanmayı, eksik yönlerini tamamlamayı sağlayıcı duyguların kazandırılmasına özen gösterilmelidir (Lüle 2007).

Çocuk kitaplarında rastladığımız coğrafya, çocukların hayali olarak farklı yerlere kaçmalarını sağlarlar (Weigand 2006). Coğrafya öğretiminde resimli öykü kitaplarının kullanılması, çocukların görerek ve duyarak algılamasını kolaylaştıracaktır.

2.1.8. Coğrafi Kavramlar

Amerikan Ulusal Coğrafya Eğitimi Kurulu (National Council of Geography Education) 1994 yılında hazırladığı coğrafya eğitimi standartlarında coğrafya eğitiminde beş temel bileşen olduğunu ve coğrafya derslerinin bu bileşenler çerçevesinde sürdürülmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Bu beş bileşen; konum (location), yer (place), insan-çevre etkileşimi (Human-Environment interaction), hareket (movement) ve bölgedir (region). Yukarıda belirtilen bileşenler aynı zamanda nasıl bir coğrafya eğitimi verilmelidir? sorusunun da cevabını vermektedir. Coğrafya öğretiminde konu ne olursa olsun yukarıda sayılan beş bileşeni içermelidir (Koç ve Aksoy 2012).

Çocuk doğduğu andan itibaren yaşadığı dünya hakkında bilgi edinmek için duyularıyla teşebbüste bulunarak çevresini araştırır. Başlangıçta kavrama kapasitesi dolayısıyla çocuğun fiziksel dünyayı anlaması sınırlıdır. Çocuk olgunlaşmaya başladığında ve dünyayla ilgili tecrübeleri arttıkça dünyanın varlığını fark eder. Olayları aşama aşama algılar. Çocuk gelişen anlama gücü ve tecrübeleriyle çevresinden topladığı bilgiler, çevresi hakkında fiziksel ve sosyal görüşler oluşturur (Şahin 2000).

Coğrafya öğretiminde kavram ve terimler gerek dersin öğrencilere aktarımında gerekse dersin işleniş sırasında öğrenciye öğretilecek kelime gruplarını yani bilgilerin yapı taşlarını oluştururlar ve coğrafi olgu ve olaylar ancak kavram ve terimler sayesinde öğrenci zihninde yer tutarlar (Turan 2002).

Okul öncesi dönemde coğrafya ile ilgili temel kavramlar verilmelidir. Daha sonra gidecekleri eğitim kurumlarında ise, bu kavramlar geliştirilmelidir.

Coğrafya, uygulamaya yönelik çalışmalar olmadan öğretilemez. Teorik olarak aktarılan konuların soyuttan somuta dönüştürülememesi ve yaşamla gerekli bağların kurulamaması coğrafya öğretiminin yeterince etkili olmasını etkilemektedir (Karakuş 2009).

Coğrafi terim ve kavramları, yer adlarını öğrenmede ve kavramada üstün beceri, iyi bir dinleyici olma, konuşma ve yazma becerisi ile edebi bir üsluba sahip olma gibi yetenekler öğrencinin sahip olduğu yeteneklere örnek olarak gösterilebilir (Alaz 2007).

Coğrafi kavramların erken yaştan itibaren doğru bir şekilde çocuklara öğretilmesi çocuğun ileriki yıllarda akademik becerilerini olumlu yönde etkileyecektir (Palmer & Birch 2004). Coğrafya ilminde olduğu gibi diğer disiplinlerin de temelini oluşturan kavramlar; benzer nesnelere, insanları, olayları, fikirleri, süreçleri gruplamada kullanılan kategorilerdir (Senemoğlu 2005). Okul öncesi dönemdeki çocukların coğrafya ile ilgili bilgi ve deneyimleri “konum, yer, insan-çevre etkileşimi, dolaşım, bölge ve harita” kavramları üzerinde odaklanmaktadır (Fromboluti&Seefeldt 1999).

2.1.8.1.Konum

Bu tema, çocukların “O nerededir? Nesnelere nerede bulunur?” vb. sorularına cevap verir. Konum nesnelere diğer nesnelere ilişkilerindeki pozisyonunu yani diğer nesnelere göre nerede olduğunu tam olarak belirtir. Yön kavramı; tırmanma, sıçrama, zıplama,

koşma ve çevrede yuvarlanma gibi deneyimler yoluyla gelişir. Çocuklar buldukları mekanda fiziksel deneyimler edinmek isterler. Öncelikle beden farkındalığını geliştirme ihtiyacındadırlar. Çocuklar vücudun şekli, büyüklüğü ve mekanda kapladığı yer (dikey, yatay, öne eğilme, zemin üzerinde emekleme), farklı vücut bölümlerinin nerede olduğu, ayak ve el bileklerini oynatma, bedenini ileri, geri, sağa, sola vb. yönlerle nasıl hareket ettiği ve nasıl hareketsiz kaldığı gibi sorular ve temalarla bedenlerinin farkına varabilirler. Bu farkındalık, konum temasını anlamamanın başlangıcıdır. Çünkü bedenin nasıl hareket ettiğini öğrendiklerinde konum ve ana yönleri saptamak için gereken temele sahip olacaklardır. Çocuklar diğer insanlar ve nesnelere olan fiziksel ilişkilerini deneyimleri doğrultusunda öğrenebilirler. Buldukları caddenin, kasabanın, semtin, şehrin, vb. adını, yaşadıkları binanın rengini ve şeklini öğrenmelerine yardımcı olarak onların konum olgusunu kavramaları kolaylaştırılabilir. Böylece çocuk, kendi yaşadığı yer ile diğer yerler arasında karşılaştırmalar yapabilecektir (Tuğrul ve Güler 2007).

Çocuklar konum kavramı sayesinde buldukları ortamdaki nesnelere yerlerini kolaylıkla öğrenebilirler. Çocuğun bildiği ve tanıdığı çevreden yola çıkarak konum kavramı ile etkinlikler yaptırılması kavramı kolaylıkla öğrenmesini sağlayacaktır.

Dünya üzerinde bir noktanın yerinin belirlenmesi için yeryüzünde bulunduğu varsayılan ve birbirlerini dik olarak kesen çizgilerden yararlanır. Bu çizgiler, yerin şekline dolaylı çemberler şeklindedir. Bu çizgilerden birinin değeri enlem, diğerinin değeri ise boylamdır. İşte bir yerin coğrafi koordinatı o yerin enlem ve boylam değerleriyle ifade edilir. Coğrafi koordinat sisteminde de görüleceği gibi noktaların yeri; doğu, batı, kuzey ve güney gibi ifadelerle belirtilmektedir. Bilindiği gibi bu kavramlar yönleri ifade eder ve coğrafyada önemli bir yere sahiptir. Bir akarsuyun akışını, rüzgârın esişini, bir şehrin bulunduğu yer belirtilirken yönlerden yararlanır. Doğru, batı, kuzey ve güney olmak üzere dört ana yön vardır. Bu ana yönlerin arasında birer tane de ara yön vardır bunlar ihtiyaca göre çoğaltılabilir (Şahin 1998).

İnsanlar ve mekânlar yeryüzünde tamamen farklı mutlak ve göreceli konumlara sahiptir. Bu konumlar; yeryüzündeki dağılışın şeklini açıklamaya yardımcı olmakta ve insanlar, ürünler, bilgi ve fikirlerin hareketiyle birbirine bağlantılıdırlar. Yerler ve insanlara ait konumun bilinmesi yerel, bölgesel, ulusal ve küresel karşılıklı bağımlılığı anlamak için önkoşuldur (Artvinli ve Kaya 2010).

Günün değişik saatlerinde gölgesinin değiştiiğini fark eden çocuk başlangıçta bunun neden olduğu ile ilgilenmeyebilir. Ancak zamanla güneşe göre pozisyonunun değişmesiyle ilgili olduğunu anlar (Şahin 2000).

Bu deneyim çocuklarda konum kavramını anlamak için temel oluşturur. Böyle deneyimler kafalarında nesnelerin konumlarını algılamalarını sağlayacaktır. Ancak günlük yaşamda yapılan etkinliklerle de bu kavramlar pekiştirilirse, çocuk konum kavramını rahatlıkla kullanabilecek düzeye gelebilir.

Çocuklara konum kavramı öğretilirken öncelikle yaşadıkları yerin adını, oturdukları sokağın adresini, buldukları yerdeki binaların renklerini ve şekillerini bildiklerinden emin olmak gerekir. Çocuklar konum ile ilgili kelimeleri anlamak isterler. Çocuklarla konuşurken konum ile ilgili kelimeler kullanılmalıdır. Örneğin; oyuncaklarını yerleştirirken, “Lütfen oyuncaklarını sepetin sağ tarafına koy” gibi cümleler kurulabilir. Çocuklara Kuzey, Güney, Doğu, Batı gibi yönleri tanımlayan kelimeleri öğretmek içinde çocuğun tanıdığı çevresi kullanılabilir. Örneğin; doğuya bakan yatak odasının penceresinden güneşin doğuşunu, batıya bakan mutfak penceresinden de güneşin battığını çocuklara gösterebiliriz. Çocuğun konum ile ilgili bilgilerini pekiştirmek için oyunlarında da bu kavramları kullanmak gerekir. Resimli kitaplar ve dergilerde kullanarak konum kavramı çocuklar için görsel hale getirilebilir. (Fromboluti 1999). Böylece küçükken öğretilmiş bu kavram çocuklar için kalıcı olacaktır.

2.1.8.2.Dolaşım

İnsanlar ve doğal kaynaklar yeryüzüne eşit olmayan bir biçimde dağılmıştır. Hiçbir ülke kendi kendine yetebilen durumda değildir. Yerler, doğal kaynaklar ve bilgiyi birbiriyle paylaşabilmek için ulaşım ve iletişim sistemleriyle birbirine bağıdırlar (Fromboluti 1999; Artvinli ve Kaya 2010).

Çocuklar yaşadıkları yerin büyüklüğünü kavrayamazlar da yolculuklar çocukların dikkatini çekmektedir. Yolculuk sırasında kullanılan araçlar ve görülen yerler çocuklarda dolaşım kavramının oluşmasını sağlar.

Birçok insan neredeyse her gün bir yerden diğer bir yere dolaşım halindedir. Çocuklara arabayla, otobüsle ya da yürüyerek dolaşma fırsatı verilmelidir. Örneğin; uçaklar, metrolar, feribotlar gibi değişik ulaşım türleri de kullanılabilir. Televizyonda

seyahat programları izlenebilir. Araba plakaları çocuklara oyun yoluyla öğretilbilir (Fromboluti 1999).

Şehir trafiğinde takılmak, işe ya da okula geç kalmak veya gideceğimiz yöndeki yolun heyelan, kar yağışı, fırtına, hava muhalefeti, kaza, sel vb. yüzünden kapandığını öğrenmek birçoğumuzun başına gelen günlük olaylardandır. Bu yönüyle ulaşım kavramı ve ulaşım sistemleri günlük hayatımızın vazgeçilmez unsurlarındandır (Artvinli 2010).

Bu tema, çocukların “İnsanlar, nesnelere ve fikirler bir yerden diğerine nasıl ulaşırlar/giderler?” gibi sorularına cevap verir. Çocuklar yabancı yerler hakkında hikayeler duymaktan hoşlanırlar. Yabancı dilde şarkılar ve kelimeler öğrenmekten, aynı ülkede farklı bir şehirden, dünyada herhangi bir yerden kart veya benzeri materyalleri almaktan hoşlanırlar. Hareket, sadece fiziksel olarak çocuğun ya da bir nesnenin bir yerden başka bir yere gitmesi kadar somut olmayabilir. Telefonla konuşmak, elektronik ortamda haberleşmek, kargo ile taşınmak gibi sürecin tam olarak gözlenemediği fakat sonuçlarının gözlenebildiği soyut hareketleri de kapsar. Bu da hareket çeşitlerinin tartışılabilirliğini sağlar. Çocuğun mevcut şemalarının dışında karşılaştığı her yeni durum, duyduğu her yeni söz, gördüğü her yeni şey öğrenmek için yeni bir fırsattır (Tuğrul ve Güler 2007).

Günümüzde ulaşım, ekonomik yararı başta olmak üzere; hızlı ve güvenli olarak insanların, bilginin, paranın, hizmetlerin ve malların yerlerini değiştirmesi şeklinde tanımlanır. Ulaşım yeryüzünde “yerler” ile “bölgeler” arasında ilişkilerin oluşmasında, ölçülmesinde ve coğrafi görünümün şekillenmesinde önemli rol oynaması nedeniyle coğrafyanın başlıca inceleme konuları arasına girmiştir (Artvinli 2010).

Resimli çocuk kitaplarında bahsedilen yerlere ulaşmak için hangi ulaşım türleri ile gidilebilir? Sorusu çocuklarla tartışılabilir. Çocuklara kitaptaki resimler gösterilerek dolaşım yolları çocuklara anlatılabilir.

2.1.8.3.Yer

Mekânlar, farklı fiziki ve beşeri karakteristik özelliklere sahiptirler. Fiziki özellikler yeryüzü şekilleri, topraklar, iklimler, su kütleleri, bitki örtüsü, hayvan ve toplum hayatını kapsar. İnsanlar, inançları ve yaşam felsefeleri doğrultusunda farklı kültürleri, yerleşmeleri ve sosyo-ekonomik sistemleri kendi yaşam tarzlarına göre biçimlendirirler. Mekânların

fiziki karakteristikleri ile insanların çevre algısı ve ona karşı davranış şeklinin bilinmesi, mekânlar ve insanlar arasındaki karşılıklı ilişkileri anlamak için esastır (Artvinli ve Kaya 2010).

Coğrafya öğrenen kişi, yaşadığı yer ve çevresine ait çeşitli özellikleri tanır ve öğrenir. Bu bilgiler doğal, sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasal içerikli bilgilerdir. Kişi kendisinin hangi coğrafi konumda, doğal ortamda ve hangi sosyal konumda olduğunu farkına varır. Yani coğrafya öğrenen kişi, öğrenmiş olduğu coğrafi bilgiler sayesinde kendini ve çevresinde olup bitenleri tam olarak değerlendirebilir (Özdemir 2010).

Çocuklara “yer” kavramını öğretirken yine bildiği çevreden başlayarak, bilmediği yerlere doğru gidebiliriz. Örneğin; çocuğun odası onun için en tanıdık yerdir ve bu yer hakkında çocukla sohbet edilmeli ve etkinliklerle bulunduğu yerin özelliklerini öğrenmesi kolaylaştırılmalıdır.

Her yerin kendine özgü özellikleri vardır. Bu tema, çocukların “Orası nasıl bir yer? Neye benziyor? Orası neresi?” gibi sorularına cevap verir. Her yerin kendine özgü iklim şartları, yeryüzü şekilleri ve kültürel yapısı vardır. Herhangi bir yerin fiziksel veya kültürel yapısı ile ilgili bilgiler verildiğinde o yer zihnimize kolaylıkla canlanabilir.

Bir yeri özel yapan şeyler nelerdir?

Yaşadığı yerin fiziksel ve kültürel özellikleri nelerdir?

Burada önemli tarihi olaylar olmuş mudur?

Göl, nehir ya da deniz kıyısında mı yaşıyorlar?

Burayı diğer yerlerden ayıran farklılıklar nelerdir?

En önemli fiziksel özellikler hangileridir?

Bu özellikler orada yaşayan insanları nasıl etkiler?

Burada konuşulan dil nedir? Evleri ve binaları nasıldır? Ne tarz işler yaparlar?

Birçok özelliği varsa, bunlardan hangileri en dikkat çekicidir? (Fromboluti 1999; Tuğrul ve Güler 2007).

Bunun gibi sorular bir yeri tanımlamada kullanılacak ve çocukların ilgisini çekecek sorulardır. Çocuklar şehirlerindeki ve mahallelerindeki binaları, yolları, ağaçları öğrendiklerinde yaşadıkları yerin özel olduğunu anlayabilirler. Yaşadıkları yerdeki fiziksel

özelliklerin isimlerine, toprak şekillerine, sulak alanlarına, bitki, hava ve iklim koşullarına dikkatleri çekilerek farkındalıkları ve çevresel duyarlılıkları arttırılabilir (Tuğrul ve Güler 2007).

Bütün çocuklar toprak, çamur ve taşla oynamaktan hoşlanırlar. Onlara toprağı kazmaları için fırsat verilirse toprağın özelliklerini farkına varacaklardır. Toprak değişik şekil, biçim ve renkte taşlarla doludur ve kazıldıkça ortaya çıkan tabakaları vardır. Çocuklar bu farklı tabakaları kazarak keşfedebilir, derinlik ölçülebilir, bulunan taşlar incelenerek gösterilebilir (Metin ve Güleç 2009).

Yer olarak bahsedilen, bir oda, bina, mahalle, şehir, ulus veya bütün dünya olabilir (Palmer & Birch 2004). Yerler, çocuk gelişiminde önemli bir parçadır. Yaşadığı evin koridorları, bahçesi, komşuları çocuğun kişisel coğrafyasını oluşturur (Wiegand 1993). Küçük çocukların yerlerle ilgili deneyimleri, onların oyun alanı tercihlerini de etkilemektedir (Catling 2006).

Çocuğun yaşamında karşılaştığı birçok doğa olayı vardır. Bu doğa olayları çocukların yaşadıkları yerleri etkilemektedir. Örneğin, yağmur yağdığında etrafın çamur olması ya da kar yağdığında çocukların bahçede kartopu oynaması, “yer”ler hakkında çocukların bilgi almasını sağlamaktadır.

Alan gezileri ile çocuklar yaşadıkları yerler hakkında bilgi sahibi olabilirler. Ancak her zaman her yere gezi yapmak mümkün olamayabilir. Bu durumda da öğretmenler ya da aileler öykü kitaplarını kullanarak çocuklara bu yerler hakkında bilgi verebilirler. Örneğin; çocuklar kutuplara gidip orada yaşıyan hayvanları görme imkanına sahip değildirler ancak resimli öykü kitapları, kutupların özelliklerini resimleri ve kitapta geçen öykü ile çocuklara aktarır.

2.1.8.4.Bölge

Okul öncesi yılları boyunca çocuklar, sadece kendi dünyalarının bilincine varmakla kalmayıp aynı zamanda ailelerinin, kültürlerinin ve yaşadıkları toplumun düşünce ve değerlerini özümseyerek ahlaki yapılarını geliştirirler (Hawkins 2006).

Coğrafya öğrenen kişi, bölgesindeki ve dünyanın diğer yerlerindeki ülkeleri tanır. Başka bir deyişle Dünya'yı tanır. Dünyanın değişik yerlerinde yaşayan insanların yaşama koşulları, alışkanlıkları, kültürel özellikleri, dilleri ve dinleri hakkında bilgi sahibi olur (Özdemir 2010). Dünya, insanlar ve yerler arasındaki benzerlik ya da farklılıkları anlamak için bölgelere ayrılır (Stoltman 1991).

Yeryüzüne baktığımızda doğal ve beşeri özellikler birbirleriyle o kadar iç içe girmiştir ki insanların bu özellikleri gruplandırmadan ve sınırlandırmadan algılayabilmesi oldukça güçtür. Bu yüzden coğrafyacılar dünyayı daha iyi algılamak ve algılatmak için yeryüzünün benzerlik gösteren alanlarını tespit ederek, bölge kavramını oluşturmuşlardır (Koç ve Aksoy 2012).

Bütün canlılar, coğrafi yeryüzünün belli bölgelerinde yaşarlar. Bu yaşama bölgeleri; bir orman bölgesi, tarım bölgesi, köy ya da kent yaşama bölgeleri, vadi tabanı, göl ve deniz çevresi, step bölgesi gibi çevre tipleri olabilir (Doğanay ve Sever 2011).

Kitaplar da bölgelere sıklıkla yer verilmektedir. Çocuk bu bölgelere gitme fırsatı bulmasalar da kitaplar sayesinde öğrenebilirler. Öğretmen çocuklara bölgesel özellikleri öğretirken görsel materyalleri de kullanabilir. Böylece çocukların öğrenmesi kolaylaşacaktır. Öğretmen bölgeler ile ilgili etkinliklere planında sıkça yer verebilir ve aileleri de eğitimin içine dahil edebilir.

Yer şekilleri kriterine göre; dağlık bölge, platoluk bölge, ovalık bölge gibi, denize olan konumuna göre; kıyı bölgesi, iç bölge şeklinde, iklim kriterine göre; soğuk bölge, sıcak bölge, ılıman bölge, yağışlı bölge, kurak bölge, yarı kurak bölge şeklinde, bitki örtüsü kriterine göre; ormanlık bölge, bozkır bölgesi, nüfus kriterine göre; sık nüfuslu bölge, seyrek nüfuslu bölge, gelişmişlik kriterine göre de gelişmiş bölge, gelişmekte olan bölge ve gelişmemiş bölge olarak adlandırılır (Koç ve Aksoy 2012).

Çocuklarla çalışırken kendi kültürleri dışında başka kültürlerin de olduğu, onların yaşam tarzlarına ve kültürel özelliklerine saygı göstermemiz gerektiği konularının da vurgulanması gereklidir. Bunun için farklı ülkelerin çocukları, oynadıkları oyunlar, giyim tarzları ve fiziksel görünüşleri gibi özellikleri fotoğraflarla ya da diğer görsel-ışitsel kaynaklarla sunulabilir. Çocuklarla birlikte karşılaştırma ve değerlendirme yapılabilir (Güleç Çakmak 2009).

Çocuk kitapları, çocukların çeşitli konularda deneyim edinmelerine de katkı sağlar. Birçok durum, olay ve yer konusunda bilgi edinirler. Hem kendi ülkelerini hem de değişik ülkeleri bu yolla tanıyabilirler. Geçmişte yaşayan insanların yaşam koşullarını tanır, şimdi ve gelecekle ilgili yorum yapma olanağı bulurlar. Yazarların kitaplarda işlediği konulardan hareketle düşüncelerini oluşturmaya, doğruyu yanlış ayırt etmeye ve kendi doğrularını yakalamaya başlarlar. En önemlisi ise kendini sevmeyi, yaşamdan zevk almayı, içinde yaşadığı topluma yararlı olmayı öğrenirler (Kepenekçi Karaman ve Aslan 2011).

Fiziksel Bölgeleri İncelemek

Çocukların fiziksel bölgeleri anlamaları için tanıdık bir çevre olan evleri kullanılabilir. Örneğin, evlerinde hangi bölgelerin olduğu, yemek alanı ve uyku alanı olup olmadığı hakkında çocuklarla sohbet edilebilir (Fromboluti 1999).

Çocuklar için işlevsel olan bir bölge; kendi yatak odaları ya da evde bulunan yatak odaları, evin bahçesi, yakın bir cadde, kendine ait ya da bir arkadaşına ait olan ev, yaşadığı çevre ve oynadığı oyun alanıdır (Catling 2006).

Kültürel Bölgeleri İncelemek

Çocuklarla yaşadıkları şehirde bulunan farklı bölgeler ziyaret edilebilir. Farklı kültürlerle ait oyunlar oynatılabilir. Çocuklara giyebilecekleri bölgesel ve etnik kıyafetler sağlanabilir. Diğer yerlerdeki madeni paralar ve pullar karşılaştırılabilir. Değişik dillerde basit kelimeler öğretilebilir (Fromboluti 1999).

2.1.8.5. İnsan ve Çevre İlişkisi

Coğrafya ilmi, insan ve çevre etkileşimi, diğer bir ifadeyle, çevre faktörleri ve insan faaliyetlerinin karşılıklı birbirini etkilemesi üzerinde önemle durmaktadır. Bu etkileşim sisteminin çözümlenmesi, sebeplerin ortaya çıkarılması ve sentezi, başlıca amaçlarıdır. Dolayısıyla coğrafi düşüncede esas tema, toplumun odak noktası kabul edilmesi kaydıyla, insan ve çevre etkileşimi sistemini çözümlenmek olup, bu ilimde esas sorun bu olmalıdır (Doğanay ve Sever 2011).

Gelişimsel özellikleri nedeniyle meraklı, keşfetmeye istekli ve hevesli olan okul öncesi dönem çocukları, doğayla iç içe olarak bu isteklerine bir çıkış noktası bulabilirler. Doğayı aracısız keşfetme ihtiyacı tüm çocukların yaradılışında var olan bir özelliktir. Doğa, çok çeşitli materyali, değişken ve ilginç ortamlarda çocuklara sunmaktadır. Bu

yönüyle doğa, çocukların gelişimlerini destekleyen bir sınıftır. Çocuklara düşen görev ise sadece çevreyi keşfetmektir (Dinçer 1999).

İnsan, coğrafi bir çevrede yaşar; onun doğal süreçlerine karşı direnir; mücadele eder. Doğanın yaşamayı güçleştiren etmenlerine karşı; giyeceğinden beslenmesine; barınacağı mekanlardan davranış biçimlerine ve ulaşım araçlarına dek... birtakım özel önlemler alır. Zaten kendisi de coğrafya ilminin bir inceleme fenomenidir. Doğayı koruma ve ondan bilinçli ve denetimli yararlanma sorumluluğu vardır. Coğrafya eğitimi almış bir birey ya da toplum, bunu farkına varır ve bu konularda sorumluluk taşır (Doğanay ve Sever 2011).

Çevre eğitiminden yoksun bir okul öncesi eğitim düşünülemez. Çocuklar öğretmenleri ile sık sık doğaya çıkmalı, çevrelerini tanımalı ve çevreye etkileşim içine girmelidir.

Pek çok bilim alanını, bütün insanları ve diğer varlıkları etkileyen çevre sorunları, en çok coğrafyayı ve coğrafyacıyı ilgilendirmektedir. Doğal çevre ve kültürel (beşeri) çevre olarak iki bölümde incelenen çevreyi oluşturan elemanların başlıcaları şunlardır;

Doğal Çevre; Yer şekilleri, taşlar, topraklar, sular, atmosfer, bitkiler ve hayvanlar.

Kültürel Çevre; İnsan ve insan grupları, meskenler, çeşitli binalar, alt ve üst yapı elemanları, trafik araçları, günlük kullanım araçları (Şahin 2010) olarak ayrılır.

Coğrafyacılar insanları, yaşadıkları yerleri, neden orada yerleşik olduklarını, insanların doğal kaynakları nasıl kullandıklarını inceler.

İnsanlar çevrelerini nasıl düzenlerler?

İnsanlar ve yerler arasında ne gibi bir ilişki vardır?

İnsanlar çevreyi kendi ihtiyaçları için en iyi şekilde nasıl değiştirebilirler? (Fromboluti 1999).

Bu tema, çocukların bazen de yetişkinlerin çevreye uyum süreçlerinde ihtiyaç duydukları ya da gündelik yaşamlarında çevresel gereksinimlerini karşılamalarına yarayan nesnelere ya da kavramları anlamalarına yardımcı olur. İnsanlar ile yeryüzü arasındaki etkileşim erken çocukluk döneminde fark edilmeye başlar. Çevreye uyum sürecinde ortaya çıkan ihtiyaçlara göre ne yapabileceklerini ya da yapamayacaklarını öğrenirler. Örneğin; hava durumuna göre çocuğun hangi giysileri giyip giyemeyeceğini ayırt etmesi gibi (Tuğrul ve Güler 2007).

Coğrafya öğrenen kişi, çevresinden sonra, kendi ülkesini tanır. Ülkesinin iklim, yer şekilleri, bitki örtüsü, toprakları, suları, doğal afetleri ve çevre sorunları gibi doğal özelliklerini öğrenir (Özdemir 2010).

Birey, yaşadığı çevreyi gözlemleyerek, konuşarak, dinleyerek, düşünerek, temas ederek, mantık çerçevesinde muhasebesini yaparak anlar ve anlatır. Birey sahip olduğu duyuların kullanma oranını artırdıkça, öğrenme miktarını ve bunun sonucunda da öğrenme kapasitesini yükseltir (Alaz 2007).

İnsanın doğaya karşı yanlış davranışı sonucu oluşan bütün olumsuzluklara çevre sorunu denmektedir. Bu olumsuzluklar, doğal çevrenin çeşitli elemanlarında kirlilik olarak ortaya çıkarsa, bunlara çevre kirliliği denmektedir (Şahin 2010).

Coğrafyanın üzerinde durduğu konulardan birisi de çevre ve insan arasındaki karşılıklı ilişkiler ve sonuçlarıdır. Doğal kaynakların sınırlı olduğu, bu sınırlı kaynakların bütün insanlığın ortak malı olduğu ve bunların savurgan kullanılmaması gerektiğinin kavratılması coğrafyanın ve coğrafyacıların görevleri arasında gelmektedir. Çevre kirliliğinin nasıl oluştuğunu, bunların insanlara etkilerini ve bu kirliliklerin ortadan kaldırılmasının gerekliliğinin öğretilmesi ve bu amaca yönelik gerekli bilincin verilmesi yine coğrafya öğretiminin temel amaçlarından birisini oluşturmaktadır (Önal ve Güngördü 2008).

Çocuklara bir şeyi öğretmek için yakın, tanıdık bildik çevreden somut örnekler verilerek yapılacak öğretim, uzak bilinmedik mekanlar veya yabancı olunan fikirler temel alınarak yapılan öğretimden daha etkili olacaktır. Bu nedenle çevre eğitime ev ve okul yaşantısından verilecek örneklerle başlanmalı ve her iki kurumda da birbiriyle paralel bir şekilde pekiştirilerek eğitime devam edilmelidir (Samur ve diğer. 2011).

Çevreyi tanımada alan gezileri oldukça önemli bir yere sahiptir. Alan gezilerinin çocukların istekleri doğrultusunda ya da öğretmenin belirlediği ve çocuklar açısından zengin öğrenme deneyimleri içeren yerlere yapabildiği mümkündür. Farklı hayvan yetiştiren çiftlikler, uçak, otomobil vb. fabrikaları, ekmek, meyve suyu vb. gıdaların üretim yerleri, kitap basımevleri, hastane, postane gibi günlük hayatta gidilebilecek kapalı alanlar çocuklarla gezi düzenlenebilecek yerlerdir (Kandır, Özbey ve İnal 2010).

Alan gezisi yapmadan önce çocuklarla gidilecek yer hakkında sohbet edilebilir. Böylece çocuk gideceği yerde neler göreceğini bilir. Parçalı bulutlu ve güneşli bir günde

yapacağımız alan gezisinde, bulutların gökyüzündeki şekilleri çocuklarla beraber incelenebilir. Çocuklar, bulutların rüzgarla aldıkları şekillere bakarak onları hayvan, ağaç ve insan gibi canlılara benzetebilirler. Çocuklarla yaprak, çiçek ve kozalak toplamak için ormanda gezi yapılabilir. Geziden sonra çocuklarla gördükleri, duydukları, dokundukları ve kokladıkları hakkında sohbet edilebilir. Eğer gezi sırasında fotoğraf çekildiyse, o fotoğraflardan bir albümü oluşturularak kitap köşesine koyulabilir (LeFebvre 2005). Böylece çocuklar gezdikleri yerleri unutmazlar ve orada öğrendikleri bilgileri pekiştirmiş olurlar.

Çevre eğitimi, sadece okul öncesi eğitim programında yer alan fen etkinlikleriyle değil, Türkçe dil etkinlikleri, sanat etkinlikleri, drama ve oyun etkinlikleri, müzik etkinlikleri kapsamında da yer verilebilir. Fen etkinlikleri kapsamında gezi gözlem ve deneyler yoluyla, Türkçe dil etkinliklerinde grup sohbeti, öykü, şiir, tekerleme, bilmeceler yoluyla, sanat etkinliklerinde hazırlanacak sanat çalışmalarıyla, pandomim, rol oynama, doğaçlama gibi farklı drama yöntemlerinin kullanıldığı çalışmalarla, oyunlar ve şarkılarla verilebilir (Samur ve diğer. 2011).

Çocuk kitaplarında, yazarın çocuğa göre kurguladığı, çocuğa uygun yaşam durumları, çocukların belleğinde yanıtlanması gereken sorular oluşturmalıdır. “Çevremde yaşayan diğer canlılara karşı niçin duyarlı davranmalıyım?” ya da “Çevremdeki canlılara duyarlı davranmaz, insanlarla sağlıklı ilişkiler kurmazsam ne gibi sorunlarla karşılaşabilirim?” gibi sorulara, çocuklar yanıt aramaya kendileri koyulmalıdır. Kitabın öğretme sorumluluğu da çocuğun belleğinde yanıt bekleyen bu nitelikli soruları oluşturmakla sınırlı kalmalıdır. Aslında, bu sınırlılık, çocuğun özgürce düşünmesine, düş kurmasına ve kendisini gerçekleştirmesine olanak sağlayan duyarlı bir yaklaşımdır. Ona, duygu ve düşünce üretme, imge örgütleme gibi becerilerini sınavabileceği, geliştirebileceği doğal bir öğretme-öğrenme ortamı hazırlar. Yazarın bir başka temel sorumluluğu ise, merak duygusu da uyandırarak çocuğu, belleğinde oluşan sorulara yanıt bulmaya yönlendirmektir (Sever 2010). Çevre ile ilgili kitaplar aracılığıyla çocuklarda konuya merak uyandırarak çevrelerini keşfetmeleri sağlanmalıdır. Zaman zaman hayal dünyaların geliştirici anlatımlara ve örneklemelere de yer verilmelidir (Dinçer 1999).

Unutulmamalıdır ki, yaşamın ilk yıllarında çevre ile etkileşime giren, çevreyi tanıyan ve çevreye karşı duyarlılık geliştiren çocuklar, ileride bilinçli bir nesil oluşturacaktır (Gülay 2011). İnsan ve çevre ilişkisi birçok çocuk kitabına konu olarak seçilmiştir. Bu

konuyu işlerken sanatçıların çevre sevgisi, temiz bir çevreye duyulan özlem, çevre kirliliğinin insan yaşamındaki olumsuz etkileri vb. izleklerle okurda çeşitli etkiler uyandırılabilir (Sever 2003).

Küçük yaşta çocuklarda çevre bilinci oluşturmak gerekir. Bunun içinde çocuklara öykü kitabı seçerken insan ve çevre etkileşimini ele alan kitaplar tercih edilmelidir. Çocuklara kitapta geçen olaylar doğrultusunda, durumlar sunulmalıdır.

2.1.8.6.Harita

Haritanın sözlük anlamı; Coğrafya, tarih, dil, nüfus vb. olgularla ilgili yüzünün ya da bir parçasının, belli bir orana göre küçültülerek düzlem üzerine çizilen taslağı olarak ifade edilir. Coğrafi anlamda harita ise; Yeryüzünün bir bölümünün alınan ölçeğe göre bir düzlem üzerinde çizilmiş durumudur (Ünlü, Üçışık ve Özey 2002).

Coğrafya, insan-mekan ilişkisinin farklı boyutları üzerinde çalışır. Dünyanın neresinde olursa olsun insanlar, yaşadıkları mekan hakkında bilgi edinmek isterler. Yeryüzündeki farklı mekanlar hakkında coğrafi bilgi edinmede en önemli kaynak haritalardır. Öğrencilerin farklı haritaları okuma becerilerini kazanmaları mekanların anlaşılması açısından son derece önemlidir. Harita becerisi kuvvetli olan bireyler, kendileri ve toplumları için önemli roller üstlenebilirler. Çünkü tüm hadiseler bir mekanda gerçekleşmektedir ve mekan hakkında bilgi edinmede iyi düzeyde harita becerisine sahip olan bireyler daha başarılı olurlar (Kızılcıoğlu 2007).

Haritalardan çok değişik amaçlarla yararlanılır. Haritalar, dünyayı ve ülkeleri tanımamıza, yaşadığımız bölge ve yöreler hakkında bilgi edinmemize, günlük hayatımızda sıkça başvurma ihtiyacı duyduğumuz en temel araçlardandır. Coğrafyada bütün olayların haritalarını yapmak mümkün olduğundan, haritalar toplumun her kesimine hitap etmekte ve herkesçe de yararlanılabilmektedir. Örneğin; haber bültenlerinde izlediğimiz meteoroloji haritaları coğrafi bölgelerimizin hava durumları hakkında bilgi verir ve günlük yaşamımızı da buna göre düzenleriz. Yine seyahatlerde yanımızda bulunan ulaşım haritaları bize büyük kolaylık sağlar. Bir ülke ya da bölgeye yapacağımız turistik gezilerde yanımızda bir gezi haritasının bulunması, o ülke ya da bölgenin turistik değerlerini rehber olmaksızın gezebilmemize olanak sağlar (Doğanay ve Sever 2011).

Harita bilgisi yaşamımızı daha kolay hale getirebilir. Haritayı iyi algılayan biri için yer bulmak zor değildir. Küçük yaşta yapılan etkinlikler sayesinde çocuklar haritayla tanışır ve ileri ki zamanlarda kolaylıkla haritalardan faydalanabilir.

Haritaları tam anlamıyla kullanmak, coğrafya biliminin öğretilmesinde önemli bir aşamadır. Coğrafyada haritasız bir anlatım, öğrencilerin konuları anlamakta güçlük çekmelerine yol açmakta ve ezberciliğe yönelmektedir. Bu nedenle haritalar, coğrafya konularının anlayarak öğrenilmesinde büyük rol oynamaktadır. Coğrafya eğitimi ve öğretiminde, birinci derecede rol oynayan haritaların okunması kadar hazırlanması da önemlidir (Kızılcıoğlu 2007).

Haritalar sayesinde öğrenme daha fazla duyu organına hitap edecek öğrenme artacak, unutma azalacaktır (Ünlü, Üçışık ve Özey 2002). Bütün haritalar bazı temel özellikleri paylaşır. Yerlerin konumu, özellikleri hakkında bilgi verir ve o yeri gerçeğine uygun olarak küçültür (Weigand 2006).

Haritaların meydana getirilmesinde, kuşbakışı ve yukarıdan bakış esasının uygulanması gerekir. Çünkü çeşitli yeryüzü olaylarının, özellikle yüzey şekillerinin tamamının görülebilmesi, bu şekildeki bir bakış esasına bağlıdır (Baydil 2004). Harita ile coğrafya ayrılmaz bir bütünün parçalarıdır. Çünkü ortama ait özellikler görsel bir şekilde ancak harita sayesinde başkalarına aktarılabilir (Cürebal 2010).

Harita çalışmalarında ayrıca çocukların ilgisini çekerek fikir sahibi olmaları ve onlara somut yaşantılar sağlamak için atlaslar, pusulalar ve yer küre modellerinden de yararlanılabilir (Yaşar ve diğer. 2012).

Haritalar en kolay bulunabilen araçlardandır. Bunların sayesinde öğrenciler sembollerini okuyup yeryüzü şekilleri, iklim, yerleşim ve uzaklık arasındaki ilişkiyi kolayca öğrenebilirler. Ülkelerinin büyüklükleri ve konumlarını rahatlıkla gözleyebilirler ve birbirleriyle olan ilişkilerinin farkına varabilirler. Diğer yandan haritaların kullanılması sadece sınıfta olmayıp, evde güncel hayatta da; haberlerde, dergilerde, gazetelerde... fazlaca kullanıldığı görülür. Bu anlamda haritalar, yaygın ve örgün eğitim-öğretim aracı olarak yer alır (Ünlü ve Üçışık ve Özey 2002).

Okul öncesi dönemde de basit haritalara sınıf içinde yer verilebilir. Çocuklar algılayabilecekleri seviyede olan haritaları inceleme fırsatı yakalamalıdır. Bu konu hakkında sorduğu sorulara da cevap bulabilmelidir.

Coğrafya öğrenen kişi, pek çok alanda önemli bir fonksiyona sahip olan haritaların okunması, yorumlanması, değerlendirilmesi ve bunların çeşitli alanlarda uygulanması konusunda yetkili ve diğer meslek sahiplerine göre en avantajlı kişidir (Özdemir 2010).

Genel olarak haritaların okul öncesi ve ilkokul çağındaki öğrenciler zor olduğu düşünülmektedirler. Büyük alanları düşünmek çocuklar için zordur. Ancak oyun odası gibi küçük alanları düşünüp haritalaştırmak küçük çocuklar için daha uygun olur (Weigand 2006). Çocuklar harita okumayı; okullarından, ailelerinden, komşularından ve yaşadıkları toplumdaki öğrenirler. Çocuklara harita bilgisi kazandırmak için öğretmenler ve aileler bir arada çalışmalıdırlar (Fromboliti & Seefeldt 1999).

Okul öncesi dönemde çocuklara harita becerilerinin kazandırılmasında çocukların doğal merakı kullanılmalıdır. Küçük çocuklar bile okullarının, komşularının ve buldukları yerlerin basit haritalarını okumayı öğrenebilirler. Örneğin; sanat etkinlikleri için çocukların bahçeden toplamalarını istediğimiz nesnelere, bahçedeki konumlarını gösteren haritaları kullanabilirler. Evin içinde saklanan şeyleri bulmak için çocuklarla hazine haritası oluşturulabilir. Yaşadığı şehrin haritasına bakarak arkadaşlarının oturduğu yerler haritada işaretlenebilir. Çocuklarla beraber yolculuğa çıkmadan önce gidilecek olan yer haritada gösterilir hatta oraya gitmek için hangi yolların kullanılması gerektiği hakkında tartışılır (Fromboliti 1999).

Resimli öykü kitaplarında çok sık rastlanmasa da harita kavramı bulunmaktadır. Bazı resimli çocuk kitaplarında haritaların resimleri vardır. Çocuklar bu resimlere bakarak haritalar hakkında fikir sahibi olabilirler. Okunan kitaptan sonra çocuklara kitaba konu olan yerlerin resimleri yaptırılarak da harita bilgisi kazandırılabilir. Öykü kitaplarıyla çocuklara harita bilgisi küçük yaşta verilerek zamanla harita okuma becerisi geliştirilebilir.

2.1.9. Resimli Öykü Kitaplarında Coğrafi Kavramlar

Pek çok bilimin, eserlerinin fikir yapısında, az-çok belli dozajlarda coğrafya ilmi vardır. Örneğin doğal ve toplumsal konulu romanlar, öyküler ve şiirlerde bile belli bir ölçüde, coğrafi tema işlenmiştir. Edebiyatta coğrafya, konusuna gelince: Bu konuda da pek çok örnek söz konusu edilebilir. Nitekim, seyahatname türündeki edebi eserlerde ve destanlarda pek çok sayıda yer adı geçer. Örneğin, dize sayısı bir milyona yaklaşan ve Kırgızların, tarihi, gelenekleri, dini inançları, folklor değerleri ve mitolojilerini şiirleştiren

Manas Destanı ve Oğuz boylarının destansı kitabı olan Dede Korkut buna tipik örneklerdir (Doğanay ve Sever 2011).

Resimli öykü kitaplarından coğrafi kavramları içeren kitaplara örnek olarak da doğa ve fen olaylarını anlatan eserler gösterilebilir.

2.1.9.1. Doğa ve Fen Olaylarını Anlatan Eserler

Çocuklar, içinde yaşadıkları doğal çevreyi tanımak, bu çevrede yaşayan hayvan ve bitki gibi canlı varlıklar ile türlü cansız varlıkların özelliklerini öğrenmek isterler. Rüzgar, yağmur, mevsim değişimi, çiçeklerin ve ağaçların büyümesi, kuşların göçmesi gibi sayısız doğa olaylarına karşı daha pek erken yaşlarda ilgi duymaya başlarlar (Oğuzkan 2010).

Bilimde ve teknikte ileri gitmiş ülkelerde, bilim ve doğa olaylarını anlatan eğitici-öğretici yayınları ayrı bir önem verilmektedir. Dahası bu tür ülkelerde anne-babalar, iş bölümü ve iş yoğunluğu nedeniyle çocukların bu yöndeki sorularıyla ilgilenememekte, bunu yerine, bu boşluk söz konusu kitaplarla doldurulmaktadır (Kıbrıs 2010).

Böylece o ülkelerin çocukları daha küçük yaşlarında müspet bilimler alanına giren olayların nedenleri, oluşları ve sonuçları üzerinde sağlam bilgiler edinmeye, bilim adamlarının çalışmalarını öğrenmeye ve bilim sonuçları ile kendi yaşantıları arasında ilişki kurmaya kolayca fırsat bulmaktadırlar (Oğuzkan 2010).

Bu tür eserlerin çocuklara salık verilmesinde, öğretimin ilkelerinden biri olan yakından uzağa ve basitten karmaşığa ilkesi izlenmelidir. Önce çocuğun yakın çevresiyle ilgili sonra da uzak çevresiyle ilgili olay ve olguları anlatan yapıtlar yeğlenmelidir (Kıbrıs 2010).

Teknik ve biçim olarak daha çok öykü ve romana benzeyen, yer yer biyografiyle de benzeşen doğa ve fen olaylarıyla ilgili yapıtlar, içerik bakımından dört kümeye ayrılabilir (Kıbrıs 2010).

1. Hayvanların Tanıtıldığı Yapıtlar: Bu tür yapıtlar değişik coğrafyalar üzerinde yaşayan evcil hayvanların ve yaban hayvanlarının, değişik türdeki kuşların, böceklerin, sürüngenlerin vb. hayvanların yaşamlarından ayırt edici nitelikte-karakteristik- kesitler sunulmalıdır.

2. Bitkilerin Tanıtıldığı Yapıtlar: Karada ve denizde bulunan türlü bitkilerin kendilerine özgü özelliklerinin, büyüme ve çoğalmalarının anlatıldığı yapıtlar.

3. Yeryüzü Gökyüzü ve Denizlerin Tanıtıldığı Yapıtlar: Yeryüzünde bulunan değişik yüzey biçimlerinin, sıradağların, ormanların, yanardağların, çöllerin, nehirlerin, göllerin karakteristik yanlarını tanıtan: uzayı, uzayda bulunan, güneş, ay, dünya ve yıldızların birbirleriyle olan ilişkilerini, denizleri, denizlerin altında bulunan ilginç yaşamı ve canlılarını anlatan yapıtlardır. İyi anlatılmış ve konusu iyi seçilmiş yapıtlar olursa çocukların bu alandaki ilgi ve merakını doyuracak olan bu yapıtlar, çocukların dünyayı daha gerçekçi bir gözle tanınmasını ve böylece doğayı sevme, koruma bilinçlerinin gelişmesini sağlayacaktır.

4. Keşiflerin ve Buluşların Tanıtıldığı Yapıtlar: İnsanlığın geçmişten bugüne yaşamını kolaylaştırmak üzere yaratmış olduğu pek çok araç-gereç, ayırımına vardığı birçok durum vardır (Kıbrıs 2010).

Doğa olaylarını anlatan eserler, çocuğun, canlı ve cansız varlıklarla dolu dünyamızı erken yaşlarda gerçekçi bir gözle tanınmasına, doğanın türlü görünümünü ve zenginliğini kendi yaşantılarıyla bağ kurarak öğrenmesine ve giderek onu sevmesine yardım eder. Doğal zenginlik ve güzellikleri kavrayan veya sezen, sürekli bir gözlemle canlıların hayatını izleyen çocuklarda doğayı koruma bilinci çok daha kolay gelişir (Oğuzkan 2010).

2.1.9.2. Doğa ve Fen Olaylarıyla İlgili Çocuk Kitaplarında Aranılan Nitelikler

- Yazar; olayların anlatımında, birtakım ilkelerin ve ilişkilerin açıklanmasında çocuğa görelilik ilkesini göz ardı etmeden, karmaşık olmayan, yalın bir düzenlemeyle konuları aktarmış olmalıdır. İşlenen konular çocukların yaş ve ilkeleri dikkate alınıp sınıflandırılarak ya da birbirleriyle olan ilişkileri nedeniyle gruplandırılarak sunulup sunulmadığına dikkat edilmelidir (Kıbrıs 2010). Küçük çocuklar için hazırlanan kitaplarda olayın anlatışında zamanca geriye gitmek, birdenbire bugüne dönmek doğru değildir (Oğuzkan 2010).
- Bu tür yapıtlarda olaylar bilimsel nedenleriyle ve sonuçlarıyla, o yaş çocuklarının anlayabileceği bir yalınlıkla anlatılmalıdır. Yazar sunacağı konularda bilimsel gerçeklere ters düşmemeli, bilimsel yanlışlıklar yapmamalıdır. Akıcı bir anlatım ve çocukların hoşlanacağı bir biçimle onların ilgilerini ayakta tutmayı becerebilmelidir (Kıbrıs 2010).
- Kitaplar ilk anda çocuklara kapaklarıyla bir şeyler anlatırlar. Bu nedenle, bu tür bir kitabın ilgi çekici bir kapağı, içeriğiyle uygun ve etkileyici olmalıdır. Kitabın adı

içeriğiyle ilgili olarak çocuklarda bir okuma merakı-isteği- uyandırmalıdır (Kıbrıs 2010).

- Bu tür yapıtların o yaş çocukları açısından, değerini ve okunma olasılığını arttıran bir önemli öge de resim ve fotoğraflardır. Resimler, anlaşılması güç ve karmaşık konuların kolayca anlaşılmasını sağlar. Ayrıca iyi çekilmiş fotoğraflarla da metinler desteklenmelidir. Ancak resimler ve fotoğraflar yerli yerinde ve metnin içeriğiyle uyum içinde olmalıdır (Kıbrıs 2010). Hatta küçük çocuklar için hazırlanan bu tür eserlerde resimlerin rolü metin kadar önemlidir (Oğuzkan 2010).

2.2. Konuyla İlgili Araştırmalar

Fromboluti ve Seefeldt (1999), okul öncesi dönem öğrencileri ile yaptıkları coğrafya çalışmalarında; çocuklara coğrafyadaki temel kavram ve becerileri kazandırmak için 2-3 ve 4-5 yaş olarak öğrencileri gruplara ayırarak her bir grup için basit ve somut aktiviteler hazırlamışlardır.

Ünlü (2001), Okul öncesi eğitim programlarının ve öğretmenlerinin önemine değinerek bu programlardaki coğrafya eğitiminin yerini araştırdığı çalışmasında, hayatın her evresinde faydalanılan, günlük programda belirlenmiş, güncel hayata dönük coğrafya bilgilerinin kazanıldığı gözlenmiştir. Okul öncesi eğitimi programlarında fiziki ve beşeri coğrafya alanında çeşitli konuların yer aldığını belirtilmiştir. Bunlar; dünya, atmosfer, gezegen, iklim, su, yağmur, kar, rüzgar, kıta, su, okyanus, toprak, kutup, ekvator, çöller, bitkiler, orman, hayvanlar, mevsimler, mevsimlerin özellikleri, yıl, aylar, gece-gündüz, zaman, sabah, akşam, saat, gökyüzü, uzay, güneş, güneş sistemi, enerji kaynakları, insan, yerleşme, yerleşme tipleri, ulaşım ve çevre vb. konulardır.

Efe (2002), Coğrafyada beş temel kavram ve bunların öğretim metot ve tekniklerini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada bu kavramlar açıklanmış ve bunların pratik öğretilmesi ile ilgili örnek uygulamalar verilmiştir.

Murphy (2002), “Coğrafya aracılığıyla çocuk edebiyatı” isimli çalışmasında, çocuklara tarihi ve coğrafyayı öğretebilecek resimli çocuk kitaplarını belirlemiş ve onları bölge kitapları, yolculuk kitapları, eve dönüş hikayeleri olarak başlıklara ayırmıştır. Bu kavramları çocuklara öğretebilecek kitap örnekleri verilmiştir.

Konar ve Sargın (2004), okul öncesi hikaye kitaplarındaki bazı kavramları içerik ve biçimsel olarak incelemişler ve sonuçta kitaplarda “hayvanlar”, “bitkiler” ve “gök cisimleri” gibi konulara yeterince değinilmediğini; “arkadaşlık”, “paylaşma” ve “anlayış” gibi sosyal ilişkilerle ilgili konuların ise, oldukça yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

Cin (2004), “İlkokul 1. Sınıf Öğrencilerinin Deniz Kavramını Algılamaları Üzerine Bir Araştırma” adlı çalışmada, çocukların yakın çevresinde bulunan deniz kavramı hakkındaki anlama düzeyleri ve kavram yanılgıları üzerine odaklanmıştır. Öğrencilerin kavramlar hakkındaki düşüncelerini ortaya çıkarmak için yarı yapılandırılmış mülakat, fotoğraf tanıma ve resim çizme teknikleri ölçme araçları olarak kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, çocukların denizi tanımada fazla zorluk çekmediklerini, ancak denizi diğer su kütlelerinden, özellikle gölden ayıran özellikleri anlamada zorluk çektikleri görülmüştür (Akt: Alkış 2006).

Ekiz ve Akbaş (2005) İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin astronomi ile ilgili kavramları anlama düzeyi ve kavram yanılgıları üzerine yaptıkları çalışmada; Trabzon il merkezinde ve Akçaabat ilçesinde bulunan beş ilköğretim okulunun 11-12 yaş gurubunda olan 6. sınıf öğrencileri arasından rastgele seçilen 150 öğrenciye anket uygulanmıştır. Bununla birlikte öğrencilerin kavramlar hakkındaki anlamalarını daha derinlemesine incelemek amacıyla 10 öğrenci ile de yarı yapılandırılmış formda mülakat yapılmıştır. Araştırma sonunda, öğrencilerin araştırılan kavramları yeterli düzeyde anlayamadıkları ve bu kavramlarla ilgili birçok kavram yanılgısına sahip oldukları tespit edilmiştir.

Güleç ve Metin (2006), Erken çocukluk döneminde çevre ve kitaplar aracılığı ile temel coğrafya kavramlarının ve harita bilgisi verilmesi ile ilgili yaptıkları çalışmada; resimli kitaplar aracılığıyla konum, yer, insan-çevre ilişkisi, dolaşım ve bölge gibi coğrafyanın temel kavramlarını öğretme, çevrelerinden faydalanarak harita hazırlama yeteneği kazandırma ve erken çocukluk eğitiminde çocukların coğrafyaya olan ilgilerini arttırma metotları hakkında bilgi vermişlerdir.

Alkış (2006), İlköğretim öğrencilerinin yağış kavramlarını algılamaları üzerine yaptığı çalışmada; öğrencilerin nem kavramıyla ilgili; nemin ne olduğu, su buharının özellikleri, atmosfere karışan suyun kaynağı, sıcaklık nem ilişkisi, nemli ve kuru havanın ağırlığı, nemin günlük ve yıllık sıcaklık farklarındaki etkisi, buharlaşma ve yoğunlaşma konularıyla ilgili çeşitli yanlış algılamalara sahip oldukları saptanmıştır. Öğrencilerin bulut kavramıyla ilgili olarak da; bulut ve bulut oluşumu, bulutların bulunduğu yükseklik, sis

oluşumu, sis ve bulutun oluşumlarındaki fark, bulutların hareket edip etmediği, yağmur bulut ilişkisi gibi konularda çeşitli yanlış algılamalara sahip oldukları belirlenmiştir.

Ayrıca, öğrencilerin genel anlamda yağış kavramı, sıcaklık yağış ilişkisi, basınç yağış ilişkisi, şimşek/ yıldırım/ gök gürültüsü ve tüm yağış çeşitlerinin oluşumlarıyla ilgili olarak çeşitli yanlış algılamalara sahip oldukları tespit edilmiştir. Bazı coğrafya konularının öğrenciye anlaşılır hâle getirilmesinde güçlüklerle karşılaşılması bilinen bir gerçektir. Bu güçlükler daha çok soyut kavramların yoğun olduğu konularda yaşanmaktadır. Coğrafya eğitimiyle ilgili araştırmalar, öğrenim zorluğu çekilen veya yanlış öğretilen konuları ve konu içerisindeki kavramları tespit ederek, yeni öneriler getirmeyi de kendisine konu edinir.

Tuğrul ve Güler (2007), Okul öncesi çocuklarına yönelik sosyal çalışma alanında Tarih ve Coğrafya eğitimi, isimli çalışmalarında okul öncesi dönemdeki çocukların coğrafya ile ilgili bilgi ve deneyimlerinin “konum, yön, yer, insan ve çevre etkileşimi, hareket ve yöre (bölge) temaları üzerinde odaklandığını, çocukların coğrafya ve tarihle ilgili etkinlikler sayesinde; olayların ve yerlerin zaman karşısında birbirlerini nasıl etkilediğini, insanların kendi çevrelerini geçmişin farklı dönemlerinde nasıl etkiledikleri ya da çevrelerinden nasıl etkilendiklerini anlayabildiklerini belirtmişlerdir.

Mcgee ve Schickedanz (2007), “Okul öncesi ve anaokulunda tekrarlanan etkileşimli sesli okumalar” adlı çalışmalarında Tekrarlanan etkileşimli sesli okuma tekniği ile Okul öncesi ve anaokulundaki çocuklara kavram ve kelime gelişimiyle ilgili araştırma yapılmıştır. Araştırma 3-6 yaşlarındaki çocuklara yapılan sesli okumanın önemi üzerine oluşturulur. Çalışmalar göstermiştir ki okul öncesindeki çocuklar, hikaye okuma periyotlarının süresi kısa bile olsa, kazanım elde etmektedirler. Öğretmenlerin hikaye saatini çok iyi planlamaları, öğretmek istedikleri kavramlar üzerinde sıkça durmaları ve bu kavramları çocuklara onların anlayabileceği şekilde açıklamaları gerekmektedir. Böylece Tekrarlanan Etkileşimli sesli okuma yöntemi ile çocuklar kalıcı bir şekilde öğrenme sağlarlar.

Öztürk (2007), Coğrafya eğitiminde edebi metinlerin kullanılması üzerine yaptığı araştırmada; Genel olarak, edebi metinlerin öğretimin her kademesinde farklı derslerde kullanılmakla birlikte coğrafya öğretiminde geri planda kaldığını söylemiştir. Birçok derste olduğu gibi coğrafya öğretiminde de ana materyal ders kitaplarıdır. Farklı yardımcı materyaller kullanılmasının yanında edebi metinler bunlar arasında yer bulamamıştır. Oysa

edebi metinler kullanılarak hem dersler arası aktarım sağlanabilir hem de öğrencinin okuduğunu anlama, analiz etme ve bağ kurma yeterliliği desteklenmiş olur. Tarama metodu kullanılarak yapılan çalışmada öncelikle edebi metinlerin öğretimde kullanımına bakılmış ve coğrafya öğretiminde kullanılabilirliği örnek kullanımlar sunularak kanıtlanmaya çalışılmıştır.

Kuzu (2008), Aytül Akal'ın masallarıyla çocukta çevre bilinci geliştirme, amacıyla yaptığı çalışmada, Aytül Akal'ın beş serilik masal kitapları özellikle çocuklarda erken yaşta çevre bilinci kazandırma konusunda önerilebilecek eserler olduğu belirlenmiştir.

Canbay (2011), Behiç Ak'ın çocuk kitaplarını doğacı zeka alanı açısından incelediği araştırmasında, Behiç Ak'ın çocuklar için yazdığı yirmi bir kitap hazırlanan ölçek doğrultusunda incelenmiştir. İncelenen kitaplarda doğacı zekâ alanının pek çok özelliğine uygun örnekler bulunduğu için bu kitaplara eğitimde yer verilebileceği belirtmiştir.

Veziroğlu ve Gönen (2012), Türkiye'deki resimli çocuk kitaplarının Milli Eğitim Bakanlığı (M.E.B.) 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda, 36-72 aylık çocukların eğitimleri için belirlenen amaç ve kazanımlar açısından incelenmesi amaçlı yaptıkları çalışmada, hikâye türündeki 250 resimli çocuk kitabı incelenmiştir. Araştırma sonuçları, resimli çocuk kitaplarının, ülkemizde kullanımda olan okul öncesi eğitim programındaki kazanımları oldukça düşük bir düzeyde karşılaması, kullanımda olan bu türdeki kitapların M.E.B. programı açısından yeterli niteliklere sahip olmadığını göstermektedir. Ülkemizde okul öncesi dönem çocuklarına yönelik hazırlanan resimli çocuk kitaplarının niteliklerinin artırılması konusunda çalışmalar yapılması gerektiği ortaya çıkmıştır.

Yaşar ve diğer. (2012), Okul öncesi dönemde coğrafya eğitimi isimli çalışmalarında, okul öncesi dönemde coğrafya eğitiminin önemi, amaçları ve okul öncesi dönemde coğrafya eğitiminde yer alan temel bilim alanları üzerinde durulmuştur. Okul öncesi dönemde coğrafya eğitimi mekan/uzay ve zaman, yerel coğrafya, fiziki, beşeri ve ekonomik coğrafya, doğal çevre ve insan etkileşimi gibi temel bilim alanlarını kapsadığını ve temel bilim alanları ile ilgili etkinliklerin, coğrafya eğitiminin amaçları ve ilkeleri doğrultusunda okul öncesi dönem çocuklarının gelişim seviyesine uygun olarak yaparak yaşayarak ve eğlenerek öğrenmelerine fırsat verecek şekilde planlanması gerektiğini belirtmişlerdir.

Çocukların ileriki yaşlarda coğrafi kavramları anlamada yaşadıkları zorluklar, okul öncesi dönemde coğrafi kavramların çocukların anlayabileceği yöntemlerle onlara öğretilirse, önlenebilir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni, örnekleme, verilerin toplanması ile toplanan verilerin analizinde kullanılan istatistiksel yöntemler üzerinde durulmuştur.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de basılmış okul öncesi dönem çocuklarına yönelik hazırlanan resimli öykü kitaplarının coğrafi kavramları içerip içermediğini analiz etmek ve buna ek olarak, okul öncesi dönem öğretmenlerinin çocuklara coğrafi kavramları öğretmede resimli öykü kitaplarını kullanmanın önemi hakkında görüşlerini ve coğrafi kavramları öğretmede öykü kitaplarını kullanma durumlarını belirlemektir.

Araştırmada, survey (tarama) modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da günümüzde var olan bir durumu, olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez (Karasar 2004). Bu araştırmada verilerin toplanmasında nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ve olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Doküman incelemesi tek başına bir veri toplama yöntemi olabileceği gibi diğer veri toplama yöntemleri ile birlikte de kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek 2008).

Araştırmanın başında çocuk edebiyatı ve coğrafya ile ilgili alanyazın taraması yapılmıştır. Kitaplar, araştırmacı tarafından geliştirilen ve uzman görüşü alınarak hazırlanmış “Kitap Değerlendirme Formu” ile değerlendirilmiştir. Değerlendirme formunda 6 temel coğrafi kavram vardır. Araştırılacak olan coğrafi kavramlar 1)Dolaşım

2)Konum 3)Yer 4)Bölge 5)İnsan ve Çevre 6)Harita başlıkları altında kategorilere ayrılmıştır.

Araştırmanın örneklemini oluşturan resimli öykü kitaplarının coğrafi kavramları içerip içermediği “Kitap Değerlendirme Formu”na göre değerlendirilmiştir.

Coğrafi kavramların okul öncesi dönem resimli öykü kitaplarındaki yeri ve önemi, bu kitapların ne derece etkin kullanıldığını belirlemek amacıyla 15 açık uçlu sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak öğretmenlerle bire bir görüşmeler yapılmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda analizler yapılarak bulgular yorumlanıp sonuçlara varılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, okul öncesi çocuklarına yönelik hazırlanan 2005-2011 yıllarında Türkçe olarak basılan yerli ve yabancı okul öncesi dönem resimli öykü kitapları ve Edirne ili ve ilçelerindeki anaokulları ve ana sınıflarında görev yapan okul öncesi öğretmenleri oluşturmaktadır. Örneklem ise; 2005-2011 yılları arasında basılmış olan özel ve devlet anaokullarından, kütüphanelerden, kitapçılardan elde edilen seçilmiş örneklem ile seçilen 250 okul öncesi dönem resimli öykü kitabı ve Edirne ili ve ilçelerindeki okul öncesi eğitim kurumları arasında yer alan 6 bağımsız anaokulu, 6 anasınıfı ve 4 özel kreşte görev yapan anasınıfı öğretmenleri (N=30) seçilmiştir.

Araştırmanın örneklemini oluşturan resimli öykü kitaplarının bir öykü özelliği taşımaya dikkat edilmiştir. Bu özellikleri taşımayan kitaplar araştırmaya dahil edilmemiştir.

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmanın örneklemini oluşturan resimli öykü kitaplarının temel coğrafi kavramları içerip içermediğini belirlemek amacıyla, araştırmacı tarafından “Kitap Değerlendirme Formu” oluşturulmuştur. Çalışmanın başında alanyazın taraması yapıp, çocuk edebiyatı ve coğrafya ile ilgili kaynaklar gözden geçirilerek kitaplardaki “coğrafi öğeler” tespit edilmiş ve çocukların gelişim evreleriyle uygunlukları değerlendirilmiştir.

Hazırlanan değerlendirme formu iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde kitabın adı, yazarı, resimleyeni, basım yılı ve yeri, yayınevi ve sayfa sayısı yer alırken ikinci bölümde

metin ve resimlerde rastlanabilecek temel coğrafi kavramları sorgulayan maddeler yer almaktadır. Her bir maddenin metinde var olup olmama durumları, formda var-yok olarak işaretlenmiştir.

Araştırmacı örnekleme yer alan öykü kitaplarını Aralık 2011-Mart 2012 tarihleri arasında incelemiştir. Her kitap için değerlendirme formunun birinci bölümü doldurulduktan sonra bir kez okunmuş, daha sonra kitap değerlendirme formunun ikinci bölümünde yer alan kavramlara yönelik olarak tekrar incelenmiştir. Bu inceleme ardından kitaplar tekrar okunarak üçüncü incelenmesi yapılmış, gözden kaçan ve hatalı değerlendirilen durumlar ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır.

Araştırmada, araştırmacı tarafından geliştirilen okul öncesi öğretmenlerinin çocuklara coğrafi kavramları öğretmede resimli öykü kitaplarını kullanma durumlarını belirlemek amacıyla sorulan sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda, okul öncesi öğretmenlerinin resimli öykü kitaplarında geçen coğrafi kavramlar hakkında görüşlerini almak ve coğrafi kavramları öğretmede resimli öykü kitaplarını kullanma durumlarını belirlemek amacıyla 15 soru bulunmaktadır. Görüşme formu hazırlanırken okul öncesi eğitim alanında uzman görüşlerine başvurulmuş ve literatür taraması yapılmıştır.

Görüşme formunda; okul öncesi dönem çocukları için yazılmış çocuk kitapları hakkında neler düşünüyorsunuz? Okul öncesi dönemde coğrafi kavramlar öğretilmeli mi? Öğretilebilecek coğrafi kavramlar sizce neler olabilir? Çocuklara coğrafya eğitiminde resimli öykü kitaplarını ne derece etkin kullanıyorsunuz? Sizce resimli öykü kitapları okul öncesi dönem çocuklarına coğrafi kavramları öğretecek yeterlikte mi? Kitaplarda olabilecek coğrafi kavramların çocuklara hangi konularda faydası olduğunu düşünüyorsunuz? gibi sorular yer almaktadır.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmanın örneklemini oluşturan resimli öykü kitapları “Kitap Değerlendirme Formu”na göre değerlendirildikten sonra elde edilen verilerin analizinde SPSS 15.0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Analiz sonucunda 250 tane resimli öykü kitabının içerdiği coğrafi kavram ya da kavramlar belirlenmiştir.

Öğretmenlerle birebir çocuklara coğrafi kavramların öğretiminde resimli öykü kitaplarının kullanımı ile ilgili görüşmeler yapılmıştır. Toplanan verilerin analizinde

öğretmenlere ait kişisel bilgilerin frekans ve yüzdeler dağılımları hesaplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmede, öğretmenlerin görüşme sorularına verdikleri yanıtlar, betimsel analiz tekniği ile çözümlenerek, her bir soruya verilen yanıtların dökümü yapılmıştır. Görüşmeler sırasında öğretmenlerin verdikleri cevaplar bilgisayar ortamında bir araya getirilerek tablolar oluşturulmuştur.

Betimsel analiz, elde edilen verilerin daha önce belirlenen temalar doğrultusunda özetlenmesi ve yorumlanması yaklaşımıdır (Yıldırım ve Şimşek 2008).

Betimsel analiz dört aşamadan oluşur.

- *Betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma.*

Araştırma sorularından, araştırmanın kavramsal çerçevesinden ya da görüşme ve/veya gözlemde yer alan boyutlardan yola çıkarak veri analizi için bir çerçeve oluşturulur. Bu çerçeveye göre verilerin hangi temalar altında düzenleneceği ve sunulacağı belirlenir.

- *Tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi*

Bu aşamada, çerçeveye göre elde edilen veriler okunur ve düzenlenir. Bu aşamada, verilerin tanımlama amacıyla seçilmesi, anlamlı ve mantıklı bir biçimde bir araya getirilmesi söz konusudur. Oluşturulan çerçeveye göre bazı veriler dışında kalabilir ya da önemli olmayabilir. Ayrıca bu aşamada, daha sonra sonuçlar yazılırken kullanılacak doğrudan alıntılar da seçilir.

- *Bulguların tanımlanması*

Son aşamada düzenlenen veriler tanımlanır ve gerekli yerlerde doğrudan alıntılarla desteklenir. Bu aşamada verilerin kolay anlaşılır ve okunabilir bir dille tanımlanmasına ve gereksiz tekrarlardan kaçınılmasına dikkat edilmelidir.

- *Bulguların yorumlanması*

Tanımlanan bulguların açıklanması, ilişkilendirilmesi ve anlamlandırılması bu aşamada yapılır. Bulgular arasındaki neden-sonuç ilişkilerinin açıklanması ve gerekirse farklı olgular arasında karşılaştırma yapılması, araştırmacı tarafından yapılan yorumun daha nitelikli olmasına yardımcı olur.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, okul öncesi dönem resimli öykü kitaplarında geçen coğrafi kavramların dağılımına ve okul öncesi öğretmenleriyle yapılan görüşmelerden elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Okul Öncesi Dönem Resimli Öykü Kitaplarının İncelenmesi Sonucu Elde Edilen Bulgular

Bu bölümde okul öncesi dönem resimli öykü kitaplarının incelenmesi sonucuna ait bulgulara yer verilecektir. Araştırmanın örneklemini oluşturan resimli öykü kitaplarının basım yıllarına ait frekans ve yüzdeler Tablo 4.1.1 'de sunulmuştur.

Tablo 4.1.1. Örnekleme Alınan Okul Öncesi Dönem Resimli Öykü Kitaplarının Basım Yıllarına Göre Dağılımları

Örnekleme Alınan Okul Öncesi Dönem Resimli Öykü Kitaplarının Basım Yılları	Kitap Sayısı	
	N	%
2005	16	6,4
2006	22	8,8
2007	48	19,2
2008	13	5,2
2009	55	22,0
2010	35	14,0
2011	61	24,4
Toplam	250	100,0

Tablo 4.1.1'de incelenen kitapların basım yıllarına göre dağılımları görülmektedir. İncelenen kitapların %6,4'ünün 2005 yılında, %8,8'inin 2006 yılında, %19,2'sinin 2007

yılında, %5,2'sinin 2008 yılında, %22,0'sinin 2009 yılında, %14,0'ünün 2010 yılında, %24,4'ünün ise 2011 yılında basıldığı belirlenmiştir.

Tablo 4.1.2. Örnekleme Alınan Okul Öncesi Dönem Resimli Öykü Kitaplarının Çeviri Olup Olmama Durumlarına Göre Dağılımları

Örnekleme Alınan Okul Öncesi Dönem Resimli Öykü Kitaplarının Çeviri Olup Olmama Durumları	Kitap Sayısı	
	n	%
Çeviri	39	15,6
Telif Eser	211	84,4
Toplam	250	100,0

Tablo 4.1.2'de incelenen kitapların çeviri olup olmama durumlarına göre dağılımları görülmektedir. İncelenen kitapların %15,6'sı çeviri olup, %84,4 ise çeviri değildir.

Tablo 4.1.3. Okul Öncesi Dönem Resimli Öykü Kitaplarında Rastlanan Temel Coğrafi Kavramların Dağılımları

Resimli Öykü Kitaplarında Rastlanan Temel Coğrafi Kavramlar	n=250 Var		n=250 Yok	
	Kitap Sayısı	%	Kitap Sayısı	%
Dolaşım	191	76,4	59	23,6
Konum	161	64,4	89	35,6
Yer	248	99,2	2	,8
Bölge	137	54,8	113	45,2
İnsan ve Çevre	78	31,2	172	68,8
Harita	18	7,2	232	92,8

Araştırma bulguları incelendiğinde, Tablo 4.1.3'de incelenen okul öncesi dönem resimli öykü kitaplarının içerdikleri coğrafi kavramlara göre dağılımları verilmiştir. Buna göre %99,2 oranıyla “yer” kavramı, %76,4 oranıyla “dolaşım” kavramı, %64,4 oranıyla “konum kavramı, %54,8 oranıyla “bölge” kavramı, %31,2 oranıyla “insan ve çevre kavramı, %7,2 oranıyla “harita” kavramına rastlanmıştır.

Tablodan anlaşılacağı gibi incelenen okul öncesi dönem resimli öykü kitaplarında “yer”, “dolaşım”, “konum” ve “bölge” kavramlarına daha fazla yer verilmiştir. Diğer yandan “insan ve çevre etkileşimi” ve “harita” kavramlarına daha az rastlanmıştır. Daha az olarak göze çarpan kavramların da öykü kitaplarında yer alması, okul öncesi dönem çocuklarının coğrafi kavramları öğrenmesine olumlu katkı sağlayacaktır. Özellikle “harita” kavramı günümüzün araştırmacı çocuklarının daha çok dikkatini çekecektir.

Tabloda yer alan temel coğrafi kavramların okul öncesi dönem çocuklarının anlayabileceği şekilde kitaplarda yer alması oldukça doğrudur.

4.2. Okul Öncesi Öğretmenleri İle Yapılan Görüşmeler Sonucunda Elde Edilen Bulgular

Bu bölümde okul öncesi dönem öğretmenleri ile yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.2.1 Görüşmeye Katılan Okul Öncesi Öğretmenlerinin Mesleki Kıdemi İle İlgili Dağılımları.

Görüşmeye Katılan Okul Öncesi Öğretmenlerinin Mesleki Kıdemleri	Kişi Sayısı	
	n	%
1 yıldan az	2	6,7
1-5 yıl	12	40,0
6-10 yıl	7	23,3
11-15 yıl	3	10,0
16-20 yıl	2	6,7
21 yıl ve yukarı	4	13,3
TOPLAM	30	100,0

Tablo 4.2.1.'de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin mesleki kıdemleri %6,7'si 1 yıldan az, %40,0'ı 1-5 yıl, %23,3'ü 6-10 yıl, %10,0'u 11-15 yıl, %6,7'si 16-20 yıl, %13,3'ü 21 yıl ve yukarı hizmet yılı arasında değişmektedir. Araştırmanın örneklemini oluşturan öğretmenlerin çoğunluğunun 1-5 yıl arası hizmet yılını doldurmuş olduğu görülmüştür.

Tablo 4.2.2. Okulöncesi Öğretmenlerin Eğitim Durumu ile İlgili Dağılımları

Görüşmeye Katılan Okul Öncesi Öğretmenlerinin Eğitim Durumu	Kişi Sayısı	
	n	%
Kız Meslek Lisesi	1	3,3
Ön Lisans	15	50,0
Lisans	14	46,7
TOPLAM	30	100,0

Tablo 4.2.2.'de araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin eğitim durumları incelendiğinde, %3,3'ünün kız meslek lisesi mezunu, %50,0'sinin ön lisans mezunu, %46,7'sinin ise, lisans mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo 4.2.3. Okul Öncesi Öğretmenlerine Göre, Okul Öncesi Çocuklarının Coğrafyaya Karşı İlgil Durumları ve Öğretmenlerin Bu İlgili Arttırmak İçin Yaptıkları.

Sizce okul öncesi çocuklarının coğrafyaya karşı ilgileri var mı? Bu konuda neler yapıyorsunuz?
“Ben çok ilgili görmüyorum”
“Benim öğrencilerim bu konulara ilgi duyuyorlar. Ben de bu konuda bulduğum her türlü materyali sınıfa getirip çocuklara gösteririm.”
“İlgililer. Deneylerle görselleştirerek anlatıyorum, geziler yapıyorum, öyküleştiriyorum.”
“İlgililer, ben de onlara bu konularda açıklama yapıyorum. İnternette coğrafya ile ilgili fotoğraflar gösteriyorum.”
“İlgileri var, geziler yapıyorum, doğaya çıkıp incelemeler yapıyoruz.”
“İlgileri var. Bu ilgilerini etkinliklerle destekliyorum. Hikayeler anlatıyorum.”
“Benim öğrencilerim oldukça ilgili. Özellikle mevsim değişimleri hakkında çok sohbet ediyoruz.”
“Bence ilgileri var. Cd ve kitaplardan faydalanarak ilgilerine cevap vermeye çalışıyorum.”
“Bence var. Ben bu konuda öğrencilerimi etkinliklerle destekliyorum. Projeler yaptırıyorum.”
“Öğrencilerimin çocukların ilgisinin olduğunu düşünüyorum. Çünkü bu kavramları içeren sorular soruyorlar. Benim bu konuda anlattıklarımı da ilgiyle dinliyorlar.”
“Öğrencilerimin coğrafi kavramlara ilgisi olduğunu düşünüyorum. Çünkü bu kavramları içeren sorular soruyorlar. Benim bu konuda anlattıklarımı da ilgiyle dinliyorlar.”

Tablo 4.2.3. incelendiğinde, araştırmaya katılan 30 öğretmenden sadece 1 tanesi çocuklara coğrafyaya karşı ilgisiz görünürken, diğer 29 öğretmen çocukları coğrafyaya karşı ilgili bulduklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler çocukların coğrafyaya karşı ilgilerini

arttırmak için genelde deneyler yaptıklarını, geziler düzenlediklerini resimler göstererek görselleştirdiklerini, soru cevap tekniğini kullandıklarını, öyküler anlattıklarını ve etkinliklerle desteklediklerini belirtmişlerdir. Öğretmenler arasında en az kullanılan yöntemler ise, drama, slayt, video ve proje çalışmaları olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin çocukların coğrafya ilmine karşı ilgisinin devam etmesi için etkinliklerinde coğrafyaya yer verdikleri anlaşılmıştır.

Tablo 4.2.4. Okul Öncesi Öğretmenlerine Göre Okul Öncesi Dönemde Öğretilabilecek Coğrafi Kavramlar.

Okul öncesi dönemde öğretilebilecek coğrafi kavramlar sizce neler olabilir?
“Gök cisimleri, küresel ısınma, mevsimler, çevre koruma, doğa, bölgeler, değişik ülkeler öğretilir.”
“Mevsimler, güneş, ay, dünya, yıldızlar, ormanlar ve denizler olabilir.”
“Mahalle, sokak, il, ilçe, yurt gibi kavramlar olabilir.”
“Harita, denizler, karalar, Dünya'nın şekli, bölgeler, yer-yön ve toprak kavramı olabilir.”
“Bitki ve çiçeklerin hangi bölgede yetiştirilebileceği, hayvanları yaşam şekilleri, doğal kaynaklar öğretilir.”
“İklimler, çevre koruma ve dünya öğretilir.”
“Yaşadığım ülke ve şehir, denizler, göller, akarsular, ormanlar, Dünya, güneş sistemi, yer-yön bilgisi, harita, küresel ısınma, çevreyi koruma (geri dönüşüm) gibi kavramlar.”
“Ülke isimleri, yaşadığı ülke ve başkenti, iklim özellikleri, kuzey güney kıtalarındaki iklim farkları, mevsimler.”
“Ben öğretmen olarak coğrafya dersi işliyorum, bölgeleri, nehirlerin isimlerini, dünyanın oluşumunu, gezegenlerin isimlerini öğrencilerin rahatlıkla kavradığımı görüyorum. Ayrıca şehirleri tanıtıcı etkinliklere de yer verilebilir.”
“Yanardağ, deniz, göl, deprem ve sel gibi doğal afetler olabilir.”
“Mevsimlerin oluşumu, dağlar, gece-gündüz, dünyanın şekli ve dönüşü, yıldızlar, gökyüzü, gezegenler, nehirler, denizler vb. basit kavramları çocukların anlayabileceği gibi anlatabilirsiniz.”
“Dünya, atmosfer, gezgen, iklim, su, yağmur, kar, rüzgar, kıta, su, okyanus, toprak, kutup, ekvator, çöller, bitkiler, hayvanlar, orman, mevsimler, mevsimlerin özellikleri, aylar, gece-gündüz, gökyüzü, uzay, güneş sistemi, enerji kaynakları, ulaşım, çevre gibi kavramlar öğretilir.”

Tablo 4.2.4. incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin de okul öncesi dönemde; deniz, dağ, yanardağ, göl, orman, farklı kültürler, bölgeler, iklim, mevsimler, güneş sistemi, ay ve güneş, küresel ısınma, çevre koruma, doğa, ülkeler, yıldızlar, mahalle, sokak, il, ilçe yurt, harita, dünyanın şekli, yer-yön, toprak, bitkiler, hayvanların yaşam şekilleri, doğal kaynaklar, akarsular, nehirler, geri dönüşüm, gece-gündüz, konum,

gezegenler, kuzey-güney kutbu, deprem, uzay, kıta gibi kavramların olabileceğini belirtmişlerdir.

Ünlü (2001) tarafından yapılan çalışmada okul öncesi eğitimi programlarında da benzer konuların yer aldığını görülmüştür. Bunlar; dünya, atmosfer, gezegen, iklim, su, yağmur, kar, rüzgar, kıta, su, okyanus, toprak, kutup, ekvator, çöller, bitkiler, orman, hayvanlar, mevsimler, mevsimlerin özellikleri, yıl, aylar, gece-gündüz, zaman, sabah, akşam, saat, gökyüzü, uzay, güneş, güneş sistemi, enerji kaynakları, insan, yerleşme, yerleşme tipleri, ulaşım ve çevre vb. konular olduğunu belirtmiştir.

Okul öncesi dönemden itibaren çocukların merak ettikleri ve ilgi duydukları çeşitli konular ve olaylar (gece-gündüzün oluşumu, mevsimlerin oluşumu, depremler, yağışlar vb.) coğrafyanın kapsamında değerlendirilmektedir (Ünlü ve Alkış 2006).

Tablo 4.2.5. Öğretmenlerin Coğrafi Kavramlara Okul Öncesi Dönem Öykü Kitaplarında Rastlama Durumlarının Dağılımları.

Öğretmenlerin Öykü Kitaplarında Coğrafi Kavramlara Rastlama Durumu	Kişi Sayısı	
	n	%
Rastlıyorum	15	50,0
Bazı kitaplarda rastlıyorum	9	30,0
Rastlamıyorum	6	20,0
TOPLAM	30	100,0

Tablo 4.2.5. incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin %50'si kitaplarda coğrafi kavramlara rastlarken %30'u bazı kitaplarda rastladığını %20'si ise, hiç rastlamadığını belirtmiştir.

Tablo 4.2.6. Okul Öncesi Dönem Resimli Öykü Kitaplarında Coğrafi Kavramlara Rastlayan Öğretmenlerin Kavramları Tanımlama Yolları.

Öğrencilerinize kitap okurken, kitap içinde rastladığınız coğrafi kavramları çocuklara nasıl tanımlarsınız?
“Görselleştirerek anlatmanın daha faydalı olacağını düşünüyorum. Resimlerle anlatmaya çalışırım, varsa konuyla ilgili video izletebilirim.”
“Açıklama yapıyorum, konu ile ilgili cd izlettiriyorum.”
“Kitapta geçen yerleri harita üzerinden gösteriyorum, videolarla da destekliyorum.”
“Görsellikten yanayım, gezip gördüğüm yerlerin fotoğraflarını çeker, bunları cd yapıp, çocuklarımla paylaşırım.”
“Coğrafi kavramları öğretirken hikayeleştiririm, daha iyi anlamaları için de bu konuda resim yaptırım.”

“Coğrafi kavramları, etkinliklerle destekleyerek açıklıyorum.”
“Soyut kavramları anlayamadıkları için projeksiyonda video kullanarak veya materyal kullanarak coğrafi kavramları vermeye çalışıyorum.”
“Anlayabilecekleri şekilde açıklayarak tanımlamaya çalışıyorum. Günlük hayattan örnekler vererek pekiştirmeye çalışıyorum.”
“Tanımlıyorum, kavramla ilgili ayrı bir öykü oluşturuyorum. Örneğin, Dünyanın oluşumunu öğretirken; “Güneş Anne çok ısınmış, ateşlenmiş ve patlamış dokuz tane çocuğu olmuş üçüncü çocuğunun adı Dünya’yımış.”
“Coğrafi kavramları tanımlamak için, çeşitli yerlere geziler düzenlerim, canlandırmalar yaparım, çeşitli yerlerden (dergi, gazete, internet, broşür) resimler gösteririm.”
“Sözel örnekler veririm. Ancak sınıfımda internet olduğu için görsel olarak da anında gösterebiliyorum. Örneğin yanardağlarla ilgili bir hikaye vardı hemen açıp çocuklara izlettim.”
“Özellikle coğrafi kavramları tanımlarken anlatım yerine onlarla deneyler, dramalar ve öykü tarzında eğlendirici tekniklerle tanımlamalar yapıyorum. Örneğin gece-gündüzü tanımlarken gece-gündüzü tanımlayan öykü anlatıyorum. Sonra o öykünün dramasını yapıyoruz. Yağmurun oluşumunu deney yaparak, mevsimlerin oluşumunu oyun oynayarak tanımlıyorum. Ancak bu şekilde olursa bilginin öğrenildiğine inanıyorum.”

Tablo 4.2.6. incelendiğinde öğretmenlerin kitaplarda rastladıkları coğrafi kavramları çocuklara açıklarken; deney, drama, anlatım, resimler, geziler, kukla, sohbet, harita, öyküler, materyaller (CD, dergi, gazete, broşür, projeksiyon), oyunlar ve interneti kullandıklarını belirtmişlerdir. Bulgular sonucunda öğretmenlerin çocuklara coğrafi kavramları öğretmede görsel materyalleri kullandığı anlaşılmıştır. Böylelikle çocuklarda kalıcı öğrenme sağlayabileceklerini belirtmişlerdir.

Karamustafaoğlu ve Kandaz (2006), okul öncesi öğretmenlerinin fen ve doğa etkinliklerinde kullandıkları yöntem ve teknikleri belirlemek ve bu uygulamaları yürütürken karşılaştıkları problemleri tespit etmek amacıyla yaptıkları araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin fen ve doğa etkinliklerinde daha çok anlatma, dramatizasyon, model kullanma ve deney yapma gibi yöntemlerden faydalandıkları ortaya çıkmıştır.

Coğrafya eğitiminde çocukların, coğrafi kavramları anlamaları, coğrafi becerileri edinmeleri ve hızla değişen dünyada değer ve yargılar geliştirebilmeleri için soru-yanıt, gösteri, gezi-gözlem, deney, problem çözme, drama, müzik, sanat ve proje yaklaşımı gibi farklı yöntemlerden yararlanılabilir (Yaşar ve diğer. 2012).

Tablo 4.2.7. Öğretmenlerin Çocuklara Coğrafya Öğretiminde Öykü Kitaplarını Kullanma Durumlarının Dağılımları.

Öğretmenlerin Coğrafya Öğretiminde Öykü Kitaplarını Kullanma Durumu	Kişi Sayısı n	%
Kullanıyorum	21	70,0
Kullanmıyorum	9	30,0
TOPLAM	30	100,0

Tablo 4.2.7. incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin % 70'i coğrafya öğretiminde resimli öykü kitaplarını kullanırken, %30'u coğrafya öğretiminde resimli öykü kitaplarını kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Coğrafi kavramların öğretiminde resimli öykü kitaplarının kullanma oranının yüksek olması, araştırmaya katılan öğretmenlerin öykü kitabı seçiminde coğrafi kavramlara önem verdiğini ortaya çıkarmıştır.

Tablo 4.2.8. Öğretmenlere Göre Coğrafi Kavramları Öğretmede Öykü Kitaplarını Yeterli Bulma Durumlarının Dağılımları.

Öğretmenlere Göre Coğrafi Kavramları Öğretmede Öykü Kitaplarını Yeterli Bulma Durumları	Kişi Sayısı n	%
Yeterli Buluyorum	8	26,7
Kısmen Yeterli Buluyorum	5	16,7
Yeterli Bulmuyorum	17	56,7
TOPLAM	30	100,0

Tablo 4.2.8. incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerden %56,7'si öykü kitaplarının coğrafi kavramları öğretecek yeterlikte olmadığını, %26,7'si yeterli bulunduğunu, %16,7'si ise, bazı yayınevlerinin kitaplarını yeterli bulurken, bazı yayınevlerinin kitaplarını hiç uygun bulmadığını belirtmiştir.

Tablo 4.2.9. Okul Öncesi Dönem Öğretmenlerine Göre Resimli Öykü Kitaplarında Geçen Coğrafi Kavramların Çocuklara Faydaları.

Kitaplarda rastladığınız coğrafi kavramların çocuklara hangi konularda faydası olduğunu düşünüyorsunuz?
“Çevrelerini tanımalarına, doğaya karşı koruyucu olmalarına ve ileride karşılaşacakları coğrafya derslerinde faydası olacaktır.”
“Hayatlarının her aşamasında karşılaşacakları bu kavramlarla erken yaşta tanışmaları onlar için faydalı olacaktır.”
“Küçük yaşlarda öğretilmesinin çocuk zihninde daha kalıcı olduğunu düşünüyorum.”

“Çocukların kavram geliştirmeleri, günlük yaşama ait bilgi edinmeleri adına faydalı olduğunu düşünüyorum.”
“Yön ve mevsimlerin öğretiminde kitapların öğretici olduğunu düşünüyorum.”
“Fen ve doğa kavramının gelişmesi, çocuğun çevreye duyarlı hale gelmesi, sosyal yaşamda farkındalıklarını geliştirmek, yaşadığı dünya hakkında bilgi sahibi olmak gibi konularda faydalı olur.”
“İlerideki yaşamlarında karşılaşacakları kavramların alt yapısını oluşturacağına inanıyorum. Çocukların çevrelerini daha dikkatli bir şekilde incelemeye özen göstereceklerini düşünüyorum.”
“Yaşadıkları yerler hakkında bilgi edinebilirler. Başka ülkeleri, coğrafi bölgeleri öğrenerek bakış açılarını geliştirebilirler.”
“Genel kültür ve değişik kültürlerin tanıma fırsatı sağlar. Dünyada sadece kendi kültüründe kendi dilinde konuşan insanlar olmadığını öğrenmiş olurlar.”
“Okul öncesindeki öğrenciler öğrenmeye meraklı ve isteklidirler. Çevrelerini keşfetmeye çalışırlar. Coğrafi kavramlara yer verilmesi klasikleşimiş etkinliklerin dışına çıkmaya olanak sağlar, öğrencilerin de merakını giderir.”
“Düşünme, algılama, bilime olan merak duygusu ve sevgisi gelişir.”
“Bilimsel bilgiyi kavramada alt yapı oluşturduğunu, hayal gücünü geliştirdiğini düşünüyorum.”
“Çevrelerini ve doğayı tanımlarında, ülkelerini tanımlarında, çevreye karşı ülkelere sorumluluklarının bilincinde olmasını sağlar. Çocukların yaratıcılıklarını geliştirir. Doğayla yaşamalarına olanak sağlar.”
“Çocukların çevrelerinde meydana gelen doğa ve doğal olayların nasıl olduğunu, oluştuğunu anlamalarında ve çevrelerini anlamlandırmalarında katkısı olduğunu düşünüyorum. Böylece merak ve araştırma duygusu da çocuklarda uyanıyor ve çocuk aslında farkında olmadan sorgulamaya başlıyor.”

Tablo 4.2.9. incelendiğinde öğretmenler öykü kitaplarında olan coğrafi kavramların çocukların okul başarisında, çevrelerini tanımlarında, coğrafya ilmine karşı ilgilerinde, coğrafyayı erken yaşta tanımlarında, coğrafi kavramları kalıcı bir şekilde kazanmalarında, dünya hakkında bilgi sahibi olmaları konusunda, yönleri öğrenmelerinde, mevsimleri tanımlarında, doğa olaylarının nasıl olduğunu anlamalarında ve değişik kültürleri öğrenmelerinde faydalı olacağını düşünmektedirler. Bu bulgular doğrultusunda öğretmenlerin öykü kitaplarında bulunan coğrafi kavramların, okul öncesi dönem öğrencilerinin coğrafya bilgisinin temelini oluşturacağı görüşünü benimsediği görülmüştür.

Güleç ve Metin (2006), erken çocukluk döneminde çevre ve kitaplar aracılığı ile temel coğrafya kavramlarının ve harita bilgisi verilmesi ile ilgili yaptıkları çalışmada; çocuk kitaplarının, erken çocukluk döneminde coğrafya eğitimi için faydalı olduğunu belirtmişlerdir. Bir çocuk kitap okuyamamasına rağmen sadece dinleyerek coğrafya bilgisini geliştirebilir. Böylelikle yaşadıkları alanda bile yeni yerler, bölgeler keşfedebilirler.

Tablo 4.2.10. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Resimli Öykü Kitaplarında Yer Alan Coğrafi Kavramlar Hakkında Ekledikleri.

Çocuk kitaplarında yer alan coğrafi kavramlar hakkında eklemek istediğiniz veya önermek istediğiniz düşünceleriniz varsa bunları da ekleyebilirsiniz:
“Okul öncesi dönemde coğrafya kavramları çok rahat çocuklara öğretilir. Kitaplarda bu kavramlara daha çok yer verilmesi çocuklar için faydalı olacaktır.”
“Ülkemizin doğal kaynaklarına yönelik daha fazla kavram çocuk kitaplarına konu olabilir.”
“Yaşam boyunca gerekli olacak coğrafi bilgilerin küçük yaşta desteklenmesini sağlayacak yayınların artmasını isterim.”
“Çocuk kitaplarında yer alan coğrafi kavramların sadece kitaplarda değil de, somut örneklerle gerçeğine uygun olarak anlatılması çocukların coğrafi kavramları daha iyi tanımasına yardımcı olacaktır.”
“Doğadaki bitki ve hayvanlarla ilgili bilgiler ve onların yaşadıkları coğrafi koşullar kitaplara eklenebilir.”
“Bölgeler kavramı kitaplara konu olarak eklenebilir.”
“Çocuk kitaplarında Türkiye’nin illeri ve bu illerin özellikleri tanıtılmalıdır.”
“Çocuklara okuduğum öykü kitaplarında coğrafi kavramlara çok rastlamadığım için daha çok bu kavramları içeren kitapların yazılmasını isterim.”
“Kitaplara sesler eklenebilir, üç boyutlu olabilir, göze ve kulağa hitap eden kitaplar hazırlanabilir.”
“Coğrafi kavramlara daha fazla yer verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Böylece çevrelerine daha duyarlı bireyler olacaklardır.”

Tablo 4.2.10. incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerine göre, resimli öykü kitaplarında coğrafi kavramlara daha çok yer verilmesi gerekmektedir. Öğretmenler, kitaplarda sadece yazıyla değil, sesler ve görüntülerle de coğrafi kavramlara yer verilebileceğini, doğal kaynaklar, bölgeler ve hayvanların yaşam alanını konu edinen kitaplara ağırlık verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Böylelikle öğrencilerin coğrafi kavramları daha kolay ve daha kalıcı bir şekilde öğrenebileceği görüşü ortaya çıkmıştır.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırma sonucunda elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan genel sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

Araştırmada, okul öncesi dönemdeki çocuklar için hazırlanan öykü kitaplarında geçen coğrafi kavramları inceleyip değerlendirmek ve okul öncesi dönem öğretmenlerinin çocuklara coğrafya öğretiminde resimli öykü kitaplarını kullanma durumlarını ortaya çıkarmak amaçlanmıştır.

Araştırmadan aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

5.1.1. Okul Öncesi Dönem Resimli Öykü Kitaplarının İncelenmesi Sonucu Elde Edilen Sonuçlar

- Araştırmanın örneklemini oluşturan resimli öykü kitaplarının basım yıllarına bakıldığında, %6,4'ünün 2005 yılında, %8,8'inin 2006 yılında, %19,2'sinin 2007 yılında, %5,2'sinin 2008 yılında, %22,0'sinin 2009 yılında, %14,0'ünün 2010 yılında, %24,4'ünün ise 2011 yılında basıldığı belirlenmiştir. İncelenen resimli öykü kitaplarının %15,6'sı çeviri olup, %84,4 ise çeviri olmadığı görülmüştür.
- Örnekleme alınan 250 okul öncesi dönem resimli öykü kitaplarının temel coğrafi kavramları içerme durumları incelendiğinde, %99,2'sinde “yer” kavramına, %76,4'ünde “dolaşım” kavramına, %64,4'ünde “konum” kavramına, %54,8'inde “bölge” kavramına, %31,2'sinde “insan ve çevre kavramına, %7,2'sinde ise, “harita” kavramına rastlanmıştır.
- İncelenen okul öncesi dönem resimli öykü kitaplarında “yer”, “dolaşım”, “konum” ve “bölge” kavramlarına daha fazla yer verilmiştir. Diğer yandan “insan ve çevre etkileşimi” ve “harita” kavramlarına daha az rastlanmıştır.

Güleç ve Metin (2006), Erken çocukluk döneminde çevre ve kitaplar aracılığıyla temel coğrafya kavramlarının ve harita bilgisi verilmesi ile ilgili yaptıkları çalışmada, benzer sonuçlar elde etmişlerdir. Resimli kitaplar aracılığıyla konum, yer, insan-çevre ilişkisi, dolaşım ve bölge gibi coğrafyanın temel kavramlarını öğretme ve çevrelerinden faydalanarak harita hazırlama yeteneği kazandırmanın erken çocukluk eğitiminde coğrafyaya olan ilgiyi arttıracaklarını belirtmişlerdir.

Tuğrul ve Güler (2007), Okul öncesi çocuklarına yönelik sosyal çalışma alanında Tarih ve Coğrafya isimli çalışmalarında, okul öncesi dönemdeki çocukların coğrafya ile ilgili bilgi ve deneyimlerinin, “konum, yer, insan ve çevre etkileşimi, hareket ve yöre (bölge)” temaları üzerinde odaklandığını belirtmişlerdir.

5.1.2. Okul Öncesi Öğretmenleri İle Yapılan Görüşmeler Sonucunda Elde Edilen Sonuçlar

- Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin mesleki kıdemleri %6,7'si 1 yıldan az, %40,0'ı 1-5 yıl, %23,3'ü 6-10 yıl, %10,0'u 11-15 yıl, %6,7'si 16-20 yıl, %13,3'ü 21 yıl ve yukarısı hizmet yılı arasında değişmektedir. Öğretmenlerin eğitim durumları incelendiğinde, %3,3'ünün kız meslek lisesi mezunu, %50,0'sinin ön lisans mezunu, %46,7'sinin ise, lisans mezunu olduğu görülmektedir.
- Araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamına yakını okul öncesi dönem çocuklarını coğrafya ilmine karşı ilgili bulmaktadır. Öğretmenler çocukların coğrafyaya karşı ilgilerini arttırmak için çaba gösterdiklerini belirtmişlerdir. Çocukların coğrafyaya karşı olan ilgilerini arttırmak için genelde deneyler yaptıklarını, geziler düzenlediklerini resimler göstererek görselleştirdiklerini, soru cevap tekniğini kullandıklarını, öyküler anlattıklarını, etkinliklerle desteklediklerini belirtmişlerdir.
- Araştırmaya katılan öğretmenler, okul öncesi dönemde; deniz, dağ, yanardağ, göl, orman, farklı kültürler, bölgeler, iklim, mevsimler, güneş sistemi, ay ve güneş, küresel ısınma, çevre koruma, doğa, ülkeler, yıldızlar, mahalle, sokak, il, ilçe yurt, harita, dünyanın şekli, yer-yön, toprak, bitkiler, hayvanların yaşam şekilleri, doğal kaynaklar, akarsular, nehirler, geri dönüşüm, gece-gündüz, konum, gezegenler, kuzey-güney kutbu, deprem, uzay, kıta gibi kavramların çocuklara öğretilebileceğini belirtmişlerdir.

Ünlü (2001) tarafından yapılan çalışmada okul öncesi eğitimi programlarında da benzer konuların yer aldığını görülmüştür. Bunlar; dünya, atmosfer, gezegen, iklim, su, yağmur, kar, rüzgar, kıta, su, okyanus, toprak, kutup, ekvator, çöller, bitkiler, orman, hayvanlar, mevsimler, mevsimlerin özellikleri, yıl, aylar, gece-gündüz, zaman, sabah, akşam, saat, gökyüzü, uzay, güneş, güneş sistemi, enerji kaynakları, insan, yerleşme, yerleşme tipleri, ulaşım ve çevre vb. konular olduğunu belirtmiştir.

- Araştırmaya katılan öğretmenlerin %50'si kitaplarda coğrafi kavramlara rastlarken %30'u bazı kitaplarda rastladığını %20'si ise, hiç rastlamadığını belirtmiştir. Öğretmenlerin kitaplarda rastladıkları coğrafi kavramları çocuklara açıklarken; deney, drama, anlatım, resimler, geziler, kukla, sohbet, harita, öyküler, materyaller (CD, dergi, gazete, broşür, projeksiyon), oyunlar ve interneti kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin çoğunun coğrafi kavramları tanımlamada daha çok görsel materyallere ağırlık vermeleri ve çocuklara coğrafyayı, yaparak yaşayarak öğretmeye çalışmaları sevindirici bir bulgudur.

Yaşar ve diğer. (2012), Okul öncesi dönemde coğrafya eğitimi ile ilgili çalışmalarında, benzer sonuçlara varılmıştır. Okul öncesi dönemde coğrafya eğitiminde mekan/uzay ve zaman, yerel coğrafya, fiziki, beşeri ve ekonomik coğrafya ve insan etkileşimi gibi temel bilim alanları ile ilgili etkinlikleri, çocukların seviyelerine uygun olarak yaparak yaşayarak öğrenmelerine fırsat verecek şekilde planlanması gerektiğini belirtmişlerdir.

Coğrafya eğitiminde çocukların, coğrafi kavramları anlamaları, coğrafi becerileri edinmeleri ve hızla değişen dünyada değer ve yargılar geliştirebilmeleri için soru-yanıt, gösteri, gezi-gözlem, deney, problem çözme, drama, müzik, sanat ve proje yaklaşımı gibi farklı yöntemlerden yararlanılabilir (Yaşar ve diğer. 2012).

- Öğretmenlerin % 70'i coğrafya öğretiminde resimli öykü kitaplarını kullanırken, %30'u coğrafya öğretiminde resimli öykü kitaplarını kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin çoğunluğunun kitapları coğrafya öğretiminde kullanması olumlu bir bulgudur. Öğretmenlerden %56,7'si öykü kitaplarının coğrafi kavramları öğretecek yeterlikte olmadığını, %26,7'si yeterli bulunduğunu, %16,7'si ise, bazı yayınevlerinin kitaplarını yeterli bulurken, bazı yayınevlerinin kitaplarını hiç uygun bulmadığını belirtmiştir.

Murphy (2002), Coğrafya aracılığıyla çocuk edebiyatı isimli çalışmasında, çocuklara tarihi ve coğrafyayı öğretmede resimli çocuk kitaplarının kullanabileceğini belirtmiştir.

- Öğretmenler öykü kitaplarında olan coğrafi kavramların çocukların okul başarısında, çevrelerini tanımalarında, coğrafya ilmine karşı ilgilerinde, coğrafyayı erken yaşta tanımalarında, coğrafi kavramları kalıcı bir şekilde kazanmalarında, dünya hakkında bilgi sahibi olmaları konusunda, yönleri öğrenmelerinde, mevsimleri tanımalarında ve değişik kültürleri öğrenmelerinde faydalı olacağını düşünmektedirler. Öğretmenler, kitaplarda sadece yazıyla değil, sesler ve görüntülerle de coğrafi kavramlara yer verilebileceğini, doğal kaynaklar, bölgeler ve hayvanların yaşam alanını konu edinen kitaplara ağırlık verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

5.2.Öneriler

Elde edilen bulgular doğrultusunda çeşitli önerilerde bulunulabilir

5.2.1.Ailelere Yönelik Öneriler

- Okul öncesi dönem çocukları için öykü kitaplarının seçiminde ailelere büyük görev düşmektedir. Çocuğun yaşına, ilgi alanına hitap eden kitaplar aileler tarafından seçilmelidir.
- Anne ve babanın seçtikleri kitabı çocuklarına okumadan önce mutlaka kendilerinin okuması gerekmektedir.
- Öykü kitabı anne-baba tarafından çocuklara okunurken resimlerini de göstermeleri çocukların kavramları görerek anlamalarını sağlayacaktır.

5.2.2.Eğitimcilere Yönelik Öneriler

- Eğitimcilerin, sınıf içinde öğrencilerin istedikleri zaman kitaplara ulaşabilmeleri için bir kitap köşesi bulundurması gereklidir.
- Eğitimcilerin, öğrencilerine coğrafi kavramları öğretirken, bu kavramları içeren resimli öykü kitaplarını tercih etmeleri önerilir.

- Öğrencilerin okunan kitaplardaki coğrafi kavramları anlayabilmeleri için, öğretmenlerin sınıf içinde bu kavramları tanımlayan görsel materyalleri (harita, farklı yerleri ve kültürleri tanıtan resimler, videolar, slaytlar vb.) bulundurmaları gerekmektedir.
- Eğitimcilerin, öğrencilerinin coğrafya ilmine karşı ilgilerini arttırmak için etkinliklerinde coğrafi kavramlara yer vermeleri önerilir.
- Eğitimcilerin, öykü kitabı seçimi konusunda aileleri bilgilendirmeleri gerekir.
- Öğretmenlerin, nitelikli öykü kitaplarını seçmeleri konusunda farkındalık oluşturmak için çeşitli hizmetiçi eğitimler düzenlenmelidir.
- Okul öncesi öğretmenlerinin, coğrafyanın temel kavramlarını okul öncesi dönem öğrencilerinin gelişimsel özelliklerine göre neden-sonuç ilişkisi kurarak açıklayabilmesi için, bu konuda bilgi sahibi olması önerilir.

5.2.3.Çocuk Kitabı Yazarlarına Yönelik Öneriler

- Okul öncesi dönem resimli öykü kitaplarında daha az olarak göze çarpan coğrafi kavramların daha çok yer alması, okul öncesi dönem çocuklarının coğrafi kavramları öğrenmesine olumlu katkı sağlayacaktır. Özellikle “harita” kavramı resimlerle de anlatılarak günümüzün araştırmacı çocuklarının daha çok dikkatini çekecek hale getirilebilir.

5.2.4.Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Coğrafi kavramları içeren öykü kitaplarının okunarak çocukların üzerindeki etkilerini araştıran deneysel bir çalışma yapılabilir.
- Okul öncesi çocuklarına yönelik hazırlanan masal kitaplarında geçen coğrafi kavramların incelendiği bir araştırma yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akengin, Hamza; Sevgi Süer. “Coğrafi Kavramlar Bakımından Öğrencilerin Hazırbulunuşluk Düzeyleri ve Bu Kavramların Geliştirilmesi Üzerine Deneysel Bir Araştırma”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, Sayı: 24, 2011, 26-48.
- Akbulut, Gülpınar. “Coğrafya Öğretimi ve Yaratıcı Düşünce” *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 28, No:2, 2004, 215-223.
- Akman, Berrin; Elif Üstün; Tülin Güler. “6 Yaş Çocuklarının Bilim Süreçlerini Kullanma Yetenekleri”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 24, 2003, 11-14.
- Alaz, Ayşegül. Coğrafya Öğretiminde Çoklu Zeka Uygulamaları, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü (Doktora Tezi), Ankara 2007.
- Alkış, Seçil. İlköğretim Öğrencilerinin Yağış Kavramını Algılamaları Üzerine Bir Araştırma, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Doktora Tezi), Bursa 2006.
- Arı, Meziyet. “Türkiye’de Erken Çocukluk Eğitimi ve Kalitenin Önemi”, (ed. Müzeyyen Sevinç), *Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar*, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul 2003, 31-35.
- Arnas Aktaş, Yaşare; Raziye Günay Bilaloğlu; Durmuş Aslan. *Okul Öncesi Dönemde Fen Eğitimi*, Kök Yayıncılık, Ankara 2007.
- Artvinli, Eyüp. “Beşeri Sistemler”, (ed. Cemalettin Şahin), *Genel Coğrafya*, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara 2010.
- Artvinli, Eyüp; Niyazi Kaya. “1992 Uluslararası Coğrafya Eğitimi Bildirgesi ve Türkiye’deki Yansımaları”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, Sayı:22, 2010, 93-127.
- Aslan, Canan. “Yazınsal Nitelikli Çocuk Kitaplarının Çocuğun Gelişim Sürecindeki Yeri”, *II. Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*, A.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları, Ankara 2007.
- Atay, Mesude. *Erken çocukluk Döneminde Gelişim II*, Kök Yayıncılık, Ankara 2011, 12.
- Atay, Mesude. *Erken çocukluk Döneminde Gelişim I*, Kök Yayıncılık, Ankara 2009, 163.
- Aydın, İbrahim. “Coğrafya’nın Konusu ve İlkeleri”, (ed. Cemalettin Şahin). *Genel Coğrafya*. Gündüz Eğitim ve Yayıncılık. Ankara 2010.
- Başal, Asude Handan. *Okul Öncesi Eğitim*, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul 2005, 96.
- Baydil, Emin. *Coğrafyaya Giriş*, Pegem A Yayıncılık, Ankara 2004.

- Bayhan San, Pınar; İsmihan Artan. *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi*, Morpa Kültür Yayınları İstanbul 2011.
- Bayram Turgut, Zeynep. Resimli Çocuk Kitaplarının Okuma Alışkanlığı Üzerindeki Etkisi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2009.
- Beyazova, Ufuk. “Kitap Çocuk İlişkisi”, *II. Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*, A.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları, Ankara 2007, 533-535.
- Brugelies, Carole; Isabelle Cromer; Sylvie Cromer. “Male and Female Characters in Illustrated Children’s Books or How Children’s Literature Contributes to Construction of Gender”, *Institute National d’Études Démographiques*, Volume: 57, Number: 2, 2002, 237-267. <<http://www.jstor.org/pss/3246609>> (10.05.2011).
- Canbay, Hikmet. Behiç Ak’ın Çocuk Kitaplarının Doğacı Zeka Alanı Açısından İncelenmesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), Çanakkale 2011.
- Catling, Simon. “ What Do Five Year Olds Know Of The World? Geographical Understanding And Play İn Young Children’s Early Learning”, *Geography*, Volume:91,2006,55-74.
<<http://rosalynictportfolio.wikispaces.com/file/view/Geography++what+do+5+year+oldsknow.pdf>> (11.06.2011).
- Cürebal, İsa. “Harita Bilgisi”, (ed. Cemalettin Şahin).*Genel Coğrafya*, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara 2010, 225-260.
- Çılgın Sınar, Alev. *Çocuk Edebiyatı*, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul 2007, 77-91.
- Çılgın Sınar, Alev. “Çocuğa Büyülü Bir Dünyanın Kapılarını Açmak”, *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı: 172, 2006, 175-182.
- Demiralp, Nurcan. “Coğrafya Eğitiminde Materyaller ve 2005 Coğrafya Dersi Öğretim Programı”, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt:15, No: 1, 2007, 373-384.
- Demirel, Şener. “Çocuk, Çocuğun Gelişim Özellikleri, İhtiyaçları, İlgi Alanları”, (ed. Şener Demirel), *Edebi Metinlerle Çocuk Edebiyatı*, Pegem A Akademi, Ankara 2010, 1-42.
- Demirkaya, Hilmi. “Coğrafya Öğretiminde Örnek Bir Konu Çalışması”, *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı 157, 2003.
- Dilidüzgün, Selahattin. *Çağdaş Çocuk Yazını*, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul 2007, 97
- Dilidüzgün, Selahattin. *İletişim Odaklı Türkçe Derslerinde Çocuk Kitapları*, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul 2003, 19.
- Diñer, Çağlayan. “Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Çevresel Farkındalıklarını Artırma Yolları”, *Çevre ve İnsan Dergisi*, Sayı: 44, 1999, 28-31.

- Doğanay, Hayati. *Coğrafya Öğretim Yöntemleri, Orta Öğretimde Coğrafya Eğitiminin Esasları*, Aktif Yayınevi, Erzurum 2002.
- Doğanay, Hayati; Ramazan Sever. *Genel ve Fiziki Coğrafya*, Pegem A Akademi, Ankara 2011.
- Dönmez Baykoç, Necate; Ülkü Abidoğlu; Çağlayan Dinçer; Nilay Erdemir; Şebnem Gümüşçü. *Okul Öncesi Dönemde Dil Gelişimi Etkinlikleri*, Ya-pa Yayınları, İstanbul 2000, 83.
- Dursunoğlu, Halit. *Çocuk Edebiyatı*, (ed. Ömer Yılar, Lokman Turan), Pegem A Yayınları, Ankara 2007.
- Efe, Recep. "Coğrafyada Beş Temel Kavram ve Bunların Öğretim Metot ve Teknikleri", *Marmara Coğrafya Dergisi*, Sayı: 5, İstanbul 2002, 27-42.
- Ekiz, Durmuş; Yavuz Akbaş. "İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Astronomi İle İlgili Kavramları Anlama Düzeyi ve Kavram Yanılgıları", *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı: 165, 2005. <<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/165/ekiz.htm>> (12.05.2011)
- Erdal, Kelime. "Eğitim Değerleri Açısından Çocuk Edebiyatı", *Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, Sayı: 17, 2009, 1-18.
- Erdoğan, Serap. "Erken Çocukluk Döneminde Fen Eğitimi", (ed. Yeşim Fazlıoğlu). *Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitimi*, Kriter Yayınları, İstanbul 2009, s.391-404.
- Foster, P. Florence. *Literature And The Young Children*, New Jersey State Department Of Education, 1967, 1-14.
<http://www.eric.ed.gov/ERICWebPortal/search/detailmini.jsp?_nfpb=true&_ERICExtSearch_SearchValue_0=ED028828&ERICExtSearch_SearchType_0=no&accno=ED028828> (02.04.2011).
- Fromboluti, Carol S; Carol Seefeldt. *Early Childhood: Where Learning Begins Geography*, Office of Educational Research and Improvement, U.S. Department of Education, 1999. <<http://www2.ed.gov/pubs/parents/Geography/relation.html>> (01.05.2011)
- Fromboluti, Carol S. *Helping Your Child Learn Geography*, Office of Educational Research and Improvement, U.S. Department of Education, 1999. <<http://www2.ed.gov/pubs/parents/Geography/relation.html>> (01.05.2011).
- Gönen, Mübeccel. "Dil Gelişiminde Çocuk Kitaplarının Rolü", *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, Sayı:62, 2005, 35-36.
- Gönen, Mübeccel. "Okul Öncesi Çocuk Kitaplarının Özellikleri Nelerdir", *Çocuk Edebiyatı*, 99 Soruda Çocuk Dizisi, Çocuk Vakfı Yayınları, Hazırlayan M. Ruhi Şirin, İstanbul 1994, 156-159.
- Gülay, Hülya. "Ağaç Yaş İken Eğilir: Yaşamın İlk Yıllarında Çevre Eğitiminin Önemi", *Tubav Bilim Dergisi*, Cilt: 4, Sayı: 3, 2011, 240-245.

Güleç Çakmak, Havise. “Okul Öncesi Eğitimin Temel İlkeleri”, (ed. Gelengül Haktanır). *Okul Öncesi Eğitime Giriş*, Anı Yayıncılık. Ankara 2009, s.135-162

Güleç Çakmak, Havise; Hulusi Geçgel. *Çocuk Edebiyatı*, Kök Yayıncılık, Ankara 2005.

Güleç, Havise; Nilgün Metin. “Erken Çocukluk Döneminde Çevre ve Kitaplar aracılığı ile Temel Coğrafya Kavramlarının ve Harita Bilgisi Verilmesi”, *Athens Institute For Education And Research*, 25-28 Mayıs, 2006, Atina.

Gündüz, Ayşegül. Anne – Baba ve Öğretmenlerin Okul Öncesi Çocuk Kitaplarını Değerlendirmesi, (Yüksek Lisans Tezi), 2007, Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar.

Gürel, Zeki; Fahri Temizyürek; Namık Kemal Şahbaz. *Çocuk Edebiyatı*, Öncü Kitap, Ankara 2007, 19-34.

Haktanır, Gelengül; Tanju Gürkan. “Okul Öncesi Yayınlarla İlişkin Anne-Baba Görüşleri”, *Okul öncesi Eğitim Sempozyumu*, Okul Öncesi Eğitimde Yeni Yaklaşımlar, Ya-pa Yayınları, İstanbul 1997.

Hawkins, Karen. “ The story so far “A Cry for Justice: The use of children’s literature in facilitating preschoolers’ awareness of, and sensitivities to social justice issues.” *Australian Association for Research in Education Annual Conference 2006: Engaging Pedagogies*, 27-30 November 2006, Adelaide, Australia, 2006. <www.aare.edu.au/06pap/haw06141.pdf> (04.04.2011).

Kandır, Adalet. *Gelişimde 3-6 Yaş “Çocuğum Büyüyor”*, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul 2007, 37.

Kandır, Adalet; Maide Orçan. *Okul Öncesi Dönemde Matematik Eğitimi*, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul 2010, 14-25.

Kandır, Adalet; Saide Özbey; Gözde İnal,. *Okul Öncesi Eğitimde Program (1) Kuramsal Temeller*, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul 2010, 69.

Karabağ, Servet. “Coğrafya Öğretiminde Anahtar Sorular ve Kavramlar”, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1998, Cilt 18, Sayı 2, 25-41. <<http://www.yeryuzu.com/ogretim.htm#cog>> (02.07.2011)

Karakuş, Ufuk. “ Coğrafya’da Deneysel Gözlem Uygulaması”, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 10, Sayı 1, 2009, 15-22.

Karamustafaoğlu, Sevilay; Ufuk Kandaz. “Okul Öncesi Eğitimde Fen Etkinliklerinde Kullanılan Öğretim Yöntemleri ve Karşılaşılan Güçlükler”, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 26, Sayı 1, 2006, 65-81.

Karasar, Niyazi. *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Nobel Yayınları, Ankara 2004.

- Karatay, Halit. “Çocuk Edebiyatı Metinlerinde Bulunması Gereken Özellikler”, (ed. Tacettin Şimşek), *Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı*, Grafiker Yayınları, Ankara 2011, 11-41.
- Kaya, Mehmet. “Çocuk Edebiyatının Amacı, İşlevi ve Özellikleri”, *İlköğretim Çocuk Edebiyatı Eğitim Sen 2011 Kitap Kataloğu*, Ankara 2011.
- Kepekci Karaman, Yasemin; Canan Aslan. *Okulöncesi Döneme Seslenen Kitaplarda Çocuk Hakları*, Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama Merkezi, Eğitim, Araştırma ve İnceleme Dizisi – I, Ankara 2011.
- Kıbrıs, İbrahim. *Çocuk Edebiyatı*, Kök Yayıncılık, Ankara 2010.
- Kılıç, Zeynep. İlköğretim Birinci Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Okul Öncesi Eğitim Alan Ve Almayan Öğrencilerin Gelişim Becerilerinin Karşılaştırılması, (Yüksek Lisans Tezi), 2008, Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Kıran, Seda. Okul Öncesi Dönemi Çocuklarına Yönelik Hazırlanan Masal ve Öykü Kitaplarında Geçen İletişim Engelleri, (Yüksek Lisans Tezi), 2008, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Kızılçaoğlu, Alaattin. “Harita Becerilerine Pedagojik Bir Bakış”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 18, 2007, 341-358.
- Koç, Hakan; Bülent Aksoy. “Coğrafya Eğitiminde Bölge Kavramı”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, , Sayı: 25, 2012, 319-339.
- Konar, Elif; Nurten Sargın. “1995-2002 Yılları Arasında Yayımlanan Okul Öncesi Hikaye Kitaplarındaki Bazı Kavramların İçerik ve Kitapların Biçimsel Olarak İncelenmesi”, *Erken Çocukluk Eğitiminde Sanat Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul 2004.
- Kuzu, Türkan. “Aytül Akal’ın Masallarıyla Çocukta Çevre Bilinci Geliştirme”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 19, 2008, 327-339.
- LeFebvre, Joan E. “Take A Field Trip Parenting The Preschoolers”. *Parenting and Preschooler*, 2005. <<http://www.uwex.edu/ces/flp/pp/>> (24.04.2012).
- Lüle, Esra. “Yedi Farklı Çocuk Kitabının Çocuk Yazını İlkelerine Uygunluğunun Değerlendirilmesi”, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(14), 2007, 17-30.
- Mcgee, M. Lea; Judith A. Shickedanz. “Repeated Interactive Read-Alouds in Pre-school and Kindergarten”, *International Reading Association*, 2007, 742-751. <<http://www.reading.org/Publish.aspx?page=/publications/journals/rt/v60/i8/abstract/s/rt-60-8-mcgee.html&mode=redirect>> (05.04.2011)
- Metin, Nilgün; Havise Güleç. “Erken Çocukluk Döneminde Coğrafya Eğitimi”, *Uluslararası Katılımlı II. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Kongresi Sağlık, Gelişim ve Eğitimde Çocuk Bildiri Kitabı*, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara 2009.

M.E.B. *Okul Öncesi Eğitim Programı (36-72 aylık Çocuklar için)*, Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü, Devlet Kitapları Müdürlüğü, Ankara 2006.

Murphey, Carol E. "Places in the heart: Geography through children's literature". *Social Studies Review*, 2002. <http://findarticles.com/p/articles/mi_qa4033/is_200204/ai_n9066591/> (13.05.2011).

Oğuzkan, Ferhan. *Çocuk Edebiyatı*, Anı Yayıncılık, Ankara 2010.

Oktay, Ayla. *Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem*, Epsilon Yayıncılık, İstanbul 1999.

Oktay, Ayla; Özgül Polat Unutkan. "Çocuğun Temel İhtiyaçları ve Okul Öncesi Eğitimin Temel İlkeleri", *Okul Öncesi Eğitimi Uygulama Rehberi, Ne Yapıyorum? Neden Yapıyorum? Nasıl Yapıyorum?*, Ya-Pa Yayınları, İstanbul 2003.

Ömeroğlu, Esra; Adalet Kandır. *Bilişsel Gelişim*, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul 2007.

Ömeroğlu Turan, Esra. "Okul Öncesi Dönemde Dil Gelişimi Ve Çocuk Edebiyatı", *Türk Dili Dergisi*, 1998, 302-307.

Önal, Hakan; Ersin Güngördü. "Coğrafya Öğretiminde Aktif Öğrenme Uygulamaları", *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 11, Sayı: 19, 2008, 60-74.

Özdemir, Tuncay. "Coğrafya Öğretiminin Gerekliliği", (ed. Cemalettin Şahin), *Genel Coğrafya*, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara 2010, 31-38.

Öztürk, Ayten. *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Ana Dili Etkinlikleri*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara 2005.

Öztürk, Çağrı. "Coğrafya Eğitiminde Edebi Metinlerin Kullanımı", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2007, Sayı: 24, 70-78.

Öztürk, Mustafa Kemal. "Liselerde Coğrafya Öğretiminde Araç, Gereç, Materyal Kullanımı ve Önemi", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2002, Sayı: 22, 126-129.

Palmer, Joy A. & Joanna C. Birch. *Geography in the early years*. (2nd Edition). London: Routledge 2004.

Samur Öztürk, Ayşe. *Çocuk Edebiyatı ve Medya*, Vize Yayıncılık, Ankara 2011.

Samur Öztürk, Ayşe; Sema Büyüktaşkapu; Sezai Koçyiğit; Hatice Özenoğlu Kiremit. *Çocuk ve Çevre*, Vize Yayıncılık, Ankara 2011.

- Saracho, N. Olivia; Bernard Spodek. "Families' Selection of Children's Literature Books", *Early Childhood Education Journal*, Volume: 37, 2010, 401-409.
- Senemoğlu, Nuray. *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim*, Gazi Kitabevi, Ankara 2005.
- Sever, Ramazan; Fatma M. Budak;Elvan Yalçinkaya. "Coğrafya Eğitiminde Kavram Haritalarının Önemi", *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 13, Sayı: 2, 2009, 19-32.
- Sever, Sedat. *Çocuk ve Edebiyat*, Kök Yayıncılık, Ankara 2010.
- Sever, Sedat. "Niçin Çocuk Edebiyatı?", *Okyanus Dergisi*, Yıl:1, Sayı:4, 2008, 14-17.
- Sever, Sedat. *Çocuk ve Edebiyat*, Kök Yayıncılık, Ankara 2003.
- Stoltman, Joseph P. "Teaching Geography At School And Home", *Eric Clearinghouse for Social Studies/Social Science Education*, 1991. < <http://www.ericdigests.org/1992-5/geography.htm>> (06.04.2011).
- Şahin, Cemalettin. "Çevre Sorunları", (ed. Cemalettin Şahin).*Genel Coğrafya*. Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara 2010.
- Şahin, Cemalettin. *Genel coğrafya*, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara 2006.
- Şahin, Cemalettin. *Türkiye'de Coğrafya Öğretimi, Sorunları ve Çözüm Önerileri*, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara 2003.
- Şahin, Cemalettin. *Coğrafyaya Giriş*, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara 1998, 143.
- Şahin, Fatma. *Okul Öncesinde Fen Bilgisi Öğretimi ve Aktivite Örnekleri*, Yapa Yayınları, İstanbul 2000, 2.
- Şahin, Kemalettin. "Cumhuriyet Döneminde Ortaöğretim Kurumlarında Coğrafya Eğitim ve Öğretiminin Gelişim Süreci", *Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 2, 2001, 137-147.
- Şimşek, Tacettin; Fatih Yalçın; Yasin Mahmut Yakar. "Çocuk ve Edebiyat", (ed. Tacettin Şimşek), *Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı*, Grafiker Yayınları, Ankara 2011, 11-41.
- Şimşek, Tacettin. *Çocuk Edebiyatı*, Rengârenk Yayınları, Ankara 2002
- Şirin, Mustafa Ruhi. "Çocuk Edebiyatı Nedir?", *Çocuk Edebiyatı*, Çocuk Vakfı Yayınları, İstanbul 1994, 9.
- Taş, Halil İbrahim. "Coğrafi Beceriler ve Bunları Öğrencilere Kazandırma Yolları", *Doğru Coğrafya Dergisi*, Cilt:13, Sayı: 20, 2008, 45-58.

- Taş, Halil İbrahim. “Coğrafya Eğitiminde Görselleştirmenin Önemi”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, Cilt:11, Sayı: 16, 2005, 211-238.
- Tuğrul, Belma; Nihan Feyman. “Okul Öncesi Çocukları İçin Hazırlanmış Öykü Kitaplarında Kullanılan Temalar”, *II. Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*, A.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları, Ankara 2007, 387-392.
- Tuğrul, Belma; Tülin Güler. “Okul Öncesi Çocuklarına Yönelik Sosyal Çalışma Alanında Tarih ve Coğrafya Eğitimi”, *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt:3, Sayı:33, 2007, 29-35.
- Turan, İlhan. “Lise Coğrafya Derslerinde Kavram ve Terim Öğretimi ile İlgili Sorunlar”, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt: 22, Sayı: 2, 2002, 67-84.
- Turaşlı Kuru, Nalan. “Okul Öncesi Eğitimin Tanımı Kapsamı ve Önemi”, (ed. Gelengül Haktanır), *Okul Öncesi Eğitime Giriş*, Anı Yayıncılık, Ankara 2009, 2-24.
- Turla, Ayşe; Özlem Ersoy; Neslihan Avcı. *Çocuklar İçin Erken Uyarıcı Çevre “Oyuncak, Televizyon, Bilgisayar ve Kitap”*, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul 2008, 153.
- Tür, Gülseren; Ayşe Turla. *Okul Öncesinde Çocuk, Edebiyat ve Kitap*, Yapa Yayınları, İstanbul 1999, 72.
- Ural, Ozana; Oya Ramazan. “Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimin Dünü ve Bugünü”, (ed. Servet Özdemir, Hasan Bacanlı, Murat Sözer), *Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Sistemi*, Türk Eğitim Derneği Yayınları, Ankara 2007, 11-56.
- Ünlü, Mehmet; Seçil Alkış. “Okulöncesi Öğretmenliği Programlarında Coğrafya Derslerinin Gerekliliğinin İrdelenmesi”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, Sayı:14, 2006, 17-27.
- Ünlü, Mehmet; Süheyla Üçışık; Ramazan Özey. “Coğrafya Eğitim ve Öğretiminde Haritaların Önemi”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, Sayı: 5, 2002, 9-25.
- Ünlü, Mehmet. “Okul Öncesi Eğitim Programında Öğrencilere Kazandırılan Coğrafya Eğitimi”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, Cilt:2, Sayı:3, 2001, 87-100.
- Üstün, Elif; Akman, Berrin. “Üç Yaş Grubu Çocuklarda Kavram Gelişimi”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı:24, 2003, 137-141.
- Veziroğlu, Mefharet; Mübeccel Gönen. “Resimli Çocuk Kitaplarının M. E. B. Okul Öncesi Eğitim Programı’ndaki Kazanımlara Uygunluğunun İncelenmesi”, *Eğitim ve Bilim Dergisi*, Cilt: 37, Sayı: 163, 2012, 226-238.
- Wiegand, Patrick. *Learning And Teaching With Maps*. London; New York 2006. http://books.google.com.tr/books?id=1SuTfWoBGFYC&printsec=frontcover&hl=tr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false (04.06.2011).

Wiegand, Patrick. *Children And Primary Geography*, (ed. Cedric Cullingford), Cassell, London 1993.

<http://books.google.com.tr/books?id=sfzFZfQmQfoC&printsec=frontcover&hl=tr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false>(04.06.2011).

Yalçın, Alemdar; Gıyasettin Ayaş. *Çocuk Edebiyatı*, Akçağ Yayınları, Ankara 2002.

Yaşar Can, Münevver; Gözde İnal; Hakkı Yazıcı; Özgün Uyanık. “Okul Öncesi Dönemde Coğrafya Eğitimi”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:11, Sayı:39 2012, 75-87.

Yavuzer, Haluk. *Çocuğunuzun İlk 6 Yılı*, Remzi Kitabevi, İstanbul 2011, 118, 241.

Yavuzer, Haluk. *Çocuk Eğitimi El Kitabı*, Remzi Kitabevi, İstanbul 2003.

Yavuzer, Haluk. *Çocuk Psikolojisi*, Remzi Kitabevi, İstanbul 1999, 201.

Yılar, Ömer; Ayşegül Celepoğlu. “Çocuk Yayınları ve Bu Yayınlarda Bulunması Gereken Temel Unsurlar”, (ed. Ömer Yılar, Lokman Turan), *Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı*, Pegem A Yayıncılık, Ankara 2007, 37-66.

Yıldırım, Ali; Hasan Şimşek. *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2008, 188.

Zembat, Rengin; Müge Yurtsever. “Beş-altı Yaş Çocuklarının Kelime Dağarcığı Gelişimine Ana Dil Eğitim Programının Etkisi”, *Erken Çocukluk Gelişimi Eğitimi Sempozyum Bildiriler*, Kök Yayıncılık, Ankara 2002, 22-131.

Zengin, Ahmet Yaşar; Nesrin Zengin. *Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı*, Truva Yayınları, Ankara 2009, 77-87.

EK 1: GÖRÜŞME FORMU UYGULAMA İZİNİ

T.C
EDİRNE VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

08 Mart 2012

Sayı : B.08.4.MEM.4.22.22.00.044-(156) 5071
Konu : Anket Çalışması.

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) Millî Eğitim Bakanlığı'na Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.
b) Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'nın 24/02/2012 tarih ve 044-455-2260 sayılı yazısı.

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans programı öğrencisi Özge ÖZKAN'ın, 2011-2012 eğitim öğretim yılı ikinci yarıyıl döneminde, İlimiz Merkez ve İlçelerinde bulunan resmi ve özel okul öncesi Eğitim Kurumlarında, "Okul Öncesi Dönem Resimli Çocuk Kitaplarının Coğrafi Kavramları İçermesi Yönünden İncelenmesi" konulu teziyle ilgili anket çalışmasını uygulama isteğine ilişkin ilgi (b) yazı ve ekleri ile "Anket Değerlendirme Komisyon Tutanağı" ilişikte sunulmuştur.

Makamlarınızca uygun görüldüğü takdirde Özge ÖZKAN'a ait anket çalışmasının; İlimiz Merkez ve İlçelerinde bulunan resmi ve özel okul öncesi Eğitim Kurumlarında, eğitim ve öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde, okul müdürlükleri gözetim ve sorumluluğunda yapılabilmesini Olur'larınıza arz ederim.

Hüseyin ÖZCAN
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
08 / 02 / 2012
Dr. Aynur ÖZKAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

EK : Dosya (1 Ad.)

07/02/2012 ŞEF : G. GÜNAL
07/02/2012 MD.YD.: H. ÇAKIRLAR

Edirne İl Millî Eğitim Müdürlüğü
Vilayet Binası Kat:3 22020 EDİRNE.
Bilgi için: Sınav Hizmetleri Şubesi (142)
Telefon: (0 284) 225 16 32
Faks : (0 284) 225 49 08
E-posta: sinav23@meb.gov.tr
Elektronik Ağ: <http://edirne.meb.gov.tr>

EK 2: KİTAP DEĞERLENDİRME FORMU**I. BÖLÜM****Kitabın Adı:****Yazarı:****Çeviri: Çeviri Değil:****Resimleyen:****Basım Yılı ve Yeri:****Yayınevi:****Sayfa Sayısı:****II. BÖLÜM**

	Var	Yok
Kitapta dolaşım kavramı var mı?		
Kitapta konum kavramı var mı?		
Kitapta yer kavramı var mı?		
Kitapta bölge kavramı var mı?		
Kitapta insan ve çevre kavramı var mı?		
Kitapta harita kavramı var mı?		

EK 3:ÖRNEKLEM GRUBUNU OLUŞTURAN KİTAP LİSTESİ

	Kitabın Adı	Yazarı	Resimleyen	Yayınevi	Yıl
1.	Ay	Asuman Baybaş	Nilgün Bayraktaroğlu	Kök Yayıncılık	2009
2.	Aya Tutkun Uçurtma	Gülçin Alpöge	Esin Ersin	Kök Yayıncılık	2009
3.	Suda Neler Olmuş?	Ayşin Bumin	Nilgün Bayraktaroğlu	Kök Yayıncılık	2006
4.	Havada Neler Olmuş?	Ayşin Bumin	Nilgün Bayraktaroğlu	Kök Yayıncılık	2006
5.	Ağlayan Bulut	Merve Doyuran	L. Zeki Oksev	Şiir Çocuk Yayın	2011
6.	Tobi'nin İlkbahar Macerası	Ayşegül Coşkun / Gülinaz Şafak	Ayşegül Coşkun / Gülinaz Şafak	Şiir Çocuk Yayın	2011
7.	Fare Ailesi Ormana Taşınıyor	Ayşegül Coşkun / Gülinaz Şafak	Ayşegül Coşkun / Gülinaz Şafak	Şiir Çocuk Yayın	2011
8.	Tobi'nin Sonbahar Macerası	Ayşegül Coşkun / Gülinaz Şafak	Ayşegül Coşkun / Gülinaz Şafak	Şiir Çocuk Yayın	2011
9.	Tobi'nin Yaz Macerası	Ayşegül Coşkun / Gülinaz Şafak	Ayşegül Coşkun / Gülinaz Şafak	Şiir Çocuk Yayın	2011
10.	Balonla Gezi	Ercan Dinçer	Ercan Dinçer	Zambak Yayınları	2009
11.	Gök Kuşağı	Ercan Dinçer	Ercan Dinçer	Zambak Yayınları	2009
12.	Yaşlı Tavşan	Ercan Dinçer	Ercan Dinçer	Zambak Yayınları	2009
13.	Büyük Gösteri	Ercan Dinçer	Ercan Dinçer	Zambak Yayınları	2009
14.	Çakıl Taşının Öyküsü	Yıldız Çelik	Yıldız Çelik	Duru Okul Öncesi Yayınları	2009
15.	Ay Dedeyi Saklayan Çocuk	Özdilek Erdem	Sait Muhzur	Kök Yayıncılık	2010
16.	Köprü Olan Deniz	Lia Karavia	Serpil Ural	Kök Yayıncılık	2006
17.	Kiraz Yıldızlarda	Damla Ayzeren	Damla Ayzeren	Kök Yayıncılık	2011
18.	Kedilerin Yarışı	Ercan Dinçer	Ercan Dinçer	Zambak Yayınları	2011
19.	Büyük Saray	Ercan Dinçer	Ercan Dinçer	Zambak Yayınları	2011
20.	Kayık	Ercan Dinçer	Ercan Dinçer	Zambak Yayınları	2011
21.	Mırmır'ın Rüyası	Ercan Dinçer	Ercan Dinçer	Zambak Yayınları	2011
22.	Kıvırcık Parkta	Mehmet Çelebioğlu	İlknur Ercan Koldaş	Zambak Yayınları	2006
23.	Kıvırcık Piknikte	Mehmet Çelebioğlu	İlknur Ercan Koldaş	Zambak Yayınları	2006
24.	Kıvırcık Sokakta	Mehmet Çelebioğlu	İlknur Ercan Koldaş	Zambak Yayınları	2006
25.	Kıvırcık Okulda	Mehmet Çelebioğlu	İlknur Ercan Koldaş	Zambak Yayınları	2006

26.	Kıvırcık Kııda	Mehmet Çelebioğlu	İlknur Ercan Koldaş	Zambak Yayınları	2006
27.	Pıtırıcık Bahçede	Mehmet Çelebioğlu	İlknur Ercan Koldaş	Zambak Yayınları	2006
28.	Pıtırıcık Çiftlikte	Mehmet Çelebioğlu	İlknur Ercan Koldaş	Zambak Yayınları	2006
29.	Pıtırıcık Gökyüzünde	Mehmet Çelebioğlu	İlknur Ercan Koldaş	Zambak Yayınları	2006
30.	Pıtırıcık Tarlada	Mehmet Çelebioğlu	İlknur Ercan Koldaş	Zambak Yayınları	2006
31.	Pıtırıcık Ormanda	Mehmet Çelebioğlu	İlknur Ercan Koldaş	Zambak Yayınları	2006
32.	Pıtırıcık Tatilde	Mehmet Çelebioğlu	İlknur Ercan Koldaş	Zambak Yayınları	2006
33.	Taytay Artık Kızılmıyor	Nurşen Şirin/ Hacer Azman/ Meltem Çelebioğlu/ Fethiye Tunç	Nuri Can Kafılı	Zambak Yayınları	2009
34.	Kestane Zepzep'i Anlıyor	Nurşen Şirin/ Hacer Azman/ Meltem Çelebioğlu/ Fethiye Tunç	Nuri Can Kafılı	Zambak Yayınları	2009
35.	Kiki, Farklılıkları Kabulleniyor	Nurşen Şirin/ Hacer Azman/ Meltem Çelebioğlu/ Fethiye Tunç	Nuri Can Kafılı	Zambak Yayınları	2009
36.	Suay, Dinlemeyi Öğreniyor	Nurşen Şirin/ Hacer Azman/ Meltem Çelebioğlu/ Fethiye Tunç	Nuri Can Kafılı	Zambak Yayınları	2009
37.	Mumi Güneş'i Arıyor	Ercan Dinçer	Bülent Benli- Ercan Dinçer	Zambak Yayınları	2011
38.	Mumi Yardımlaşıyor	Ercan Dinçer	Bülent Benli- Ercan Dinçer	Zambak Yayınları	2011
39.	Mumi Resim Yapıyor	Ercan Dinçer	Bülent Benli- Ercan Dinçer	Zambak Yayınları	2011
40.	Mumi Özur Diliyor	Ercan Dinçer	Bülent Benli- Ercan Dinçer	Zambak Yayınları	2011
41.	Meraklı Ceylan	Nurefşan Çağlaroğlu	Orhan Akcan- Raif Gökkuş	Zambak Yayınları	2009
42.	Yavru Fil	Nurefşan Çağlaroğlu	Orhan Akcan- Raif Gökkuş	Zambak Yayınları	2009
43.	Çevreci Kanguru	Nurefşan Çağlaroğlu	Orhan Akcan- Raif Gökkuş	Zambak Yayınları	2009
44.	Orman Parkı	Nurefşan Çağlaroğlu	Orhan Akcan- Raif Gökkuş	Zambak Yayınları	2009
45.	Bülbül Ciciş	Nurefşan Çağlaroğlu	Orhan Akcan- Raif Gökkuş	Zambak Yayınları	2009
46.	Karga Gagış	Nurefşan Çağlaroğlu	Orhan Akcan- Raif Gökkuş	Zambak Yayınları	2009
47.	Misimisi ile Pisipisi Temizlik Oyunu Oynuyor	Nurefşan Çağlaroğlu	Süleyman Özkonuk	Zambak Yayınları	2009
48.	Kurbağa	Ayşe Turla	Tarkan Tunca	Morpa	2007

	Hanımın Lokantası			Yayınları	
49.	Kar Yağıyor	Nur İçözü	Fusun İyicil	Morpa Yayınları	2007
50.	Filler Kaç Taneydi?	Ayşe Turla	Tarkan Tunca	Morpa Yayınları	2007
51.	Ali'nin Sıkıntısı	Emine Bora	Emine Bora	Morpa Yayınları	2007
52.	Edizler Taşmıyor	Alev Önder	Ayşin Eroğlu	Morpa Yayınları	2007
53.	Kurdele ve Toto	Ayşe Turla	Asiye Erin	Morpa Yayınları	2007
54.	Üç Sokak Kedisi	Ayşe Turla	Asiye Erin	Morpa Yayınları	2007
55.	Mırmırık Kayboldu	Ayşe Turla	Saadet Ceylan	Morpa Yayınları	2007
56.	Akşah ile Karaşah	Özgül Polat Unutkan Elif Kurtuluş	Saadet Ceylan	Morpa Yayınları	2007
57.	Ali ile Zeynep Harikalar Sirki'nde	Ayşe Turla	Behçet Ersan	Morpa Yayınları	2007
58.	Cumba'nın Evi	Şebnem Yılmaz- Ayşegül Pökön	Oğuz Demir	Morpa Yayınları	2007
59.	Uygun Değil	S.Özlem Demir	Sibel Demirtaş	Morpa Yayınları	2007
60.	Bay Sivri Bayan Küt	Şebnem Yılmaz- Ayşegül Pökön	Oğuz Demir	Morpa Yayınları	2007
61.	Zeynep Kayboldu	Alev Önder	Ayşin Eroğlu	Morpa Yayınları	2007
62.	Deniz Piknikte	Aydoğan Yavaşlı	Uğur Bülent Sertçelik	Bulut Yayınları	2006
63.	Büyülü Bahçe	Ayfer Gürdal Ünal	Saadet Ceylan	Tudem	2008
64.	Hava	Ayşen Oy	İlknur Ercan Koldaş	Nurdan Yayınları	2005
65.	Kelebekler Neden Özgürdür?	Tansu Bele	Gülnur Atmaca	Ya-Pa Yayın	2006
66.	Kardan Adamların Tavşanın Dostluğu	Turgay Arıcıoğlu	Normajans	Ünlü Yayınları	2010
67.	Buruşuk Domates	Koray Avcı Çakman	Nilüfer Dericioğlu Ulaş	Ya-Pa Yayın	2009
68.	Sebzeleri Tanıyalım	Merve Doyuran	L.Zeki Oksev	Şiir Çocuk	2010
69.	Küçük Tekne	Kolektif		Damla Yayınevi	2010
70.	Pamuk Kedicik ve Tonton Teyze	Koray Avcı Çakman	Nilüfer Dericioğlu Ulaş	Ya-Pa Yayın	2009
71.	Arkadaşım Korkuluk ve Salyangoz	Ercan Dinçer	Ercan Dinçer	Polat Kitapçılık	2005
72.	Çiloş'un Uçuşları	Tansu Bele	Gülnur Atmaca	Ya-Pa Yayın	2006
73.	Şaşı Kedi Minik Dost	Nilüfer Tataroğlu	Serdar Dokgöz, Serdar Südor	Nobel Yayın Dağıtım	2006
74.	Kar Yağıyor	Aziz Sivaslıoğlu	Sena Parlakulaş	Duru Yayınları	2009

75.	Şaşı Kedi Trafik	Nilüfer Tataroğlu	Serdar Dokgöz, Serdar Südor	Nobel Yayın Dağıtım	2006
76.	Arkadaşım Korkuluk ve Yaramaz Çocuk	Ercan Dinçer	Ercan Dinçer	Polat Kitapçılık	2005
77.	Şaşı Kedi Pisi Pisi	Nilüfer Tataroğlu	Serdar Dokgöz, Serdar Südor	Nobel Yayın Dağıtım	2006
78.	Buğdayın Macerası	Koray Avcı Çakman	Nilüfer Demircioğlu Ulaş	Ya-Pa Yayın	2009
79.	Yardımsever Arı	Niyazi Birinci	Normajans	Ünlü Yayınları	2011
80.	Sevgili Okulum	Erdal Çakıcıoğlu	Emel Alp Sarı	İlkadım Yayınevi	2009
81.	Neşeli Orman	Ercan Dinçer	Ercan Dinçer	Polat Kitapçılık	2007
82.	Zeynep ile Pamuk	Turgay Arıcıoğlu	Normajans	Ünlü Yayınları	2011
83.	Kim?	Aziz Sivashioğlu	Nilüfer Dericioğlu Ulaş	Duru Yayınları	2007
84.	Ormanın Sesleri	Koray Avcı Çakman	Nilüfer Demircioğlu Ulaş	Ya-Pa Yayın	2009
85.	Ağaç	Ayşen Oy	İlknur Ercan Koldaş	Nurdan Yayınları	2005
86.	Kutup Yıldızı ile Deniz Yıldızı	Ercan Dinçer	Ercan Dinçer	Polat Kitapçılık	2006
87.	Yapraklarını Beğenmeyen Çam Ağacı	Koray Avcı Çakman	Emre Ulaş	Ya-Pa Yayın	2009
88.	Haberleşme	Ayşen Oy	İlknur Ercan Koldaş	Nurdan Yayınları	2005
89.	Farklıyız Ama Arkadaşız	Koray Avcı Çakman	Nilüfer Dericioğlu Ulaş	Ya-Pa Yayın	2009
90.	Balcan Oyuncaklarını Topluyor	Meltem Çelebioğlu	Zambak Grafik Servisi	Zambak Yayınları	2010
91.	Balcan Resim Yapıyor	Meltem Çelebioğlu	Zambak Grafik Servisi	Zambak Yayınları	2010
92.	Balcan Paylaşmayı Öğreniyor	Meltem Çelebioğlu	Zambak Grafik Servisi	Zambak Yayınları	2010
93.	Balcan Markette Kayboluyor	Meltem Çelebioğlu	Zambak Grafik Servisi	Zambak Yayınları	2010
94.	Balcan Doğruyu Söylüyor	Meltem Çelebioğlu	Zambak Grafik Servisi	Zambak Yayınları	2010
95.	Balcan Top Buluyor	Meltem Çelebioğlu	Zambak Grafik Servisi	Zambak Yayınları	2010
96.	Kiti ile Kiki Vahşi Doğada	<u>Carmen Busquets</u>	<u>Carmen Busquets</u>	Çiçek Yayıncılık	2007
97.	Kraliçenin Yüzüğü	Belma Tuğrul	Tarkan Tunca	Morpa Kültür Yayınları	2007
98.	Çamaşırlar Kurudu.	Gamze Tekeş Ergül	Oğuz Demir	Morpa Kültür Yayınları	2007
99.	Robo Nerede?	Belma Tuğrul	Ayşin Eoğlu	Morpa Kültür Yayınları	2007
100.	Trafik Kurallarını Öğreniyorum	Aziz Sivashioğlu	İlknur Ercan Koldaş	Hobi Yayınevi	2005
101.	Boncuk Gözler Meraklı Kuçu	Aziz Sivashioğlu	İlknur Ercan Koldaş	Hobi Yayınevi	2005

	Kuçu				
102.	Boncuk Gözler Süslü Mırnava	Aziz Sivashioğlu	İlknur Ercan Koldaş	Hobi Yayınevi	2005
103.	Minik Kurbağa	Koray Avcı Çakman	Nilüfer Dericioğlu Ulaş	Hobi Yayınevi	2008
104.	Küçük Poni	Nalan Aktaş Sönmez	Ercan Polat	Timaş çocuk	2011
105.	Kanguru Hopidik	Şokuh Gasemnia	Ercan Polat	Timaş çocuk	2011
106.	Panda Pandi	Müjgan Şeyhi	Ercan Polat	Timaş çocuk	2010
107.	Pamuk ile Tekir	Müjgan Şeyhi	Ercan Polat	Timaş çocuk	2010
108.	Meraklı Potpot	Müjgan Şeyhi	Ercan Polat	Timaş çocuk	2010
109.	Çocukları Çok Seven Gıdak Tavuk	Aziz Sivashioğlu	Normajans	Hobi Yayınları	2005
110.	Çocukları Çok Seven Meee Koyun	Aziz Sivashioğlu	Normajans	Hobi Yayınları	2005
111.	Tobi ve Yabani Hayvanlar	Aziz Sivashioğlu	Normajans	Hobi Yayınları	2005
112.	Ninemle Hayvanat Bahçesinde	Aysel Gürmen	Mustafa Delioğlu	Kırlangıç Yayınları	2008
113.	Tomurcuk Gökyüzünde	Aziz Sivashioğlu	İlknur Ercan Koldaş	Hobi Yayınları	2005
114.	Tomurcuk Deniz Kıyısında	Aziz Sivashioğlu	İlknur Ercan Koldaş	Hobi Yayınları	2005
115.	Tomurcuk Çocuk Parkında	Aziz Sivashioğlu	İlknur Ercan Koldaş	Hobi Yayınları	2005
116.	Dünya	Ayşen Oy	İlknur Ercan Koldaş	Nurdan Yayınları	2005
117.	Su	Ayşen Oy	İlknur Ercan Koldaş	Nurdan Yayınları	2005
118.	Deniz Fenerinin Öyküsü	Yıldız Çelik	Yıldız Çelik	Duru Yayınları	2009
119.	Balıkların Öyküsü	Yıldız Çelik	Yıldız Çelik	Duru Yayınları	2009
120.	Kırmızı Balığın Yolculuğu	Serpil Ural	Serpil Ural	Duru Yayınları	2007
121.	Tavşan Kardeşler Yüzme Öğreniyor	Salih Turhanlar	Ahmet Altay	Duru Yayınları	2007
122.	Tavşan Kardeşler Ormanda	Salih Turhanlar	Ahmet Altay	Duru Yayınları	2007
123.	Tavşan Kardeşler Lunaparkta	Salih Turhanlar	Ahmet Altay	Duru Yayınları	2007
124.	Küçük Kurbi	Müjgan Şeyhi	Ercan Polat	Timaş çocuk	2011
125.	Cesur Tonti	Şokuh Gazemnia	Ercan Polat	Timaş çocuk	2011
126.	Yaşlı Denizci ve Küçük Kayık	Müjgan Şeyhi	Süleyman Özkonuk	Timaş çocuk	2011
127.	Tavşan ile Kırlangıç	Müjgan Şeyhi	Süleyman Özkonuk	Timaş çocuk	2011
128.	Çiftek	Müjgan Şeyhi	Süleyman Özkonuk	Timaş çocuk	2011
129.	Mutlu Sokak Sakinleri	Gamze Tekeş Ergül	Oğuz Demir	Morpa Kültür Yayınları	2006

130.	Pelin'in Yunusla Yolculuğu	Alev Önder	Ayşim Eroğlu	Morpa Kültür Yayınları	2007
131.	Şaşkın Kuğu Yavrusu	Nur İçöz	Fusun İyicil	Morpa Kültür Yayınları	2007
132.	Kuğular Aç Kalmasın	Gamze Tekeş Ergül	Oğuz Demir	Morpa Kültür Yayınları	2007
133.	Güneş Neden Uyuya Kaldı?	Müjgan Şeyhi	Süleyman Özkonuk	Timaş çocuk	2011
134.	Berk ve Kırmızı Kamyon	Müjgan Şeyhi	Süleyman Özkonuk	Timaş çocuk	2011
135.	Küçük Uçuç Böceği	Müjgan Şeyhi	Süleyman Özkonuk	Timaş çocuk	2011
136.	Kangi ve Doktor Leylek	Müjgan Şeyhi	Süleyman Özkonuk	Timaş çocuk	2011
137.	At ile Trenin Dostluğu	Müjgan Şeyhi	Süleyman Özkonuk	Timaş çocuk	2011
138.	Neden Ayaklarımı Gökyüzüne Asıyorsun?	Müjgan Şeyhi	Süleyman Özkonuk	Timaş çocuk	2011
139.	Arı ile Kelebek	Müjgan Şeyhi	Süleyman Özkonuk	Timaş çocuk	2011
140.	Huysuz Kaplumbağa	Turgay Arıcıoğlu	Normajans	Ünlü Yayınları	2007
141.	Yalnız Çiçeğin Öyküsü	Turgay Arıcıoğlu	Normajans	Ünlü Yayınları	2007
142.	Aç Gözlü Tavuk	Turgay Arıcıoğlu	Normajans	Ünlü Yayınları	2007
143.	Otobüs Tostos	Şokuh Gazemnia	Ercan Polat	Timaş çocuk	2011
144.	Acı Biber Çatçat	Şokuh Gazemnia	Ercan Polat	Timaş çocuk	2011
145.	Vak Vak Vaki	Firuzende Nimetullah	Ercan Polat	Timaş çocuk	2011
146.	Tonton ve Arkadaşları	Müjgan Şeyhi	Ercan Polat	Timaş çocuk	2011
147.	Tintin ile Posti	Nalan Aktaş Sönmez	Ercan Polat	Timaş çocuk	2011
148.	Dalgın Yummyum	Nalan Aktaş Sönmez	Ercan Polat	Timaş çocuk	2011
149.	Karga Gakguk	Müjgan Şeyhi	Ercan Polat	Timaş çocuk	2011
150.	Bir Kahverengi Çınar Ağacı	Müjgan Şeyhi	Süleyman Özkonuk	Timaş çocuk	2011
151.	Yol Arkadaşları	Müjgan Şeyhi	Süleyman Özkonuk	Timaş çocuk	2011
152.	Vefalı Güvercinler	Müjgan Şeyhi	Süleyman Özkonuk	Timaş çocuk	2011
153.	Küçük Kayık Derya	Müjgan Şeyhi	Süleyman Özkonuk	Timaş çocuk	2011
154.	Dondurma Seven Eşek	Müjgan Şeyhi	Süleyman Özkonuk	Timaş çocuk	2011
155.	Uykusu Gelmeyen Küçük Penguen	Müjgan Şeyhi	Süleyman Özkonuk	Timaş çocuk	2011
156.	Küçük Yengeç ve Dalgalar	Müjgan Şeyhi	Süleyman Özkonuk	Timaş çocuk	2011
157.	Sincap Nazik	Müjgan Şeyhi	Süleyman Özkonuk	Timaş çocuk	2011
158.	Pengu Yüzme Öğreniyor	Şükran Oğuzkan	Saadet Ceylan	Morpa Kültür Yayınları	2007
159.	Pengu'nun Doğum günü	Şükran Oğuzkan	Saadet Ceylan	Morpa Kültür Yayınları	2007
160.	Pengu ve Yavru Balina	Şükran Oğuzkan	Saadet Ceylan	Morpa Kültür Yayınları	2007

161.	Pengu ve Ayı Balığı	Şükran Oğuzkan	Saadet Ceylan	Morpa Kültür Yayınları	2007
162.	Pengu'nun Düşü	Şükran Oğuzkan	Saadet Ceylan	Morpa Kültür Yayınları	2007
163.	Arkadaş Arayan Küçük Otomobil	Oya Abacı	Saadet Ceylan	Morpa Kültür Yayınları	2007
164.	Sevimli Minik Kuş	Oya Abacı	Saadet Ceylan	Morpa Kültür Yayınları	2007
165.	Küçük Su Damlası	Oya Abacı	Saadet Ceylan	Morpa Kültür Yayınları	2007
166.	Sarman Evinin Yolunu Arıyor	Oya Abacı	Saadet Ceylan	Morpa Kültür Yayınları	2007
167.	Ceren'in Mevsim Bahçesi	Oya Abacı	Saadet Ceylan	Morpa Kültür Yayınları	2007
168.	Küçük Yunusun Dansı	Koray Avcı Çakman	Nilüfer Dericioğlu Ulaş	Ya-Pa Yayınları	2009
169.	Sabırsız Kardelenler	Koray Avcı Çakman	Nilüfer Dericioğlu Ulaş	Ya-Pa Yayınları	2007
170.	Karabaş Penguenler Ülkesinde	Turgay Arıcıoğlu	Normajans	Ünlü Yayınları	2007
171.	Küçük Filin Okul Sevgisi	Turgay Arıcıoğlu	Normajans	Ünlü Yayınları	2007
172.	Kraliçe Arılar	Şehriban Çetin	Normajans	Ünlü Yayınları	2007
173.	Gökdelene Giren Bulut	Behiç Ak	Behiç Ak	Odtü Yayıncılık	2008
174.	Bayan Leylek	Mohammad Reza Shams	Negin Ehtesabian	Odtü Yayıncılık	2010
175.	Arkadaşım Penguen	M. Twinn	P. Adams	Gün Yayıncılık	2010
176.	Kocaman Küçük Deniz	Süleyman Bulut	Mustafa Delioğlu	Can Sanat Yayınları	2011
177.	Kelebeğin Rüyası	Ercan Dinçer	Ercan Dinçer	Polat Kitapçılık	2009
178.	Çevreci Kral Kurbağa	Aysun Berktaş Özmen	Aysun Berktaş Özmen	Altın Kitaplar Yayınevi	2011
179.	Arda ile Paytak Uçakta	Funda Aşkınoğlu	İmam Cici – Ertuğ Sönmez	Mandolin Yayınları	2010
180.	Misafir	Claire Thomas-Mesude Atay	Esin Ersin	Kök Yayıncılık	2010
181.	Şıpsıp ile Tıptıp	Gülçin Alpöge	Esin Ersin	Kök Yayıncılık	2010
182.	Atık mı? Hiç Dert Değil!	David Morichon	David Morichon	Tübitak Popüler Bilim Kitapları	2010
183.	Kedi ve Yıldızlar	Kambiz Kakavand	Neda Azımı	Odtü Yayıncılık	2010
184.	Park Yiyen Robot	Aytül Akal	Mustafa Delioğlu	Uçan Balık Yayınları	2010
185.	Bahçıvan Köstebek ve Uçan Karınca Kıvırcık	Aysun Berktaş Özmen	Aysun Berktaş Özmen	Tudem Yayınevi	2011
186.	Denizatının Öyküsü	Gülsüm Cengiz	Gökçe Akgül	Say Yayınları	2008
187.	Oyuncu Bulut	Nural Birden	Nural Birden	Kök yayıncılık	2009
188.	Bilgin amca Ay Tutulması	Ercan Dinçer	Ercan Dinçer	Polat Kitapçılık	2010

189.	Bilgin Amca Yağmur	Ercan Dinçer	Ercan Dinçer	Polat Kitapçılık	2010
190.	Bilgin Amca Uçan Balon	Ercan Dinçer	Ercan Dinçer	Polat Kitapçılık	2010
191.	Arkadaşım Kukla ve Meşe Ağacı	Ercan Dinçer	Ercan Dinçer	Polat Kitapçılık	2009
192.	Arkadaşım Korkuluk ve Dileği	Ercan Dinçer	Ercan Dinçer	Polat Kitapçılık	2009
193.	Arkadaşım Ayıcık ve Tatil	Ercan Dinçer	Ercan Dinçer	Polat Kitapçılık	2009
194.	Arkadaşım Ayıcık ve Eve Dönüş	Ercan Dinçer	Ercan Dinçer	Polat Kitapçılık	2009
195.	Arkadaşım Ayıcık ve Deniz Özlemi	Ercan Dinçer	Ercan Dinçer	Polat Kitapçılık	2009
196.	Betül Yaylada	Mehmet Dikmen	Ayşegül Coşkun-Gülnaz Coşkun	Gelincik Yayınları	2008
197.	Kocaman Bir Şehirdeyim	Yağmur Bülbül	Shutterstock-İstockphoto	Kuzey Yayınları	2011
198.	Minik Tosbi Evini Arıyor	İsmet Bertan	Betül Sayın	Günışığı Kitaplığı	2007
199.	Bu Dünya Kimin	Aytül Akal	Ayla Delibaş Yetkin	Uçan Balık Yayınları	2009
200.	Cadı Burunlu Fabrika	Aytül Akal	Mustafa Delioğlu	Uçan Balık Yayınları	2009
201.	Çöp Kafalı Çocuk	Aytül Akal	Ayla Delibaş Yetkin	Uçan Balık Yayınları	2010
202.	Ay, Yıldız ve Ben	Mohammad Reza Yousefi	Mahnaz Hashemi Aghdam	Odtü Yayınları	2010
203.	Uçan Balık	Kambiz Kakavand	Roksana Manuchehri	Odtü Yayınları	2010
204.	Bulut Ana Yağmur Kız	Mustafa Asoğlu	Betül Aytaç	Tudem Yayıncılık	2008
205.	Toprak Ana, Kavak Oğlan, Çiçek Kız	Mustafa Asoğlu	Betül Aytaç	Tudem Yayıncılık	2008
206.	Köstebeğin Evi	Ercan Dinçer	Ercan Dinçer	Polat Kitapçılık	2010
207.	Rüzgarın Gücü	Ercan Dinçer	Ercan Dinçer	Polat Kitapçılık	2010
208.	Merdivenli Ada	Şafak Okdemir	Şafak Okdemir	Tudem Yayıncılık	2011
209.	Yalnız Eskimo	Ercan Dinçer	Ercan Dinçer	Polat Kitapçılık	2009
210.	Bizim Tombiş Taştan Hiç Anlamıyor	Behiç Ak	Behiç Ak	Odtü Yayıncılık	2010
211.	Suda Oynamayı Kim Sevmez	Aytül Akal	Saadet Ceylan	Uçan Balık Yayınları	2010
212.	Gölde	Anna Milbourne	Mat Russell	Tübitak Yayınları	2010
213.	Misimisi Banyo Yapıyor	Nurefşan Çağlaroğlu	Süleyman Özkonuk	Zambak Yayınları	2009
214.	Pisipisi Dişlerini Fırçalıyor	Nurefşan Çağlaroğlu	Süleyman Özkonuk	Zambak Yayınları	2009

215.	Misimisi Ellerini Yıkıyor	Nurefşan Çağlaroğlu	Süleyman Özkonuk	Zambak Yayınları	2009
216.	Pisipisi Temiz Giyiniyor	Nurefşan Çağlaroğlu	Süleyman Özkonuk	Zambak Yayınları	2009
217.	Misimisi Saçlarını Tarıyor	Nurefşan Çağlaroğlu	Süleyman Özkonuk	Zambak Yayınları	2009
218.	Pisipisi Tırnaklarını Kestiriyor	Nurefşan Çağlaroğlu	Süleyman Özkonuk	Zambak Yayınları	2009
219.	Güneşe meydan Okuyan Zambak	Mustafa Balel	Saadet Ceylan	Morpa Kültür Yayınları	2007
220.	Kırmızı Burunlu Biber	Emine Korkmazer	Emine Korkmazer-Çağatay Korkmazer	Akvaryum Yayınevi	2011
221.	Küçük Güvercin	Emine Korkmazer	Emine Korkmazer-Çağatay Korkmazer	Akvaryum Yayınevi	2011
222.	Pati ve Sınıfı	Nalan Aktaş Sönmez	Ercan Polat	Timaş Yayınları	2011
223.	<i>Hayvanların Dili Olsa Akıllı Geyik</i>	Timur Koşal	Mustafa Şahin	Sıra Dışı Yayıncılık	2011
224.	<i>Hayvanların Dili Olsa Güçlü Genç Fil</i>	Timur Koşal	Mustafa Şahin	Sıra Dışı Yayıncılık	2011
225.	Yaz Kampı	Elif Sarıcan Esmir	Serap Deliorman	Akıllı Çocuk Yayın Evi	2009
226.	Bahar Şarkısı	Elif Sarıcan Esmir	Serap Deliorman	Akıllı Çocuk Yayın Evi	2009
227.	Kumdan Kale	Elif Sarıcan Esmir	Serap Deliorman	Akıllı Çocuk Yayın Evi	2009
228.	Son Bahar ve Küçük Kardeş	Elif Sarıcan Esmir	Serap Deliorman	Akıllı Çocuk Yayın Evi	2009
229.	Okulun İlk Günü	Elif Sarıcan Esmir	Serap Deliorman	Akıllı Çocuk Yayın Evi	2009
230.	Kış Geliyor	Elif Sarıcan Esmir	Serap Deliorman	Akıllı Çocuk Yayın Evi	2009
231.	Zeynep'in Yeni Evi	Elif Sarıcan Esmir	Serap Deliorman	Akıllı Çocuk Yayın Evi	2009
232.	Yeni Arkadaşım	Elif Sarıcan Esmir	Serap Deliorman	Akıllı Çocuk Yayın Evi	2009
233.	Neşeli Çiftçi ve Kış sebzeleri	Elif Sarıcan Esmir	Serap Deliorman	Akıllı Çocuk Yayın Evi	2009
234.	Mavi Sularda	Nurdan Özalp	Nazım Mehmet	Karaca Eğitim Yayınları	2009
235.	Renkler Dünyayı Boyuyor	Hatice Aydın	Ayşegül Coşkun-Gülinaz Şafak	Şiir Çocuk Yayın	2010
236.	Uğur Denizde	Yücel Kaya	Yücel Kaya	Bahçeşehir Yayınları	2008
237.	Uğur İle Mor Kelebek	Yücel Kaya	Yücel Kaya	Bahçeşehir Yayınları	2008
238.	Uğur Fındık Bahçesinde	Yücel Kaya	Yücel Kaya	Bahçeşehir Yayınları	2008
239.	Uğur İle Kırık Kızak	Yücel Kaya	Yücel Kaya	Bahçeşehir Yayınları	2008
240.	Uğur Balık Tutuyor	Yücel Kaya	Yücel Kaya	Bahçeşehir Yayınları	2008
241.	Sinirli Toprak Teyze	Vildan Batmaz	Soner Girgin	Karaca Eğitim Yayınları	2011
242.	Nehir Kardeşler	Vildan Batmaz	Soner Girgin	Karaca Eğitim	2011

				Yayınları	
243.	Somurtkan Rüzgar	Vildan Batmaz	Soner Girgin	Karaca Eğitim Yayınları	2011
244.	Kıskanç Ay	Vildan Batmaz	Soner Girgin	Karaca Eğitim Yayınları	2011
245.	Minik Kayısı Ağacı	Vildan Batmaz	Soner Girgin	Karaca Eğitim Yayınları	2011
246.	Yanardağın Hastalığı	Vildan Batmaz	Soner Girgin	Karaca Eğitim Yayınları	2011
247.	Elma ağacı (Doğamız)	Aziz Sivaslıoğlu	Nilüfer Dericioğlu Ulaş	Duru Yayınları	2010
248.	Çiftlikte Bir Gün (Evcil Hayvanlar)	Aziz Sivaslıoğlu	Nilüfer Dericioğlu Ulaş	Duru Yayınları	2010
249.	Çok Yaşa Daire	Gamze Tekeş Ergül	Oğuz Demir	Morpa Yayınları	2007
250.	Boncuk İle Tomurcuk	Neslihan Koçer	Ahmet Kaya	Morpa Yayınları	2007

**EK 4:ÖRNEKLEM GRUBUNU OLUŞTURAN KİTAPLARIN KAVRAMLARA
GÖRE DAĞILIMI**

	Kitabın Adı	Dolaşım Kavramı	Konum Kavramı	Yer Kavramı	Bölge Kavramı	İnsan ve Çevre Kavramı	Harita Kavramı
1	Ay	X	X	X			
2	Aya Tutkun Uçurtma	X	X	X			
3	Suda Neler Olmuş?	X		X	X	X	
4	Havada Neler Olmuş?	X	X	X	X	X	
5	Ağlayan Bulut	X	X	X			
6	Tobi'nin İlkbahar Macerası	X		X	X	X	
7	Fare Ailesi Ormana Taşmıyor	X		X	X	X	
8	Tobi'nin Sonbahar Macerası	X	X	X	X	X	
9	Tobi'nin Yaz Macerası	X	X	X	X	X	
10.	Balonla Gezi	X	X	X			
11	Gök Kuşağı		X	X		X	
12	Yaşlı Tavşan	X		X	X	X	
13	Büyük Gösteri			X	X		
14	Çakıl Taşının Öyküsü	X	X	X		X	
15	Ay Dedeyi Saklayan Çocuk		X			X	X
16	Köprü Olan Deniz	X	X	X	X	X	
17	Kiraz Yıldızlarda		X	X			X
18	Kedilerin Yarışı	X	X	X	X		
19	Büyük Saray			X			
20	Kayık	X		X	X		
21	Mırmır'ın Rüyası		X	X			
22	Kıvırcık Parkta	X	X	X			
23	Kıvırcık Piknikte	X		X	X		
24	Kıvırcık Sokakta	X	X	X	X		
25	Kıvırcık Okulda		X	X	X		
26	Kıvırcık Kırdada	X	X	X			
27	Pıtırıcık Bahçede	X	X	X		X	
28	Pıtırıcık Çiftlikte	X	X	X			
29	Pıtırıcık Gökyüzünde	X	X	X			
30	Pıtırıcık Tarlada	X		X		X	
31	Pıtırıcık Ormanda	X	X	X	X		
32	Pıtırıcık Tatilde	X		X	X	X	
33	Taytay Artık	X		X			

	Kızıyor						
34	Kestane Zepzep'i Anlıyor	X	X	X		X	
35	Kiki, Farklılıkları Kabulleniyor			X			X
36	Suay, Dinlemeyi Öğreniyor		X	X			
37	Mumi Güneş'i Arıyor	X	X	X	X		
38	Mumi Yardımlaşıyor	X		X			
39	Mumi Resim Yapıyor		X	X	X		
40	Mumi Özür Diliyor	X	X	X	X		
41	Meraklı Ceylan			X	X		
42	Yavru Fil	X	X	X	X	X	
43	Çevreci Kanguru	X	X	X	X	X	
44	Orman Parkı			X	X	X	
45	Bülbül Ciciş	X	X	X	X		
46	Karga Gagış	X		X			
47	Misimisi ile Pisipisi Temizlik Oyunu Oynuyor			X		X	
48	Kurbağa Hanımın Lokantası	X	X	X			
49	Kar Yağıyor			X	X		
50	Filler Kaç Taneydi?	X	X	X	X		
51	Ali'nin Sıkıntısı	X	X	X			
52	Edizler Taşınıyor	X	X	X			
53	Kurdele ve Toto	X	X	X	X		
54	Üç Sokak Kedisi	X	X	X	X		
55	Mırmırık Kayboldu	X	X	X			
56	Akşah ile Karaşah		X	X	X		
57	Ali ile Zeynep Harikalar Sirki'nde			X			
58	Cumba'nın Evi			X			
59	Uygun Değil	X		X	X		
60	Bay Sivri Bayan Küt	X		X			
61	Zeynep Kayboldu	X		X			X
62	Deniz Piknikte	X	X	X	X	X	
63	Büyülü Bahçe	X	X	X	X	X	
64	Hava		X	X	X	X	X
65	Kelebekler Neden Özgürdür?			X			
66	Kardan Adamla Tavşanın Dostluğu	X		X			

67	Buruşuk Domates			X		X	
68	Sebzeleri Tanıyalım	X	X	X		X	
69	Küçük Tekne	X	X	X			
70	Pamuk Kedicik ve Tonton Teyze			X			
71	Arkadaşım Korkuluk ve Salyangoz	X	X	X			
72	Çiloş'un Uçuşları	X	X	X			
73	Şaşı Kedi Minik Dost	X	X	X			
74	Kar Yağıyor		X	X	X		
75	Şaşı Kedi Trafik	X	X	X			
76	Arkadaşım Korkuluk ve Yaramaz Çocuk			X		X	
77	Şaşı Kedi Pisi Pisi	X		X			
78	Buğdayın Macerası	X	X	X	X	X	
79	Yardımsever Arı	X	X	X			
80	Sevgili Okulum		X	X	X		
81	Neşeli Orman	X	X	X	X	X	
82	Zeynep ile Pamuk	X	X	X			
83	Kim?	X		X		X	
84	Ormanın Sesleri	X	X	X	X		
85	Ağaç	X		X	X	X	
86	Kutup Yıldızı ile Deniz Yıldızı	X	X	X	X		
87	Yapraklarını Beğenmeyen Çam Ağacı			X	X		
88	Haberleşme	X					
89	Farklıyız Ama Arkadaşız	X	X	X			
90	Balcan Oyuncaklarını Topluyor			X			
91	Balcan Resim Yapıyor	X		X	X		
92	Balcan Paylaşmayı Öğreniyor		X	X			
93	Balcan Markette Kayboluyor	X		X			
94	Balcan Doğruyu Söylüyor			X			
95	Balcan Top Buluyor	X	X	X			
96	Kiti ile Kiki Vahşi Doğada	X	X	X	X		X
97	Kraliçenin Yüzüğü	X		X	X	X	
98	Çamaşırlar			X			

	Kurudu.						
99	Robo Nerede?	X	X	X			
100	Trafik Kurallarını Öğreniyorum	X	X	X			
101	Boncuk Gözler Meraklı Kuçu Kuçu	X		X	X		
102	Boncuk Gözler Süslü Mirnav	X		X			
103	Minik Kurbağa		X	X			
104	Küçük Poni	X	X	X			
105	Kanguru Hopidik	X	X	X		X	
106	Panda Pandi	X	X	X	X		
107	Pamuk ile Tekir			X	X		
108	Meraklı Potpot	X	X	X	X		
109	Çocukları Çok Seven Gıdak Tavuk	X	X	X			
110	Çocukları Çok Seven Meee Koyun	X	X	X	X		
111	Tobi ve Yabani Hayvanlar	X	X	X	X		
112	Ninemle Hayvanat Bahçesinde	X	X	X			
113	Tomurcuk Gökyüzünde	X	X	X			
114	Tomurcuk Deniz Kıyısında	X		X		X	
115	Tomurcuk Çocuk Parkında		X	X			
116	Dünya	X	X	X	X	X	X
117	Su	X		X	X		X
118	Deniz Fenerinin Öyküsü	X	X	X			
119	Balıkların Öyküsü	X	X	X			
120	Kırmızı Balığın Yolculuğu	X	X	X	X		
121	Tavşan Kardeşler Yüzme Öğreniyor	X	X	X			
122	Tavşan Kardeşler Ormanda	X	X	X			X
123	Tavşan Kardeşler Lunaparkta	X		X	X		X
124	Küçük Kurbi	X	X	X			
125	Cesur Tonti	X		X	X	X	
126	Yaşlı Denizci ve Küçük Kayık	X	X	X			
127	Tavşan ile	X	X	X	X		

	Kırlangıç						
128	Çiftek	X		X			
129	Mutlu Sokak Sakinleri			X		X	
130	Pelin'in Yunusla Yolculuğu	X	X	X	X		
131	Şaşkın Kuğu Yavrusu	X	X	X	X		
132	Kuşlar Aç Kalmasın	X	X	X	X	X	
133	Güneş Neden Uyuya Kaldı?		X	X			
134	Berk ve Kırmızı Kamyon	X	X	X	X		
135	Küçük Uçuş Böceği	X	X	X	X		
136	Kangi ve Doktor Leylek	X	X	X			
137	At ile Trenin Dostluğu	X		X			
138	Neden Ayaklarını Gökyüzüne Asıyorsun?		X	X			
139	Arı ile Kelebek	X	X	X			
140	Huysuz Kaplumbağa	X	X	X	X		
141	Yalnız Çiçeğin Öyküsü			X			
142	Aç Gözlü Tavuk			X			
143	Otobüs Tostos	X	X	X	X		
144	Acı Biber Çatçat			X			
145	Vak Vak Vaki	X		X	X	X	
146	Tonton ve Arkadaşları			X		X	
147	Tintin ile Posti		X	X			
148	Dalgın Yummyum	X	X	X		X	
149	Karga Gakguk	X		X	X		
150	Bir Kahverengi Çınar Ağacı	X		X			
151	Yol Arkadaşları	X		X	X		
152	Vefalı Güvercinler	X	X	X			
153	Küçük Kayık Derya	X	X	X	X		
154	Dondurma Seven Eşek	X		X			
155	Uykusu Gelmeyen Küçük Penguen	X		X	X		
156	Küçük Yengeç ve Dalgalar	X	X	X			
157	Sincap Nazik	X	X	X	X		
158	Pengu Yüzme Öğreniyor	X		X	X		
159	Pengu'nun Doğum günü	X		X	X		

160	Pengu ve Yavru Balina	X	X	X	X		
161	Pengu ve Ayı Balığı	X	X	X	X		
162	Pengu'nun Düşü	X	X	X	X		
163	Arkadaş Arayan Küçük Otomobil	X	X				
164	Sevimli Minik Kuş	X		X		X	
165	Küçük Su Damlası	X	X	X			
166	Sarman Evinin Yolunu Arıyor	X	X	X	X		
167	Ceren'in Mevsim Bahçesi	X	X	X		X	
168	Küçük Yunusun Dansı	X	X	X			
169	Sabırsız Kardelenler		X	X			
170	Karabaş Penguenler Ülkesinde	X		X	X		X
171	Küçük Filin Okul Sevgisi	X	X	X	X		
172	Kraliçe Arılar	X	X	X	X		
173	Gökdelene Giren Bulut	X	X	X	X		
174	Bayan Leylek	X	X	X			
175	Arkadaşım Penguen		X	X	X		
176	Kocaman Küçük Deniz	X	X	X	X	X	
177	Kelebeğin Rüyası	X	X	X	X		X
178	Çevreci Kral Kurbağa		X	X	X	X	
179	Arda ile Paytak Uçakta	X	X	X			
180	Misafir	X		X	X	X	X
181	Şıpsıp ile Tıptıp	X	X	X	X		
182	Atık mı? Hiç Dert Değil!	X	X	X	X	X	
183	Kedi ve Yıldızlar	X	X	X			
184	Park Yiyen Robot	X		X		X	
185	Bahçıvan Köstebek ve Uçan Karınca Kıvrırcık	X	X	X	X	X	
186	Denizatının Öyküsü	X	X	X	X	X	
187	Oyuncu Bulut	X	X	X			
188	Bilgin amca Ay Tutulması	X	X	X			
189	Bilgin Amca Yağmur	X	X	X			
190	Bilgin Amca	X	X	X			

	Uçan Balon						
191	Arkadaşım Kukla ve Meşe Ağacı	X	X	X	X		
192	Arkadaşım Korkuluk ve Dileği		X	X		X	
193	Arkadaşım Ayıcık ve Tatil	X	X	X			
194	Arkadaşım Ayıcık ve Eve Dönüş	X		X	X		
195	Arkadaşım Ayıcık ve Deniz Özlemi	X		X			
196	Betül Yaylada	X		X	X	X	
197	Kocaman Bir Şehirdeyim	X	X	X	X	X	X
198	Minik Tosbi Evini Arıyor	X	X	X		X	
199	Bu Dünya Kimin		X	X	X	X	
200	Cadı Burunlu Fabrika	X	X	X	X	X	
201	Çöp Kafalı Çocuk	X	X	X	X	X	
202	Ay, Yıldız ve Ben	X	X	X	X		
203	Uçan Balık	X	X	X	X	X	
204	Bulut Ana Yağmur Kız	X	X	X			
205	Toprak Ana, Kavak Oğlan, Çiçek Kız		X	X			
206	Köstebeğin Evi	X	X	X	X		
207	Rüzgarın Gücü	X	X	X	X		
208	Merdivenli Ada	X	X	X	X		
209	Yalnız Eskimo		X	X	X	X	
210	Bizim Tombiş Taştan Hiç Anlamıyor	X		X	X		
211	Suda Oynamayı Kim Sevmez		X	X	X		
212	Gölde		X	X	X		
213	Misimisi Banyo Yapıyor	X	X	X	X		
214	Pisipisi Dişlerini Fırçalıyor	X	X	X	X	X	
215	Misimisi Ellerini Yıkıyor	X	X	X	X	X	
216	Pisipisi Temiz Giyiniyor	X	X	X		X	
217	Misimisi Saçlarını Tarıyor	X	X	X	X		
218	Pisipisi Tırnaklarını Kestiriyor		X	X	X		
219	Güneşe meydan Okuyan Zambak			X	X	X	

220	Kırmızı Burunlu Biber	X	X	X			
221	Küçük Güvercin	X	X	X	X		
222	Pati ve Sınıfı			X	X		X
223	<i>Hayvanların Dili Olsa Akıllı Geyik</i>		X	X			
224	<i>Hayvanların Dili Olsa Güçlü Genç Fil</i>	X	X	X	X		
225	Yaz Kampı	X		X	X	X	
226	Bahar Şarkısı	X		X	X		
227	Kumdan Kale	X		X	X	X	
228	Son Bahar ve Küçük Kardeş			X	X		
229	Okulun İlk Günü	X		X	X	X	
230	Kış Geliyor	X		X	X	X	X
231	Zeynep'in Yeni Evi	X		X	X	X	X
232	Yeni Arkadaşım			X	X	X	
233	Neşeli Çiftçi ve Kış sebzeleri	X		X	X	X	
234	Mavi Sularda	X	X	X	X		
235	Renkler Dünyayı Boyuyor		X	X	X		
236	Uğur Denizde	X	X	X	X	X	
237	Uğur İle Mor Kelebek	X		X	X	X	
238	Uğur Fındık Bahçesinde	X	X	X	X	X	
239	Uğur İle Kırık Kızak	X	X	X	X	X	
240	Uğur Balık Tutuyor	X		X	X	X	
241	Sinirli Toprak Teyze			X	X		
242	Nehir Kardeşler	X		X	X	X	
243	Somurtkan Rüzgar	X	X	X	X	X	X
244	Kıskanç Ay	X	X	X	X	X	X
245	Minik Kayısı Ağacı		X	X	X	X	
246	Yanardağın Hastalığı		X	X	X		
247	Elma ağacı (Doğamız)	X		X		X	
248	Çiftlikte Bir Gün (Evcil Hayvanlar)	X		X	X	X	
249	Çok Yaşa Daire	X		X			
250	Boncuk İle Tomurcuk	X		X	X		

EK 5: GÖRÜŞME FORMU

Araştırma Sorusu: Okul öncesi dönem öğretmenleri öğrencilerine coğrafi kavramları öğretirken resimli öykü kitaplarından faydalanma durumları nedir?

GİRİŞ

Değerli Öğretmenler;

“Okul Öncesi Dönem Resimli Öykü Kitaplarının Coğrafi Kavramları İçermesi Yönünden İncelenmesi” konulu yüksek lisans tezinde kullanılmak üzere görüşme formu hazırlanmıştır. Bu görüşmede amacım, okul öncesi öğretmenlerinin çocuk kitaplarındaki coğrafi kavramlarla ilgili ne düşündüklerini ortaya çıkarmaktır. Bu araştırmada ortaya çıkacak sonuçların, bundan sonra yazılması muhtemel olan çocuk kitaplarının etkili uygulanmasına ve kitapların etkililiğinin artırılmasına katkıda bulunacağını ümit ediyorum. Bu nedenle sizin, çocuk kitaplarında geçen coğrafi kavramlar ile ilgili düşüncelerinizi öğrenmek istiyorum. Çalışmanın gerçekleşmesi ve anlamlı sonuçlar vermesi açısından görüşleriniz son derece önemlidir. Ayıracağınız zaman ve emek açısından şimdiden teşekkür ediyorum.

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Okul Öncesi Eğitimi Bölümü

Yüksek Lisans Öğrencisi: Özge ÖZKAN KILIÇ (ozgeozkan1@hotmail.com)

1. Bana görüşme sürecinde söyleyeceklerinizin tümü gizlidir. Bu bilgileri araştırmacıların dışında herhangi bir kimsenin görmesi mümkün değildir. Ayrıca araştırma sonuçlarını yazarken, görüştüğüm bireylerin isimlerini kesinlikle rapora yansıtmayacağım.

2. Başlamadan önce, bu söylediklerimle ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı?

3. Görüşmeyi izin verirsiniz kaydetmek istiyorum. Bunun sizce bir sakıncası var mı?

4. Bu görüşmenin yaklaşık on beş dakika süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirsiniz sorulara başlamak istiyorum.

GÖRÜŞME FORMU

Okulun Adı:

Tarih:

Saat:

Görüşmeci: Özge ÖZKAN KILIÇ

GÖRÜŞME SORULARI

1. Meslekteki görev yılınız?
2. Yaşınız?
3. Mezun olduğunuz okul?
4. Sınıfınızda kaç öğrenci var?
5. Öğrencilerinizin yaş grupları nedir?
6. Okul öncesi dönem çocukları için yazılmış çocuk kitapları hakkında neler düşünüyorsunuz?
7. Öğrencilerinize kitap seçerken nelere dikkat edersiniz?
8. Çocuk kitaplarında özellikle dikkatinizi çeken konuları öğrenebilir miyim?
9. Sizce okul öncesi çocuklarının coğrafyaya karşı ilgileri var mı? Bu konuda neler yapıyorsunuz?
10. Okul öncesi dönemde coğrafi kavramlar öğretilmeli mi?
 - a) (Evet) Öğretilebilecek coğrafi kavramlar sizce neler olabilir?
11. Çocuk kitaplarında bu kavramlara rastlıyor musunuz?
 - a) Eğer rastlıyorsanız bu kavramları çocuklara açıklarken hangi yolları kullanıyorsunuz?
 - b) Eğer rastlamıyorsanız bu kavramları çocuklara öğretirken hangi yolları kullanıyorsunuz?
12. Çocuklara coğrafya eğitiminde resimli öykü kitaplarını ne derece etkin kullanıyorsunuz?
13. Sizce resimli öykü kitapları okul öncesi dönem çocuklarına coğrafi kavramları öğretecek yeterlikte mi?
14. Kitaplarda olabilecek coğrafi kavramların çocuklara hangi konularda faydası olduğunu düşünüyorsunuz?
15. Çocuk kitaplarında yer alan coğrafi kavramlar hakkında eklemek istediğiniz veya önermek istediğiniz düşünceleriniz varsa bunları da ekleyebilirsiniz:

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı ve Soyadı: Özge ÖZKAN KILIÇ

Doğum Yeri ve Yılı: Keşan-1983

Eğitim Durumu:

2001-2005: Lisans, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Okul Öncesi Öğretmenliği

1997-2001: Lise, Keşan Anadolu Lisesi

1989-1997: İlköğretim, Keşan Zafer İlköğretim Okulu

İş Deneyimi:

2009- : Trakya Üniversitesi Keşan Meslek Yüksekokulu, Öğretim Görevlisi

2005-2009: Özel Edirne İlköğretim Okulu, Anasınıfı Öğretmeni

İletişim:

e-posta adresi: ozgeozkan1@hotmail.com